

Strategia

Informacja o stanie wdrażania funduszy europejskich w województwie warmińsko-mazurskim

Stan na dzień 31.XII.2010 roku

www.wrota.warmia.mazury.pl

Fundusze strukturalne na lata 2004-2006¹

Fundusze strukturalne są instrumentami Polityki Strukturalnej Unii Europejskiej, których zadaniem w okresie programowania 2000 – 2006 było wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów UE, w celu zwiększenia spójności ekonomicznej i społecznej. Fundusze kierowane były do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez pomocy finansowej nie byłyby w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w UE.

W latach 2004-2006 w Polsce funkcjonowały cztery Fundusze Strukturalne:

- Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej,
- Europejski Fundusz Społeczny,
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- Finansowy Instrument Orientacji Rybołówstwa.

Kierunki i wysokość wsparcia finansowego w ramach Funduszy Strukturalnych na realizację zamierzeń rozwojowych w Polsce po przystąpieniu do UE określały Podstawy Wsparcia Wspólnoty (PWW). W latach 2004-2006 był to dokument przedstawiający strategię i priorytety działań funduszy. Dodatkowo dokumenty te przedstawiały strategię i priorytety działań państw członkowskich UE, ich cele szczegółowe, wielkość wkładu funduszy i innych środków finansowych.

PWW w Polsce były wdrażane za pomocą pięciu jednofunduszowych Sektorowych Programów Operacyjnych (SPO) oraz dwufunduszowego Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR), w ramach których beneficjenci mogli ubiegać się o dofinansowanie.

Sektorowe Programy Operacyjne dotyczyły:

- 1) restrukturyzacji i modernizacji sektora żywnościowego oraz rozwoju obszarów wiejskich (SPO ROL),
- 2) rybołówstwa i przetwórstwa ryb (SPO Ryby),
- 3) infrastruktury transportowej i gospodarki morskiej (SPO Transport),
- 4) wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw (SPO WKP),
- 5) rozwoju zasobów ludzkich (SPO RZL).

Natomiast Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) miał na celu tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów, przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów, sprzyjanie długotrwałemu rozwojowi gospodarczemu i spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej.

Korzystając z dopuszczonej w ramach pakietu anty kryzysowego Komisji Europejskiej możliwości wnioskowania przez państwa członkowskie o wydłużenie terminu kwalifikowalności wydatków, w dniu 8 grudnia 2008 r. strona polska wystąpiła do Komisji Europejskiej z wnioskiem o wydłużenie ostatecznego terminu kwalifikowalności w ramach programów na lata 2004- 2006 do 30 czerwca 2009 r. (za wyjątkiem PO Pomoc Techniczna oraz PIW Equal). Wniosek ten został rozpatrzony pozytywnie – w dniu 18 lutego 2009 r. Komisja Europejska wydała wspólną decyzję o przedłużeniu ostatecznego terminu kwalifikowalności dla programów operacyjnych na lata 2004-2006 oraz 19 lutego 2009 r. – osobną decyzję o przedłużeniu terminu kwalifikowalności wydatków dla PIW Interreg IIIA².

¹ Informacje ze strony internetowej www.fundusze-strukturalne.gov.pl/Podstawowe+informacje/

² Informacja miesięczna za styczeń 2009r. „Wykorzystanie środków z Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności w ramach Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006 oraz Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013”, www.mrr.gov.pl.

W latach 2009-2010 prowadzone były działania związane z przygotowaniem do zamknięcia pomocy na lata 2004-2006. Zamknięcie pomocy stanowi ostatni etap procesu realizacji programów objętych wsparciem z funduszy unijnych w perspektywie finansowej 2004-2006. Proces zamykania programów polega przede wszystkim na: przekazaniu dokumentów zamknięcia pomocy do Komisji Europejskiej przez państwo członkowskie po zakończeniu rozliczania projektów oraz programów w terminie nieprzekraczającym 15 miesięcy od upływu końcowej daty kwalifikowalności wydatków w programie; weryfikacji przez KE dokumentów zamknięcia pomocy przedłożonych przez państwa członkowskie; a następnie – po ich uzgodnieniu i akceptacji – dokonaniu kalkulacji ostatecznego wkładu unijnego i wypłaty salda końcowego na rzecz państwa członkowskiego. Termin przekazania dokumentów zamknięcia pomocy Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego oraz Sektorowych Programów Operacyjnych – zgodnie z harmonogramem, upłynął we wrześniu 2010 roku.³

SPO ROL
Sektorowy Program Operacyjny
Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów
wiejskich na lata 2004-2006

SPO ROL to narzędzie służące realizacji celu Narodowego Planu Rozwoju - *Restrukturyzacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich*. Działania w ramach tego programu służyły realizacji dwóch celów strategicznych programu:

- Cel 1 Poprawa konkurencyjności gospodarki rolno-żywnościowej – traktowanego jako priorytetowy cel rozwoju polskiego rolnictwa oraz przetwórstwa żywności w pierwszych latach integracji z UE.
- Cel 2 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich – realizowanego również poprzez Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) oraz inne programy operacyjne w ramach Narodowego Planu Rozwoju.

Powyższe cele realizowano w ramach 2 priorytetów:

1. Wspieranie zmian i dostosowań w sektorze rolno-żywnościowym.
2. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.

Źródłem finansowania programu były środki publiczne pochodzące m. in. z: budżetu państwa, budżetów samorządów regionalnych i lokalnych, Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji w Rolnictwie - Sekcja Orientacji (EAGGF) oraz środków inwestorów prywatnych.

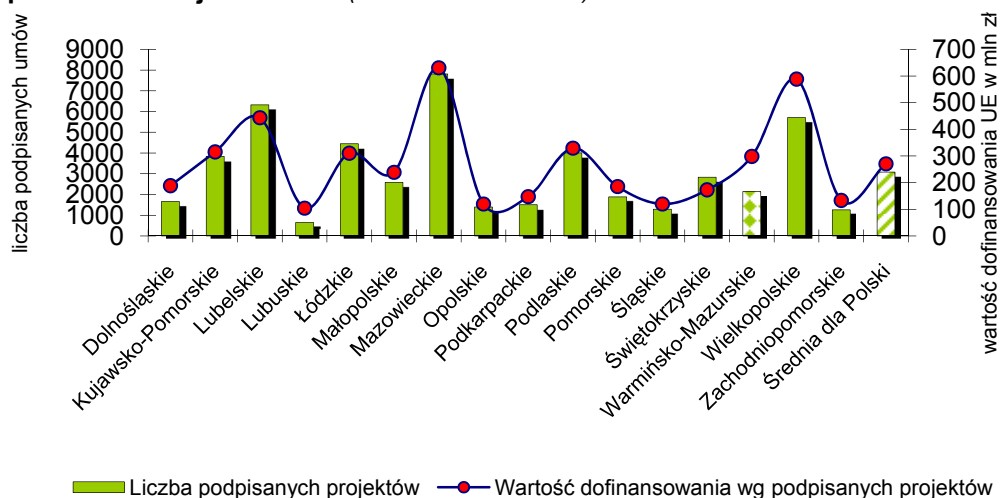
Instytucją wdrażającą dla SPO ROL została Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa poza trzema działaniami, gdzie funkcję instytucji wdrażającej otrzymała Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa (działania 1.3 „Szkolenia”, 1.4 „Wsparcie doradztwa rolniczego” oraz 2.7 „Pilotażowy program LEADER+”).

---

³ Informacja z Komitetu Monitorującego NPR/PWW, *Sprawozdanie z realizacji NPR w 2010 r.*

Rycina nr 1

Liczba podpisanych umów oraz wielkość dofinansowania z EAGGF w ramach SPO ROL w podziale na województwa* (stan na 31.12.2010 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych „Stan wykorzystania środków na lata 2004 - 2006 dla poszczególnych działań SPO Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich” wg stanu na dzień 31.12.2010r., otrzymanych z Wydziału Monitorowania i Sprawozdawczości Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

*bez działania 1.3, 1.4 i 2.7.

Na dzień 31.12.2010 r. w ramach programu SPO ROL podpisano ogółem 49 345 umów o dofinansowanie z EAGGF na kwotę dofinansowania równą 4 326 750 794,73 zł. Liczba podpisanych umów w woj. warmińsko-mazurskim wyniosła 1 950 i była znacznie niższa niż średnia dla Polski (3 084). Tym samym woj. warmińsko-mazurskie zajęło 9 pozycję pod względem liczby podpisanych umów o dofinansowanie z EAGGF w ramach SPO ROL w kraju. Pozycję lidera (najwięcej podpisanych umów) zajęło woj. mazowieckie z liczbą 7 809 podpisanych umów natomiast ostatnie miejsce zajęło woj. lubuskie z liczbą 650 podpisanych umów. Wartość dofinansowania z EAGGF wg podpisanych umów w woj. warmińsko-mazurskim wyniosła 277 780 964,07 zł i była wyższa od średniej dla Polski. Tym samym woj. warmińsko-mazurskie uplasowało się na 7 pozycji pod względem wartości otrzymanego dofinansowania z EAGGF wg podpisanych umów z SPO ROL. Choć liczba podpisanych umów była mniejsza od średniej krajowej to wartość dofinansowania umów znacznie przewyższyła średnią w kraju.

Liczba i wartość podpisanych umów w ramach SPO ROL w województwie warmińsko-mazurskim na dzień 31.12.2010 r. kształtowała się następująco (Tabela nr 1):

Tabela nr 1

Wykorzystanie środków w ramach SPO ROL w woj. warmińsko-mazurskim (stan na 31.12.2010 r.)

Wyszczególnienie	Liczba podpisanych umów	Wartość całkowita podpisanych umów (PLN)	Dofinansowanie z EAGGF wg podpisanych umów (PLN)
Priorytet I. Wspieranie zmian i dostosowań w sektorze rolno-żywnościowym.	1 579	583 483 684,94	185 853 833,73
1.1 Inwestycje w gospodarstwach rolnych	800	227 608 518,80	66 364 390,65
1.2 Ułatwienie startu młodym rolnikom	698	34 900 000,00	26 175 000,00
1.3 Szkolenia	11	1 920 002,08	1 536 001,66

1.4 Wsparcie doradztwa rolniczego	2	4 985 886,00	3 988 708,80
1.5 Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych	68	314 069 278,06	87 789 732,61
Priorytet II. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich	371	141 252 728,54	91 927 130,34
2.1 Przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą ...	24	35 936 801,00	28 527 151,06
2.2 Scalanie gruntów	0	0,00	0,00
2.3 Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego	132	29 763 915,89	19 412 249,29
2.4 Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa ...	109	17 649 211,00	5 525 066,41
2.5 Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi	32	42 410 130,55	30 524 279,00
2.6 Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem	57	9 041 913,00	2 950 693,20
2.7 Pilotażowy Program LEADER+	17	6 450 757,10	4 987 691,38
RAZEM	1 950	724 736 413,48	277 780 964,07

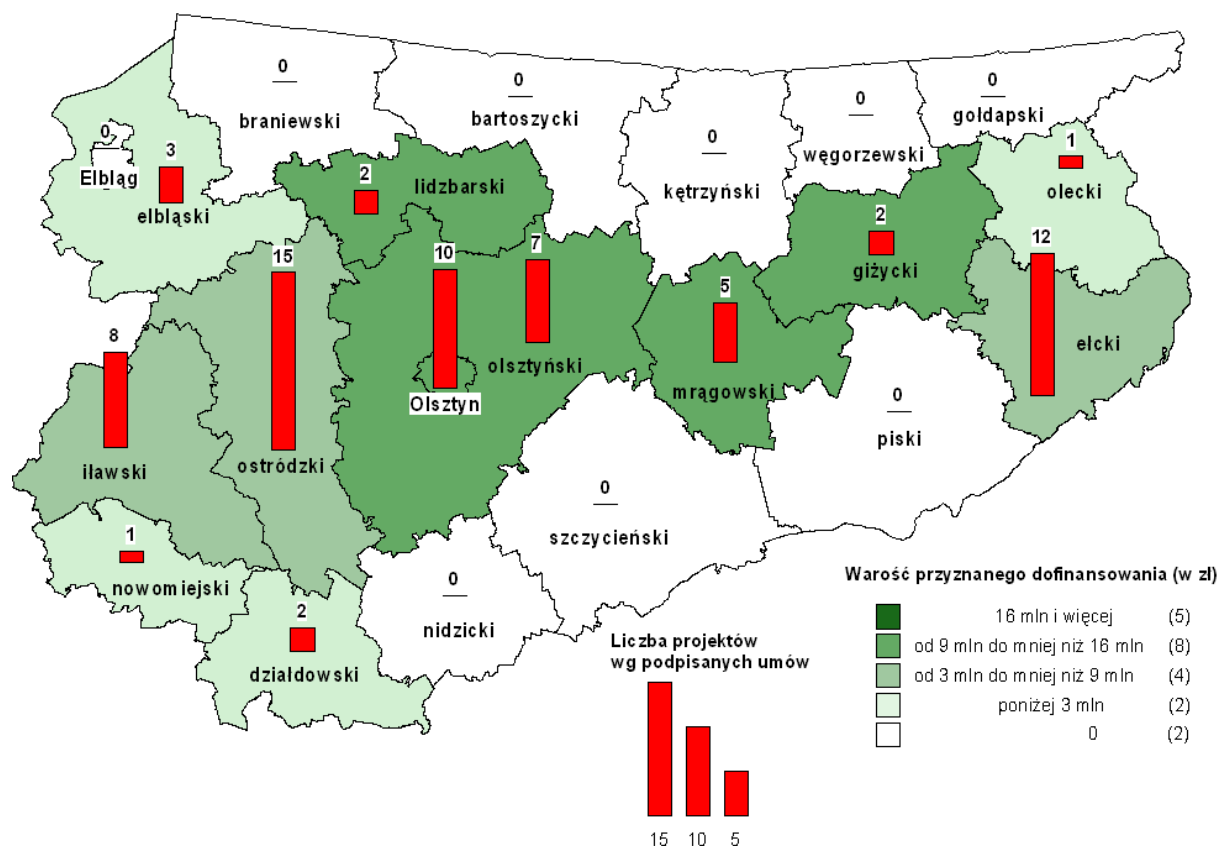
Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2004-2006 „System Rozliczania Projektów (SRP)” otrzymanych z Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Tabela nr 1 pokazuje, że w województwie warmińsko-mazurskim podobnie jak i w całym kraju największym zainteresowaniem cieszyły się działania 1.1 *Inwestycje w gospodarstwach rolnych* (800 podpisanych umów) oraz działanie 1.2. *Ułatwienie startu młodym rolnikom* (698 podpisanych umów). Działania te wspierały projekty związane z modernizacją gospodarstw rolnych, prowadząc do ich dostosowania do warunków funkcjonowania na Jednolitym Rynku Unii Europejskiej oraz oferowały wsparcie finansowe młodym rolnikom, rozpoczynającym samodzielne gospodarowanie. Natomiast z powodu braku zainteresowania ze strony beneficjentów, samorządy czterech województw – w tym warmińsko-mazurskiego – zrezygnowały z realizacji działania 2.2 *Scalanie gruntów*, a środki finansowe przesunięto na realizację projektów w innych województwach.

Pod względem przyznanego dofinansowania z EAGGF przodują działania 1.5 (87 789 732,61 zł) oraz 1.1 (66 364 390,65 zł). Wartość dofinansowania z EAGGF na te działania to blisko 55% ogólnej kwoty dofinansowania przyznanej województwu w ramach SPO ROL.

Rycina nr 2

Liczba podpisanych umów i wartość ich dofinansowania z EAGGF w ramach działania 1.5 SPO ROL w woj. warmińsko-mazurskim wg powiatów (zgodnie z miejscem realizacji) (stan na 31.12.2010r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2004-2006 „System Rozliczania Projektów (SRP)” otrzymanych z Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Najwięcej projektów w ramach działania 1.5 *Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych* realizowanych było w powiatach: ostródzkim (15), elckim (12) oraz m. Olsztyn (10). W dziewięciu powiatach (braniewskim, bartoszyckim, gołdapskim, kętrzyńskim, nidzickim, piskim, szczyckim, węgorzewskim oraz m. Elbląg) nie realizowano ani jednego projektu w ramach powyższego działania.

Realizacja wszystkich projektów SPO ROL w województwie warmińsko-mazurskim została zakończona we wrześniu 2010 roku.

W skali całego kraju dzięki realizacji projektów w ramach Programu SPO ROL m.in.⁴:

- zakupiono, w zakresie inwestycji w gospodarstwach rolnych, 860 tys. szt. inwentarza żywego oraz 90,8 tys. szt. sprzętu ruchomego;
- ponad 14 tys. młodych rolników rozpoczynających samodzielne gospodarowanie otrzymało premię;
- zrealizowano ponad 831,5 tys. osobodni szkoleń, w których uczestniczyło prawie 414 tys. osób;
- zrealizowano, w zakresie wsparcia doradztwa rolniczego, 1,3 mln usług doradczych, przygotowano również prawie 2,5 mln ulotek doradczych;

⁴ Sprawozdanie końcowe z realizacji Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, lipiec 2010 roku.

- ponad 1 000 zakładów, w obszarze poprawy przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych, dokonało dostosowań strukturalnych;
- scalono, w ramach działania 2.2 *Scalanie gruntów* 20,4 tys. ha gruntów;
- zbudowano, zaadoptowano bądź wyremontowano (w połączeniu z modernizacją) oraz wyposażono ponad 1,2 tys. obiektów publicznych pełniących funkcje kulturalne;
- zachowano bądź utworzono, w ramach projektów realizowanych w działaniu 2.4 *Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów*, ponad 8,8 tys. miejsc pracy.

SPO RYBY

Sektorowy Program Operacyjny Rybołówstwo i przetwórstwo ryb na lata 2004-2006

Głównym celem SPO RYBY była racjonalna gospodarka żywymi zasobami wód i poprawa efektywności sektora rybackiego oraz podniesienie konkurencyjności polskiego rybactwa i przetwórstwa rybnego. Program był realizowany w ramach następujących priorytetów:

1. Dostosowanie nakładu połowowego do zasobów.
2. Odnowa i modernizacja floty rybackiej.
3. Ochrona i rozwój zasobów wodnych, chów i hodowla, rybacka infrastruktura portowa, przetwórstwo i rynek rybny, rybołówstwo śródlądowe.
4. Inne działania.

Zasięg geograficzny priorytetu 1 i 2, działania 3.3 oraz priorytetu 4, za wyjątkiem działań 4.3, 4.4, i 4.6, obejmuje województwa zachodniopomorskie, pomorskie i warmińsko-mazurskie, priorytet 3 za wyjątkiem działania 3.3 oraz działania 4.4 i 4.6 priorytetu 4 realizowane były na obszarze całego kraju, zaś działanie 4.3 na obszarze Unii Europejskiej.

Program był realizowany z publicznych środków wspólnotowych pochodzących z Instrumentu Finansowego Wspierania Rybołówstwa (IFWR), z publicznych środków krajowych pochodzących z budżetu państwa i budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz ze środków prywatnych beneficjentów.

SPO RYBY skierowany był do sektora rybackiego: właścicieli statków rybackich, właścicieli i administratorów portów, rybaków morskich i śródlądowych, właścicieli, dzierżawców jezior i rybackich gospodarstw hodowlanych, właścicieli zakładów przetwórstwa rybnego, hurtowników, placówek naukowo-badawczych, uczelni i szkół technicznych związanych z rybactwem.

Instytucją Wdrażającą Program została Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Wnioski składało się w trybie ciągłym w oddziałach regionalnych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa właściwych dla portu macierzystego statku rybackiego lub miejsca inwestycji.

Program finansowany był z publicznych środków wspólnotowych pochodzących z Instrumentu Finansowego Wspierania Rybołówstwa (IFWR), publicznych środków krajowych pochodzących z budżetu państwa i budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz ze środków beneficjentów prywatnych.

Poniższa tabela (Tabela nr 2) przedstawia w jaki sposób dofinansowanie z UE w ramach SPO RYBY rozłożyło się w województwie warmińsko-mazurskim.

Tabela nr 2

**Wartość przyznanej pomocy z IFWR wg podpisanych umów w województwie
 warmińsko-mazurskim w ramach SPO RYBY (stan na 31.12.2010 r.)**

Priorytet / działanie / operacja	Liczba podpisanych umów	Wartość całkowita podpisanych umów (PLN)	Dofinansowanie z IFWR wg podpisanych umów (PLN)
1. Dostosowywanie nakładu połowowego do zasobów	42	8 329 697,84	6 247 273,38
1.1. Złomowanie statków rybackich	33	6 645 017,84	4 983 763,38
1.2. Przeniesienie statków do krajów trzecich lub zmian ich przeznaczenia	9	1 684 680,00	1 263 510,00
2. Odnowa i modernizacja floty rybackiej	6	2 146 271,00	748 734,70
2.2. Modernizacja istniejących statków rybackich	6	2 146 271,00	748 734,70
3. Ochrona i rozwój zasobów wodnych, chów i hodowla ryb, rybackie urządzenia portowe, przetwórstwo i rynek rybny, rybołówstwo śródlądowe	49	98 789 152,35	11 285 270,19
3.2. Chów i hodowla ryb	21	16 797 979,61	5 396 095,06
3.3. Rybacka infrastruktura portowa	2	5 890 067,40	4 273 209,75
3.4. Przetwórstwo i rynek rybny	15	75 116 285,63	1 334 624,23
3.5. Rybołówstwo śródlądowe	11	984 819,71	281 341,15
4. Inne działania	107	26 574 100,85	18 069 195,25
4.1. Rybołówstwo przybrzeżne	8	1 904 478,40	1 394 790,05
4.2. Działania społeczno-ekonomiczne	78	3 065 267,52	1 532 635,45
4.3. Znajdowanie oraz promowanie nowych rynków zbytu na produkty rybne	8	2 477 852,20	1 768 112,25
4.4. Działania organizacji obrotu rynkowego	4	410 388,73	303 326,25
4.6. Działania innowacyjne i inne	9	18 716 114,00	13 070 331,25
Razem	204	135 839 222,04	36 350 473,52

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2004-2006 „System Rozliczania Projektów (SRP)” otrzymanych z Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

W woj. warmińsko-mazurskim wg stanu na dzień 31.12.2010 r. podpisano 204 umowy w ramach Programu SPO RYBY na ogólną kwotę dofinansowania z IFWR 36 350 473,52 zł. W woj. warmińsko-mazurskim nie były realizowane projekty w ramach działań 3.1 *Ochrona i rozwój zasobów wodnych* i 4.5 *Czasowe zawieszenia działalności i inne rekompensaty finansowe*. (Tabela nr 2).

Przyczyną braku zainteresowania beneficjentów z województwa warmińsko-mazurskiego działaniem 3.1 *Ochrona i rozwój zasobów wodnych* było między innymi to, że

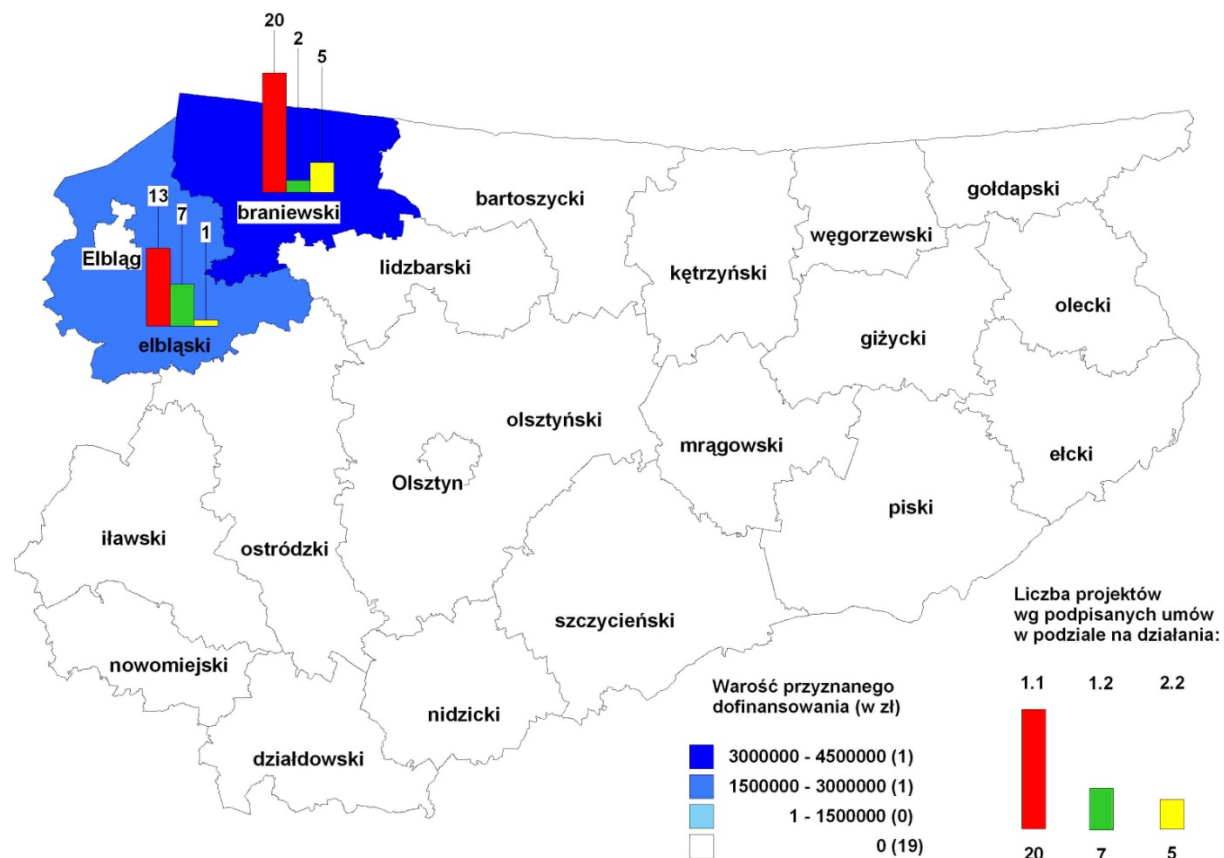
odnosiło się ono do inwestycji dużych, związanych z odbudową dróg migracji ryb dwuśrodowiskowych, gdzie projekty były wdrażane, realizowane i monitorowane naukowo przez jednostki badawczo-rozwojowe.

Natomiast działanie 4.5 *Czasowe zawieszenia działalności i inne rekompensaty finansowe* odnosiło się do beneficjentów z województw pomorskiego i zachodniopomorskiego.⁵

Rycina nr 3

Liczba podpisanych umów i wartość ich dofinansowania z IFWR w ramach priorytetu 1 i 2 SPO RYBY w woj. warmińsko-mazurskim wg powiatów (zgodnie z miejscem realizacji)

(stan na 31.12.2010 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2004-2006 „System Rozliczania Projektów (SRP)” otrzymanych z Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Część działań SPO RYBY (tj. 1.3. *Wspólne przedsięwzięcia* i 2.1. *Budowa nowych statków rybackich*) nie została uruchomiona, gdyż zgodnie z przepisami Unii Europejskiej mogły być one realizowane do 31 grudnia 2004 r. Natomiast działanie 2.3. *Wycofanie (bez pomocy publicznej) związane z odnową* służy wyłącznie celom statystycznym i stanowi uzupełnienie do zakończonego już działania 2.1 *Budowa nowych statków rybackich*. W ramach działania 2.3 nie jest udzielana pomoc finansowa.

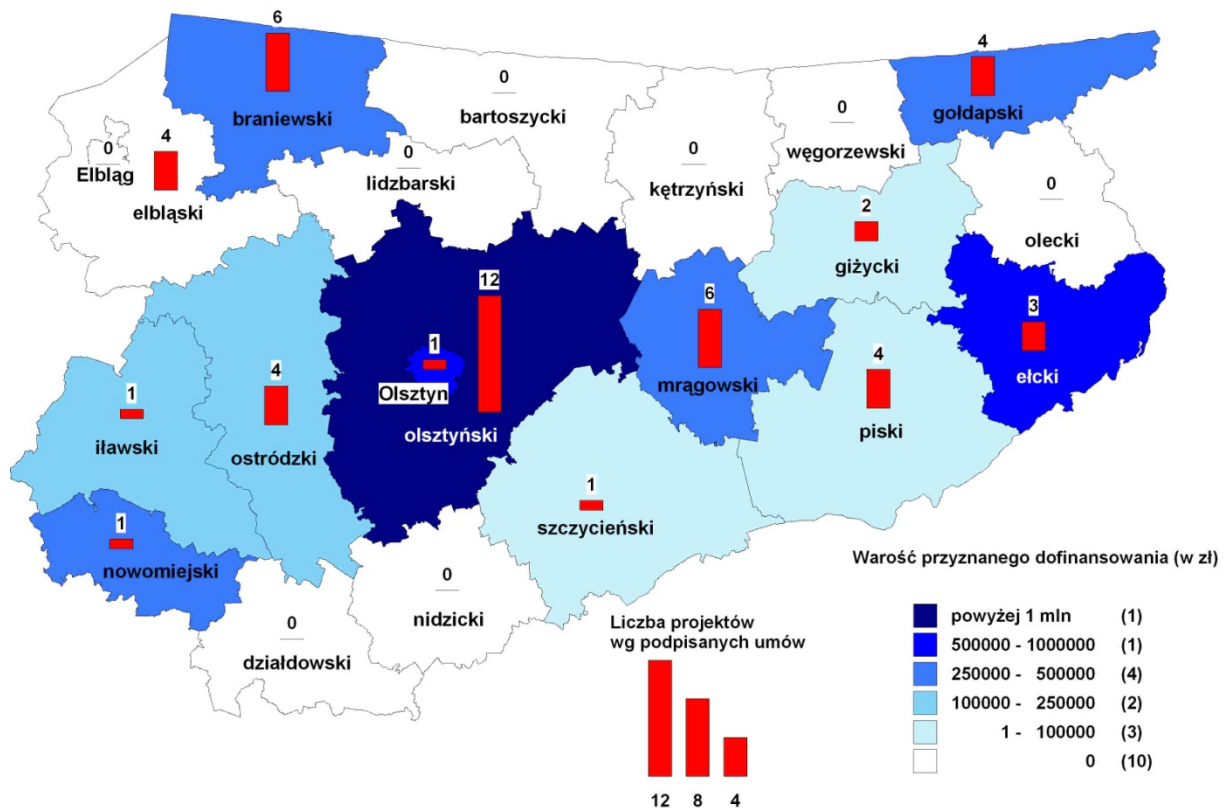
Analizując działania pod kątem miejsca realizacji projektów należy stwierdzić, iż w ramach priorytetu 1 i 2 wszystkie projekty realizowane były na obszarze powiatów: elbląskiego (21 projektów) oraz braniewskiego (27 projektów). Miejsca realizacji projektów w ramach priorytetu 3 obrazuje rycina nr 4.

⁵ Sprawozdanie końcowe z realizacji Sektorowego Programu Operacyjnego „Rybolówstwo i Przetwórstwo Ryb na lata 2004-2006” z dnia 23.VI.2010r., www.minrol.gov.pl

Rycina nr 4

Liczba podpisanych umów i wartość ich dofinansowania z IFWR w ramach priorytetu 3 SPO RYBY w woj. warmińsko-mazurskim wg powiatów (zgodnie z miejscem realizacji)

(stan na 31.12.2010 r.)

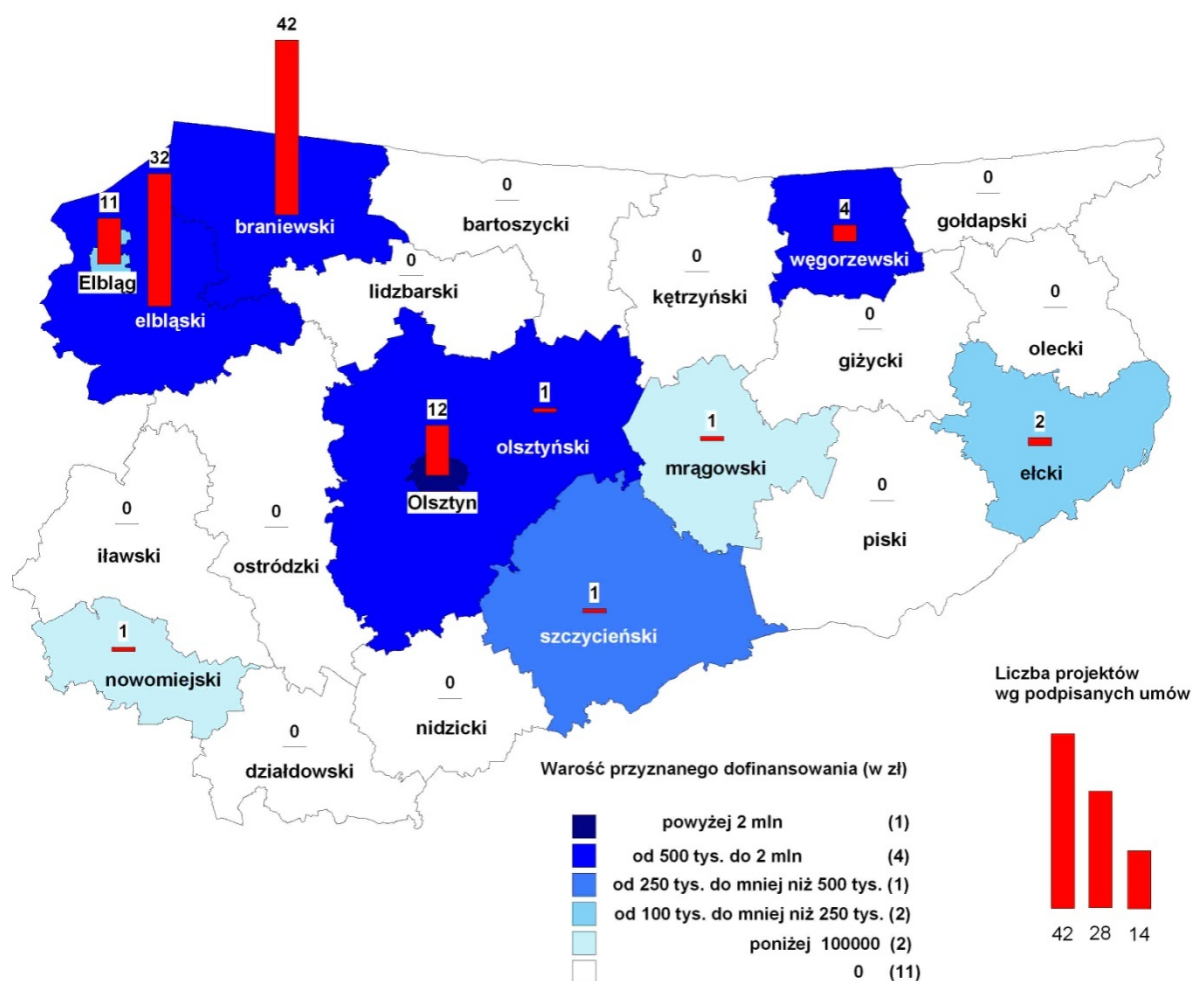

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2004-2006 „System Rozliczania Projektów (SRP)” otrzymanych z Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Największym zainteresowaniem beneficjentów w województwie warmińsko-mazurskim cieszyło się działanie 4.2 *Działania społeczno-ekonomiczne*, w ramach którego podpisano 78 umów na kwotę dofinansowania z IFWR 1 532 635,45 zł. Natomiast pod względem wartości przyznanego dofinansowania z IFWR najwięcej środków trafiło do beneficjentów działań: 4.6 *Działania innowacyjne i inne* – 13 070 331,25 zł, 3.2 *Chów i hodowla ryb* – 5 396 095,06 zł oraz 1.1 *Złomowanie statków rybackich* - 4 983 763,38 zł.

Do końca września 2010 roku wszystkie projekty w ramach Programu SPO RYBY zostały zakończone i rozliczone.

Rycina nr 5
Liczba podpisanych umów i wartość ich dofinansowania z IFWR w ramach priorytetu 4
SPO RYBY woj. warmińsko-mazurskim wg powiatów (zgodnie z miejscem realizacji)
(stan na 31.12.2010 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2004-2006 „System Rozliczania Projektów (SRP)” otrzymanych z Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

W oparciu o wyniki badania *Ocena ex-post Sektorowego Programu Operacyjnego „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004-2006”*⁶ należy uznać, iż większość beneficjentów jest zadowolonych z uczestnictwa w Programie. W większości działań beneficjenci są zadowoleni także z wysokości udzielonego wsparcia.

Wycofanie z użytkowania ponad 1/3 liczby statków rybackich wpłynęło pozytywnie na poprawę efektywności prowadzenia działalności. W latach 2004-2007 zdecydowanej poprawie uległy podstawowe mierniki efektywności floty rybackiej. Rentowność brutto połowów wzrosła z 2% w 2004r. do 22% w 2007r., natomiast wykorzystanie limitów połowowych spadło poza stadem śledzia zachodniego Bałtyku.

Porty i przystanie rybackie, które zostały zmodernizowane w oparciu o środki SPO RYBY, zostały przygotowane w sposób kompleksowy do obsługi rybołówstwa w wysokim stopniu poprawiając standard obsługi lądowej łodzi rybackich. Program wpłynął również na wzrost spożycia ryb i poprawę zaopatrzenia rynku ryb morskich i słodkowodnych oraz ich przetworów poprzez dofinansowanie inwestycji w budowę nowej oraz modernizację

⁶ Ocena ex-post sektorowego Programu Operacyjnego „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004-2006”, Agrotec Polska Sp. z o.o., Warszawa 2010r.

istniejącej infrastruktury techniczno-technologicznej zakładów przetwórczych oraz hurtowni ryb świeżych i mrożonych (działanie 3.4) oraz poprzez dofinansowanie operacji polegających na emisji spotów telewizyjnych i radiowych reklamujących spożycie ryb, dożywianiu dzieci w gminnych szkołach, udziałach w targach czy badaniach rynku (działanie 4.3).

SPO TRANSPORT

Sektorowy Program Operacyjny pt. Infrastruktura transportowa i gospodarka morska na lata 2004-2006

Celem SPO Transport było zwiększenie spójności transportowej kraju oraz polepszenie dostępności przestrzennej miast, obszarów i regionów Polski w układzie Unii Europejskiej.

Przedsięwzięcia mogły być realizowane w ramach dwóch priorytetów:

1. Zrównoważony gałęziowo rozwój transportu.
2. Bezpieczniejsza infrastruktura drogowa.

Projekty realizowane w ramach SPOT współfinansowane były ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w kwocie 1 163 384 456 euro, publicznych środków krajowych: budżet państwa – 263 536 080 euro, środki samorządowe – 193 989 740 euro oraz środków prywatnych (założono udział środków na poziomie 7 573 731 euro)⁷. Maksymalne dofinansowanie ze środków EFRR mogło wynosić 75% kosztów kwalifikowanych.

W przypadku SPO Transport głównymi beneficjentami końcowymi są: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Polskie Koleje Państwowe Polskie Linie Kolejowe S.A., Urzędy Morskie, Zarządy Portów Morskich, Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa (SAR), miasta na prawach powiatu (powiaty grodzkie), Ministerstwo Transportu, Policja i Straż Pożarna.

Instytucją Zarządzającą SPO Transport jest Minister Rozwoju Regionalnego, który pełni ogólny nadzór nad procesem programowania, przygotowania i wyboru projektów, realizacji i kontroli realizacji SPOT.

W ramach SPO Transport w województwie warmińsko-mazurskim zrealizowano i zakończono 5 projektów, są to:⁸

1. *„Zakup autobusu szynowego dla województwa warmińsko – mazurskiego”*. Beneficjentem projektu było Województwo Warmińsko – Mazurskie. Celem bezpośrednim projektu była poprawa warunków przejazdów pasażerów transportem kolejowym między ważnymi centrami miejskimi. Zakupiony szynobus rozpoczął regularną komunikację na trasie Braniewo – Olsztyn oraz Olsztyn - Szczytno. Budżet projektu wyniósł 5 403 380,00 zł, w tym kwota dofinansowania z EFRR wyniosła 50% kosztów kwalifikowanych tj. 2 701 690 zł.
2. *„Przebudowa drogi krajowej nr 7 na odcinku Jazowa-Elbląg od km 68+244,15 do km 82+315”*. Celem Projektu była przebudowa drogi krajowej nr 7 na odcinku od miejscowości Jazowa do węzła drogowego "Elbląg - Wschód". Nadrzędnym zadaniem przebudowy było wzmocnienie nawierzchni drogi do obciążenia 115 kN/oś i podniesienie nośności obiektów inżynierskich w ciągu przebudowywanego odcinka do klasy A. Całkowita wartość projektu wyniosła 349 739 126,92 zł z czego dofinansowanie z EFRR wyniosło 151 724 623,98 zł.

⁷ Szacunkowa tabela finansowa dla SPO Transport, Uzupelnienie Sektorowego Programu Sektorowego Transport.

⁸ <http://www.spot.gov.pl/>

3. „Przebudowa drogi krajowej nr S22 na odc. Elbląg-Grzechotki”. Całkowita wartość dofinansowania projektu wyniosła 456 693 086,09 zł, a dofinansowanie ze środków UE to 323 921 847,82 zł. Podstawową funkcją przebudowywanej drogi miało być połączenie budowanej w Rosji drogi wraz z przejściem granicznym Grzechotki – Mamonowo II z siecią dróg krajowych w Polsce.
4. „Rozbudowa drogi krajowej nr 51 na odcinku Barcikowo - Spręcowa wraz z budową obwodnicy Spręcowa”. Budżet projektu wyniósł 77 835 172,05 zł a wartość dofinansowania z EFRR wyniosła 54 292 732,17 zł. Celem projektu było m. in.: usprawnienie przejazdu siecią dróg krajowych województwa warmińsko-mazurskiego, a tym samym polepszenie dostępności regionu w skali kraju oraz Unii Europejskiej oraz poprawa połączenia i warunków wymiany z Obwodem Kaliningradzkim.
5. „Przebudowa ul. Limanowskiego oraz skrzyżowania ulic. Sybiraków, Limanowskiego i Jagiellońskiej”. Całkowita wartość projektu wyniosła 15 038 315,09 zł w tym wartość dofinansowania z EFRR wyniosła 11 278 736,31 zł. Beneficjentem projektu była Gmina Olsztyn. Celem projektu było zwiększenie spójności transportowej kraju poprzez poprawę warunków ruchu na odcinku drogi krajowej nr 51.

Od początku funkcjonowania Programu Transport w całym kraju osiągnięto m.in. następujące wskaźniki⁹:

- przebudowano łącznie 71,2 km linii kolejowych,
- zakupiono lub zmodernizowano 245 pojazdów szynowych,
- przebudowano lub zbudowano łącznie ponad 351,2 km dróg krajowych,
- zakupiono 14 samochodów ratowniczych Państwowej Straży Pożarnej,
- zakupiono 19 samochodów specjalnych służących do prowadzenia kontroli, w tym m.in. w zakresie przestrzegania przepisów o czasie pracy kierowców, przewozu materiałów niebezpiecznych oraz masy i nacisków osi,
- wybudowano i zmodernizowano ponad 3,5 km falochronów i nadbrzeży.

SPO WKP

Sektorowy Program Operacyjny Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw na lata 2004-2006

Sektorowy Program Operacyjny „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, lata 2004-2006” znany pod hasłem UNIA DLA PRZEDSIĘBIORCZYCH – PROGRAM KONKURENCYJNOŚĆ.

Celem SPO WKP była poprawa pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw działających na terenie Polski w warunkach Jednolitego Rynku Europejskiego. SPO WKP, wykorzystując zasoby sfery naukowo-badawczej oraz korzyści związane ze stosowaniem nowoczesnych technologii, w tym technologii informacyjnych oraz technologii wspierających ochronę środowiska, określa cele, priorytety i działania dotyczące realizacji polityki w zakresie przedsiębiorczości i innowacyjności.

Projekty mogły być realizowane w ramach dwóch priorytetów SPO WKP:

1. Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu.
2. Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw.

---

⁹ www.funduszeStrukturalne.gov.pl, informacja prasowa z dnia 08.09.2010 roku.

Źródłem finansowania programu były środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w kwocie 1 251,1 mln euro, środki publiczne pochodzące z budżetu państwa (390,63 mln euro), środki jednostek samorządu terytorialnego (21,31 mln euro), środki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska (51,8 mln euro) oraz środki inwestorów prywatnych (1 195,92 mln euro).

Instytucjami Wdrażającymi, czyli odpowiedzialnymi za realizację powierzonych im działań w ramach SPO WKP, były: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Agencja Rozwoju Przemysłu S.A., Minister Nauki i Informatyzacji oraz Ministerstwo Gospodarki i Pracy.

Beneficjentami SPO WKP byli przedsiębiorcy oraz instytucje otoczenia biznesu:

- małe i średnie przedsiębiorstwa, oparte na zaawansowanych technologiach, w zakresie doradztwa i wsparcia inwestycyjnego,
- przedsiębiorstwa inwestujące w ochronę środowiska,
- przedsiębiorstwa dokonujące nowych inwestycji,
- instytucje wspierające biznes,
- fundusze: pożyczkowe, poręczeń kredytowych, załączkowe (seed-capital),
- spółki zarządzające parkami naukowo-technologicznymi i przemysłowymi oraz inkubatorami technologicznymi,
- instytucje sfery naukowo-badawczej,
- organy administracji rządowej w zakresie tworzenia elektronicznej platformy powszechnego dostępu firm i osób do informacji i usług publicznych on-line, integracji referencyjnych rejestrów firm i osób oraz zapewnienia bezpieczeństwa danych.

Tabela nr 3

Liczba podpisanych umów oraz wielkość dofinansowania z EFRR w województwie warmińsko-mazurskim w ramach SPO WKP w podziale na działania (stan na 31.12.2010 r.)

Wyszczególnienie		Liczba podpisanych umów	Całkowita wartość projektu (PLN)	Dofinansowanie z EFRR (PLN)
Priorytet 1	Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu	21	102 169 908,43	56 144 219,34
Działanie 1.1.	Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw	5	6 441 390,18	4 259 918,20
Działanie 1.2.	Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw	13	92 537 190,91	50 170 910,03
Działanie 1.3.	Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm	0	0,00	0,00
Działanie 1.4.	Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką	3	3 191 327,34	1 713 391,11
Działanie 1.5.	Rozwój systemu dostępu przedsiębiorców do informacji i usług publicznych on-line	0	0,00	0,00
Priorytet 2	Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw	421	192 990 069,15	83 497 654,91
Działanie 2.1.	Wzrost konkurencyjności małych i Średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo	37	2 695 394,60	745 891,07
Działanie 2.2.	Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw: - poddziałanie 2.2.1 - poddziałanie 2.2.2.	11	63 024 927,73	23 657 268,03
		253	7 767 883,49	2 393 768,33

Działanie 2.3.	Wzrost konkurencyjności małych i Średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje	117	106 631 208,77	52 545 348,98
Działanie 2.4.	Wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony Środowiska	3	12 870 654,56	4 155 378,50
Razem		442	295 159 977,58	139 641 874,25

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2004-2006 „System Rozliczania Projektów (SRP)” otrzymanych z Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

SPO WKP to jeden z nielicznych programów skierowanych do przedsiębiorców. W ramach tego programu w województwie warmińsko-mazurskim wg stanu na dzień 31 grudnia 2010 r. podpisane zostały 442 umowy na ogólną sumę dofinansowania z EFRR 139 641 874,25 zł (Tabela nr 3).

W ramach pierwszego priorytetu skierowanego głównie do Instytucji Otoczenia Biznesu oraz sfery B+R podpisano 21 umów. Na uwagę zasługuje fakt, iż w działaniu 1.2. *Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw* mimo małej liczby umów (13 umów) ich wartość dofinansowania z EFRR (50 170 910,03 zł) stanowi blisko 36% wszystkich zakontraktowanych w województwie warmińsko – mazurskim środków w ramach całego programu SPO WKP. Jest to o tyle istotne, iż działanie to ma na celu wsparcie przedsiębiorczości poprzez ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji, zwłaszcza przedsiębiorcom tworzącym nowe przedsiębiorstwa oraz realizującym inwestycje o charakterze innowacyjnym.

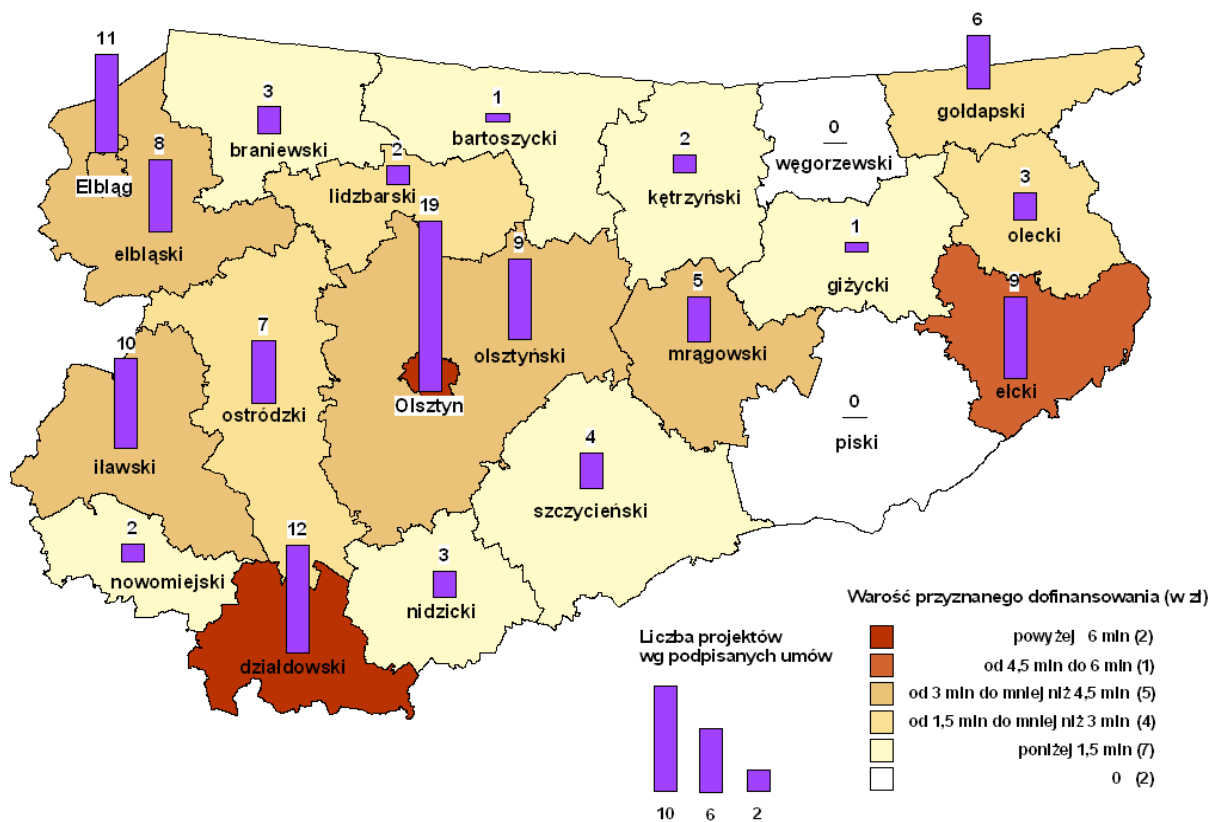
Największym zainteresowaniem w województwie cieszył się Priorytet 2 (421 podpisanych umów). W ramach działania 2.2 *Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw* podpisano 264 umowy z czego: 253 w ramach poddziałania 2.2.2 - na pokrycie części kosztów udziału przedsiębiorstwa w targach i wystawach międzynarodowych oraz misjach gospodarczych związanych z targami i wystawami, w tym także w zakresie promocji innowacji technologicznych i organizacyjnych oraz 11 w ramach poddziałania 2.2.1 – na dokonywanie nowych inwestycji polegających na utworzeniu lub rozbudowie przedsiębiorstwa, a także na rozpoczęciu w przedsiębiorstwie działalności obejmującej dokonywanie zasadniczych zmian produkcji, produktu lub procesu produkcyjnego.

Bardzo dużym zainteresowaniem w województwie cieszyło się działanie 2.3. *Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje* - świadczy o tym liczba 117 podpisanych umów o łącznej wartości dofinansowania z EFRR 52 545 348,98 zł w ramach tego działania.

W ramach działania 2.3 realizowane były inwestycje związane z działaniami modernizacyjnymi w małych i średnich przedsiębiorstwach, zakupem wyników prac badawczo-rozwojowych (i praw własności przemysłowej) przez przedsiębiorstwa, wdrażaniem wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych podejmowanych przez przedsiębiorstwa, zastosowaniem i wykorzystaniem technologii informatycznych i gospodarki elektronicznej w procesach zarządzania przedsiębiorstwem, wdrażaniem i komercjalizacją technologii i produktów innowacyjnych, dostosowaniem technologii i produktów do wymagań dyrektyw unijnych (zwłaszcza norm zharmonizowanych i prawodawstwa w zakresie BHP).

Rycina nr 6

Liczba podpisanych umów i wartość ich dofinansowania z EFRR w ramach działania 2.3 SPO WKP w woj. warmińsko-mazurskim wg powiatów (zgodnie z miejscem realizacji) (stan na 31.12.2010 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2004-2006 „System Rozliczania Projektów (SRP)” otrzymanych z Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Najwięcej umów w ramach działania 2.3 SPO WKP realizowanych było w m. grodzkim Olsztyn (19 umów na wartość dofinansowania z EFRR 10 018 909,23 zł), powiecie działdowskim (12 umów o wartości dofinansowania z EFRR 6 362 423,72 zł) oraz w m. grodzkim Elbląg (11 umów o wartości dofinansowania z EFRR 3 345 992,52 zł). Jedynymi powiatami, w których beneficjenci nie realizowali projektów z działania 2.3 są powiat węgorzewski oraz piski.

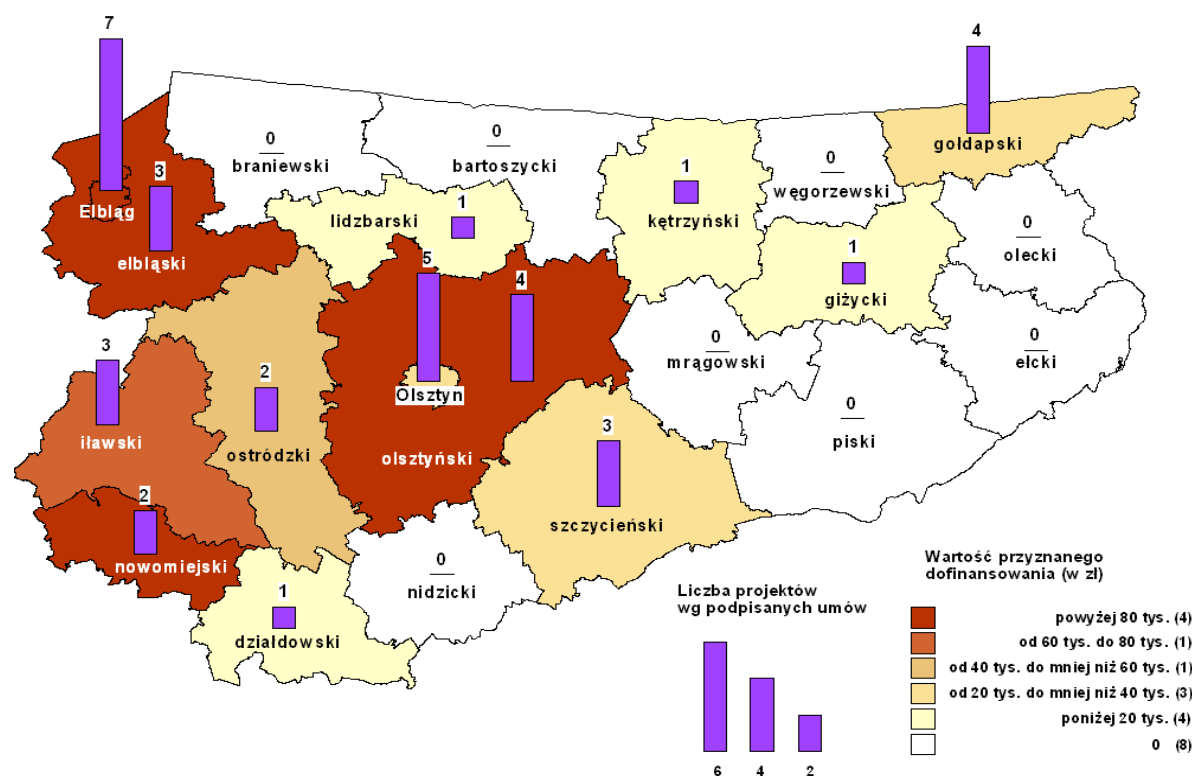
Na realizację projektów w zakresie Priorytetu 2. działania 2.1. *Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo* podpisanych zostało 37 umów na łączną kwotę dofinansowania z EFRR 745 891,07 zł.

Działanie to realizowane było poprzez doradztwo w zakresie zasad prowadzenia przedsiębiorstwa w warunkach Jednolitego Rynku Europejskiego, wdrażania strategii rozwoju przedsiębiorstw w oparciu o nowe technologie i innowacyjne rozwiązania, wdrażania systemów zarządzania jakością, zarządzania środowiskiem oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, uzyskiwania certyfikatów zgodności dla wyrobów, surowców, maszyn i urządzeń oraz dla personelu, podejmowania i rozwijania działalności eksportowej.

Rycina nr 7

Liczba podpisanych umów i wartość ich dofinansowania z EFRR w ramach działania 2.1 SPO WKP w woj. warmińsko-mazurskim wg powiatów (zgodnie z miejscem realizacji) (stan na 31.12.2010 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2004-2006 „System Rozliczania Projektów (SRP)” otrzymanych z Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Najwięcej umów na realizację projektów z działania 2.1 SPO WKP podpisali beneficjenci w powiatach: m. Elbląg (7 umów na kwotę dofinansowania z EFRR 218 610,00 zł) m. Olsztyn (5 umów na kwotę dofinansowania z EFRR 24 942,55 zł), olsztyńskim (4 umowy na kwotę dofinansowania z EFRR 89 564,80 zł) i goldapskim (4 umowy na kwotę dofinansowania z EFRR 32 900,00 zł). Największą absorpcją dofinansowania z EFRR charakteryzowały się powiaty: elbląski (118 045,00 zł) i m. Elbląg (218 610,00 zł). Natomiast z dofinansowania z EFRR w ramach działania 2.1 nie skorzystało 8 spośród 21 powiatów województwa (bartoszycki, braniewski, elcki, mrągowski, niedzicki, olecki, piski i węgorzewski) – z beneficjentami z tych powiatów nie podpisano ani jednej umowy na realizację projektu.

W ramach działań 2.3 i 2.1 o dofinansowanie z EFRR mogły ubiegać się mali i średni przedsiębiorcy oraz mikroprzedsiębiorcy działający na rynku minimum 3 lata lub nowoutworzone mikroprzedsiębiorstwa oparte na zaawansowanych technologiach. Dodatkowo w analizowanych działaniach 2.3 i 2.1 sformułowano kryteria podmiotowe wykluczające przedsiębiorstwa duże. Dla nich przygotowane było działanie 2.4 „Wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska”, w ramach którego podpisano w województwie warmińsko – mazurskim tylko 3 umowy o dofinansowanie na kwotę dofinansowania z EFRR 4 155 378,50 zł.

Zamknięcie Programu SPO WKP nastąpiło z końcem września 2010 roku.

W skali całego kraju w ramach realizacji Programu udało się osiągnąć następujące rezultaty¹⁰:

- utworzono 37 601 nowych miejsc pracy,
- dofinansowano 65 inwestycji w instytucjach otoczenia biznesu,
- dokapitalizowano 53 fundusze mikropożyczkowe oraz 39 funduszy poręczenia kredytowego,
- wsparto utworzenie 6 funduszy kapitału załączkowego typu *seed capital*,
- udzielono wsparcia 27 parkom przemysłowym, 17 parkom naukowo-technologicznym oraz 19 inkubatorom technologicznym,
- zrealizowano 80 projektów celowych, polegających na prowadzeniu badań naukowych mających na celu praktyczne zastosowanie w gospodarce,
- dofinansowano 134 laboratoria badawcze i specjalistyczne,
- zrealizowano 17 projektów dotyczących budowy elektronicznej administracji,
- wsparto 398 przedsiębiorstw, które dzięki wsparciu w zakresie specjalistycznych usług doradczych wdrożyło nowe technologie,

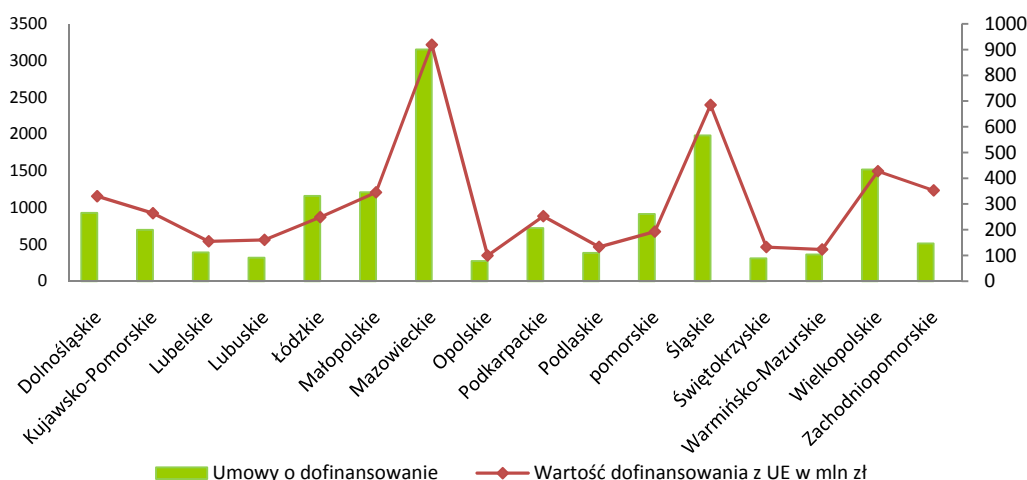
Podczas konferencji podsumowującej wdrażanie SPO WKP w dniu 23.06.2009 roku, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego zaprezentowało wyniki badania pn. „Strategie inwestycyjne przedsiębiorstw w czasie spowolnienia gospodarczego”. Według danych z powyższego badania, opracowanych przez TNS OBOP w kwietniu 2009 roku, aż 74% ankietowanych uważa, że fundusze unijne są trudno dostępne oraz wymagają długiego czasu realizacji ze względu na skomplikowane procedury oraz uciążliwą biurokrację. Mimo to, 35% pytanych chce sięgnąć po środki UE w przyszłych latach.

Na 50 tys. wniosków złożonych w ramach SPO WKP w całym kraju ponad 32 tys. spełniło wymagania formalne a 15 tys. otrzymało dofinansowanie z EFRR. W realizowane projekty zaangażowano ponadto ponad 2 297,65 mln zł środków prywatnych.

Według 75% ankietowanych, fundusze unijne zmuszają przedsiębiorców do przemyślanego planowania rozwoju firmy oraz motywują do sprawnej realizacji założonych projektów. Ponad 46% uważa, że dzięki środkom z Programu poprawiła się innowacyjność ich firm. Badanie wykazało jednocześnie, że najniższą skuteczność w ubieganiu się i wykorzystywaniu środków SPO WKP mają województwa o najniższym PKB na mieszkańca (województwa Polski Wschodniej).

Rycina nr 8

Umowy o dofinansowanie i wartość dofinansowania z EFRR w ramach SPO WKP w podziale na województwa (stan na 31.12.2008r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych „Sprawozdania z realizacji Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004-2006” za II półrocze 2008 roku.

¹⁰ Podsumowanie wdrażania Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, czerwiec 2009 roku.

Najwięcej umów o dofinansowanie, w ramach całego Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw na lata 2004-2006, podpisano w województwie mazowieckim – 3 152 umowy na kwotę dofinansowania 919 038 895,35 zł. Najmniejszą liczbę umów o dofinansowanie podpisano natomiast w województwach: opolskim (273), świętokrzyskim (311) oraz lubuskim (320) na kwoty dofinansowania odpowiednio: 99 394 648,63 zł, 132 344 337,76 zł oraz 160 344 768,76 zł.

SPO RZL

Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich na lata 2004-2006

Podstawowym celem tego programu była *budowa otwartego, opartego na wiedzy społeczeństwa poprzez zapewnienie warunków do rozwoju zasobów ludzkich w drodze kształcenia, szkolenia i pracy*. Realizacja tego celu miała przyczynić się do rozwijania konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości. Rozwój ten miał zapewnić wzrost zatrudnienia i osiągnięcie spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej z Unią Europejską na poziomie regionalnym i krajowym.

Cele SPO RZL realizowane są poprzez następujące priorytety i działania:

1. Aktywna polityka rynku pracy oraz integracji zawodowej i społecznej:
  - 1.1 Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy,
  - 1.2 Perspektywy dla młodzieży,
  - 1.3 Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia,
  - 1.4 Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych,
  - 1.5 Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka,
  - 1.6 Integracja i reintegracja zawodowa kobiet.
2. Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy:
  - 2.1 Zwiększenie dostępu do edukacji – promocja kształcenia przez całe życie,
  - 2.2 Podniesienie jakości edukacji w odniesieniu do potrzeb rynku pracy,
  - 2.3 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki,
  - 2.4 Wsparcie zdolności administracyjnych.

Instytucje Wdrażające SPO RZL:

- Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu do 5 maja 2006 r., a następnie Ministerstwo Edukacji Narodowej – w wyniku zniesienia MENiS i powołania w te miejsce MEN (działanie 2.1, 2.2),
- Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej do 2 maja 2004 r., a następnie powołane w te miejsce Ministerstwo Gospodarki i Pracy, aż do 31.10.2005 r. gdzie zadania IW przejęło nowopowstałe Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (działanie 1.1, 1.5, 1.6),
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (działanie 1.4),
- Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (działanie 2.3),
- Urząd Służby Cywilnej (działanie 2.4),
- Wojewódzkie Urzędy Pracy (działanie 1.2, 1.3).

Za realizację SPO RZL odpowiedzialny był Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego, pełniący rolę Instytucji

Zarządzającej. SPO RZL był programem „monofunduszowym” (wszystkie działania SPO RZL są współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego). Na realizację projektów w ramach SPO RZL przeznaczono kwotę 1 470 033 216 euro z EFS, 276 087 992 euro z budżetu państwa, 13 071 586 euro z budżetów JST, 200 918 135 euro z Funduszu Pracy i PFRON¹¹ oraz założono udział środków prywatnych w wysokości 18 402 919 euro.

SPO RZL to program, który był realizowany głównie na szczeblu krajowym, a projekty obejmowały osoby i/lub podmioty z obszarów więcej niż obszar jednego województwa (zasięg ponadregionalny). Z tego też względu trudne byłoby wyodrębnienie i przypisanie do poszczególnych województw konkretnych projektów. W związku z powyższym poniższa tabela nr 4 przedstawia tylko te projekty, które były realizowane wyłącznie na terenie woj. warmińsko-mazurskiego.

Tabela nr 4

Liczba i wartość podpisanych umów w województwie w ramach SPO RZL (stan na 31.12.2010 r.)

Priorytet / działanie	Liczba podpisanych umów	Całkowita wartość projektu (PLN)	Dofinansowanie z EFS (PLN)
Priorytet I. Aktywna polityka rynku pracy oraz integracji zawodowej i społecznej	184	175 108 371,60	127 411 631,14
Działanie 1.1. Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy	14	7 548 372,16	6 439 808,07
Działanie 1.2. Perspektywy dla młodzieży (schemat a i b)	65	63 379 384,40	46 610 193,88
Działanie 1.3. Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia (schemat a i b)	65	68 276 631,24	48 839 107,88
Działanie 1.4. Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	10	5 521 615,16	3 855 197,27
Działanie 1.5. Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka	22	20 664 046,23	14 398 167,00
Działanie 1.6. Integracja i reintegracja zawodowa kobiet	8	9 952 496,41	7 269 157,04
Priorytet II. Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy	24	73 857 708,04	49 982 541,31
Działanie 2.1. Zwiększanie dostępu do edukacji – promocja kształcenie przez całe życie	5	19 558 808,51	14 637 787,99
Działanie 2.3. Podniesienie jakości edukacji w odniesieniu do potrzeb rynku pracy	19	54 298 899,53	35 344 753,32
Razem	208	249 200 253,64	177 394 172,45

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2004-2006 „System Rozliczania Projektów (SRP)” otrzymanych z Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Od początku realizacji Programu do dnia 31. 12. 2010 r. w województwie warmińsko-mazurskim podpisano 208 umów na łączną kwotę dofinansowania z EFS 177 394 172,45 zł.

Największym zainteresowaniem w województwie warmińsko-mazurskim cieszyły się działania 1.2 „*Perspektywy dla młodzieży*” oraz 1.3 „*Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia*” - po 65 podpisanych umów na ogólną kwotę dofinansowania z EFS równą: 46 610 193,88 zł dla działania 1.2 oraz 48 839 107,88 zł dla działania 1.3. Instytucją wdrażającą dla działań 1.2 oraz 1.3 był Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie.

¹¹ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Ostatecznymi beneficjentami działania 1.2 byli bezrobotni absolwenci wszystkich typów szkół, młodzież poniżej 25 roku życia bezrobotna przez okres do 24 miesięcy oraz osoby poniżej 25 roku życia zarejestrowane jako bezrobotne przez okres do 24 miesięcy, chcące rozpocząć działalność gospodarczą. W ramach powyższego działania realizowane były głównie projekty typu: *doradztwo, szkolenia, staże, poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy.*

Ostatecznymi beneficjentami działania 1.3 były osoby powyżej 25 roku życia, bezrobotne przez okres do 12 miesięcy, z wyłączeniem bezrobotnych absolwentów, a także osoby powyżej 25 roku życia, długotrwale bezrobotne (przez okres od 12 do 24 miesięcy). W ramach powyższego działania realizowane były głównie projekty typu: *subsydiowanie zatrudnienia, staże, szkolenia zawodowe, usługi poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy, doradztwo i szkolenia.*

Wsparcie w ramach działania 1.4 „*Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych*” kierowane było do osób niepełnosprawnych. Największy projekt dotyczył prowadzenia Centrum Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie (wartość dofinansowania z EFS wyniosła 938 108,99 zł). Miał on na celu m.in. ułatwianie adaptacji w środowisku pracy.

W ramach działania 1.5 „*Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka*” zrealizowano 22 projekty w województwie warmińsko-mazurskim, z których największy realizowany przez WUP w Olsztynie dotyczył aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych ze środowisk byłych PPGR-ów (na kwotę dofinansowania z EFS 2 197 707,10 zł).

W ramach działania 1.6 „*Integracja i reintegracja zawodowa kobiet*” zrealizowano 8 projektów – największy (dotyczący m.in. kursów, szkoleń, aktywizacji zawodowej kobiet) na kwotę dofinansowania z EFS 2 036 033,80 zł.

Działanie 2.1 „*Zwiększanie dostępu do edukacji – promocja kształcenie przez całe życie*” dotyczyło zwiększenia dostępu do edukacji – w województwie warmińsko-mazurskim zrealizowano 5 projektów. Jeden z nich to projekt „Ośrodki Przedszkolne – szansa na dobry start”. Był on dotąd największą dotacją dla organizacji pozarządowej w ramach projektów Europejskiego Funduszu Społecznego (kwota dofinansowania z EFS 4 051 303,98 zł). W 2007 roku projekt otrzymał statuetkę „Najlepsza Inwestycja w człowieka 2007” w konkursie MRR.

Projekty w ramach działania 2.2 „*Podniesienie jakości edukacji w odniesieniu do potrzeb rynku pracy*” miały zasięg ponadregionalny i dotyczyły: rozwijania u uczniów zdolności do przyszłego zatrudnienia, doskonalenia nauczycieli, zwiększania wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych w procesie kształcenia, akredytacji instytucji edukacyjnych, badań dotyczących poziomu umiejętności podstawowych i innych kluczowych wskaźników edukacyjnych – budowy systemu zbierania danych i analiz.

W ramach działania 2.3 „*Podniesienie jakości edukacji w odniesieniu do potrzeb rynku pracy*” wśród projektów zrealizowanych w województwie warmińsko-mazurskim wyróżniały się dwa projekty zrealizowane przez PARP: „Program szkolenia kadr dla rozwoju produktów turystycznych II” (na kwotę dofinansowania z EFS 15 333 240,38 zł) i „Program szkoleń dla rozwoju małych firm w regionach Wschodniej Polski” (na kwotę dofinansowania z EFS 11 924 916,75 zł).

Do końca września 2010 roku zakończono realizację wszystkich projektów w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich.

W skali całego kraju w ramach Programu SPO RZL wsparciem objęto ponad 1 567 tysięcy osób z czego prawie 59% stanowiły kobiety. Wynika to przede wszystkim z większego wsparcia tej grupy m. in. poprzez działania 1.2, 1.6 oraz 2.2. Wśród osób objętych wsparciem dominowali bezrobotni (ok. 45%) oraz zatrudnieni (ok. 37%). Osoby samozatrudnione stanowiły jedynie 1,36% ogółu ostatecznych beneficjentów.

W odniesieniu do form wsparcia ostateczni beneficjenci najczęściej korzystali z różnorodnych form pomocy w radzeniu sobie na polskim rynku pracy tj.: pomocy

w poszukiwaniu pracy (40,56%), usług poradnictwa zawodowego (35,04%) oraz pośrednictwa pracy (31,45%). Oprócz powyższych form duża część beneficjentów ostatecznych została objęta szkoleniami (66,49%)¹².

Ponad 86% pracowników instytucji rynku pracy oraz 84% pracowników instytucji pomocy społecznej ocenia uzyskane wsparcie jako przydatne i deklaruje, iż w dużym stopniu wykorzystuje zdobytą wiedzę w codziennej pracy (działanie 1.1). Wsparcie udzielone w ramach SPO RZL okazało się skuteczne nie tylko w odniesieniu do instytucji, ale także dla beneficjentów ostatecznych, w tym m.in. bezrobotnej młodzieży oraz długotrwale bezrobotnych. Uczestnicy projektów w ramach działania 1.2 i 1.3 w 77% deklarowali większy optymizm w ocenie swoich szans na znalezienie stałej pracy, w stosunku do osób, które nie brały udziału we wsparciu¹³. Także dla osób niepełnosprawnych udział w projektach SPO RZL wiązał się z polepszeniem sytuacji na rynku pracy. W sześć m-cy od zakończenia udziału w projektach 32% objętych wsparciem w ramach działania 1.4 znalazło zatrudnienie lub podjęło dalszą naukę¹⁴.

Wysoko oceniano również wsparcie na rzecz adaptacyjności przedsiębiorstw. Co trzeci (29%) respondent uznał otrzymane wsparcie jako „bardzo dobre”. Aż 79% pracodawców uważa, że podczas szkoleń ich pracownicy zdobyli dużo potrzebnej i cennej wiedzy oraz umiejętności.

ZPORR

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) to program dwufunduszowy – finansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Na realizację projektów w ramach ZPORR przeznaczono kwotę 2 530 001 234 euro z EFRR, 438 469 535 euro z EFS, 346 302 914 euro z budżetu państwa, 770 516 660 euro z budżetów JST oraz środki prywatne.

Główne cele ZPORR to:

1. Tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów.
2. Przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów.
3. Sprzyjanie długotrwałemu rozwojowi gospodarczemu.
4. Sprzyjanie spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej.

ZPORR skierowany był do:

- samorządów (wojewódzkich, powiatowych i gminnych),
- jednostek organizacyjnych działających w imieniu samorządów,
- porozumień lub stowarzyszeń JST,
- szkół wyższych,
- szpitali,
- mikroprzedsiębiorstw i osób rozpoczynających działalność gospodarczą,
- osób zagrożonych bezrobociem,
- absolwentów,
- osób zainteresowanych podnoszeniem swoich kwalifikacji.

¹² Raport z postępu wdrażania Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006 w roku 2008, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, czerwiec 2009.

¹³ Na podstawie wyników badania pt.: „Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz wsparcia systemu instytucjonalnego rynku pracy oraz pomocy społecznej w ramach EFS”, wykonanego przez Instytut Badań Strukturalnych, 5 czerwiec 2008.

¹⁴ Na podstawie badania pt. „Ewaluacja zdolności absorpcyjnych systemu integracji zawodowej osób niepełnosprawnych”, PSDB Sp. z o.o. w konsorcjum z WYG International Sp. z o.o. i Fundacją Centrum Badania Opinii Społecznej (CBOS), luty 2008.

Instytucją Wdrażającą w województwie warmińsko-mazurskim był Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko – Mazurskiego w Olsztynie poza niżej wymienionymi działaniami, które Zarząd Województwa powierzył do wdrażania dwóm instytucjom, tj.:

- działania 2.1, 2.3 i 2.4, dla których Instytucją Wdrażającą był Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie
- działania 2.5, 2.6 i 3.4, dla których Instytucją Wdrażającą była Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S. A. w Olsztynie.

ZPORR realizowany był za pomocą czterech priorytetów:

Priorytet 1. *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów* (dofinansowanie z UE w ramach priorytetu 1 pochodziło z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego),

Priorytet 2. *Wzmocnienie zasobów ludzkich w regionach* (dofinansowanie z UE w ramach priorytetu 2 pochodziło z Europejskiego Funduszu Społecznego),

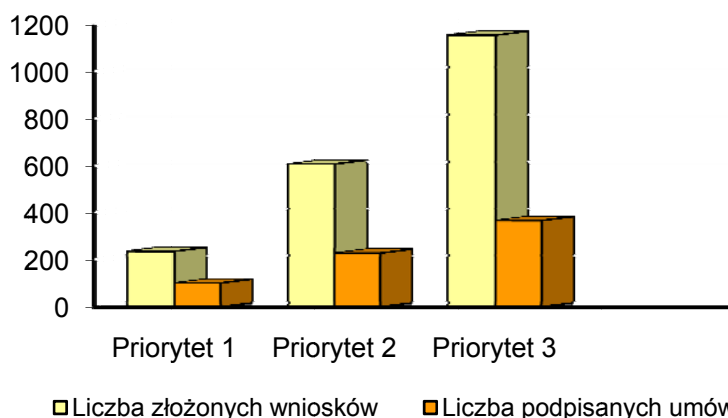
Priorytet 3. *Rozwój lokalny* (dofinansowanie z UE w ramach priorytetu 3 pochodziło z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego)

Priorytet 4. *Pomoc techniczna.*

ZPORR to program, który w woj. warmińsko – mazurskim cieszył się największym zainteresowaniem ze strony beneficjentów spośród programów pomocowych UE w okresie 2004-2006. Mogło to być spowodowane np. jego regionalnym charakterem. Do końca 2010 roku w województwie warmińsko – mazurskim złożonych zostało 1 998 wniosków o dofinansowanie ze ZPORR; w tym w ramach Priorytetu 1 złożono 236 wniosków, w ramach Priorytetu 2 – 607 wniosków i 1 155 wniosków w ramach Priorytetu 3. Z tej liczby złożonych wniosków podpisano 696 umów (które spełniały wymogi formalne i merytoryczne) odpowiednio: Priorytet 1 – 101, Priorytet 2 – 228, Priorytet 3 – 367. Stanowi to niewiele ponad 41% liczby wszystkich wniosków złożonych (Rycina nr 9). Od początku funkcjonowania Programu rozwiązano 46 umów o dofinansowanie, w tym 1 w Priorytecie 1, 2 w Priorytecie 2, 43 w Priorytecie 3 (z czego 39 w działaniu 3.4).

Rycina nr 9

Zainteresowanie beneficjentów programem ZPORR w województwie warmińsko-mazurskim
(stan na 31.12.2010 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie oraz Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Tabela nr 5

Umowy o dofinansowanie z UE realizacji projektów w ramach poszczególnych działań ZPORR w województwie warmińsko – mazurskim (stan na 31.12.2010 r.)

Nr priorytetu /działania	Nazwa priorytetu/działania	Liczba podpisanych umów	Całkowita wartość projektu (PLN)	Dofinansowanie z UE (PLN)
1	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów	101	799 243 099,78	419 168 965,46
1.1	Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego	26	345 216 997,56	218 918 070,52
1.2	Infrastruktura ochrony środowiska	18	110 515 007,53	68 346 302,34
1.3	Regionalna infrastruktura społeczna	28	93 397 533,27	46 303 155,90
1.4	Rozwój turystyki i kultury	20	217 768 543,23	62 121 794,84
1.5	Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego	9	32 345 018,19	23 479 641,86
1.6	Rozwój transportu publicznego w aglomeracjach	0	0,00	0,00
2	Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach	228	158 292 251,60	112 272 657,03
2.1	Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie	42	28 747 062,48	21 560 296,72
2.2	Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne	96	67078 077,54	46 566 234,60
2.3	Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa	30	16 580 526,79	12 435 395,77
2.4	Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi	8	10 424 905,11	7 818 678,83
2.5	Promocja przedsiębiorczości	27	20 568 511,36	12 722 174,93
2.6	Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	25	14 893 168,32	11 169 876,18
3	Rozwój lokalny	367	392 207 052,26	225 201 536,76
3.1	Obszary wiejskie	108	168 403 829,04	112 434 331,26
3.2	Obszary podlegające restrukturyzacji	19	32 243 656,59	19 479 148,09
3.3	Zdegradowane obszary miejskie przemysłowe i powojenne	20	85 288 146,53	48 889 650,22
3.4	Mikroprzedsiębiorstwa	191	54 404 282,79	14 108 283,28
3.5	Lokalna infrastruktura społeczna	29	51 867 137,31	30 290 123,91
	Razem	696	1 349 742 403,64	756 643 159,25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2004-2006 „System Rozliczania Projektów (SRP)” otrzymanych z Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego oraz Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

W II półroczu 2008 roku Instytucja Płatnicza, mając na względzie pełne wykorzystanie środków w ramach Programu, wyraziła zgodę na zwiększenie dopuszczalnej nadkontraktacji w Priorytecie 1 i 3 ZPORR do 10%. Kwota przyznana dla województwa warmińsko-mazurskiego w 2009 roku w ramach nadkontraktacji ZPORR wyniosła 31 443 235 zł. W ramach przyznanej kwoty Zarząd Województwa wybrał z listy rezerwowej 34 projekty do dofinansowania: 11 w działaniu 1.3, 11 w działaniu 3.1, 5 w działaniu 3.2, 4 w działaniu 3.5, 2 w działaniu 1.4 oraz 1 w działaniu 3.3. W celu jak najszybszego rozliczenia projektów, wybór dotyczył projektów już zakończonych.

Ponadto w marcu 2009 roku Zarząd Województwa ogłosił nowy nabór wniosków w ramach działania 1.1 *Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego*. W ramach powyższego naboru wpłynęło 20 wniosków, z czego 9 zostało wybranych do dofinansowania. Przyznana kwota dofinansowania z EFRR wyniosła 40 263 226,56 zł.

W dniu 4 grudnia 2008 r., Komitet Monitorujący ZPORR wystąpił dodatkowo do Komisji Europejskiej z wnioskiem o wydłużenie okresu kwalifikowalności wydatków w ramach ZPORR 2004-2006 w związku z obecnym kryzysem finansowym oraz jego wpływem na sytuację społeczno-gospodarczą i rynek pracy. W dniu 18 lutego 2009 r. Komisja Europejska podjęła oficjalną decyzję o wydłużeniu kwalifikowalności wydatków w ramach ZPORR do 30 czerwca 2009 r.

Do końca września 2010 r. zakończono i rozliczono wszystkie 696 projektów.

Wykorzystanie środków ze ZPORR w podziale na poszczególne Priorytety zobrazowano na poniższych mapach.

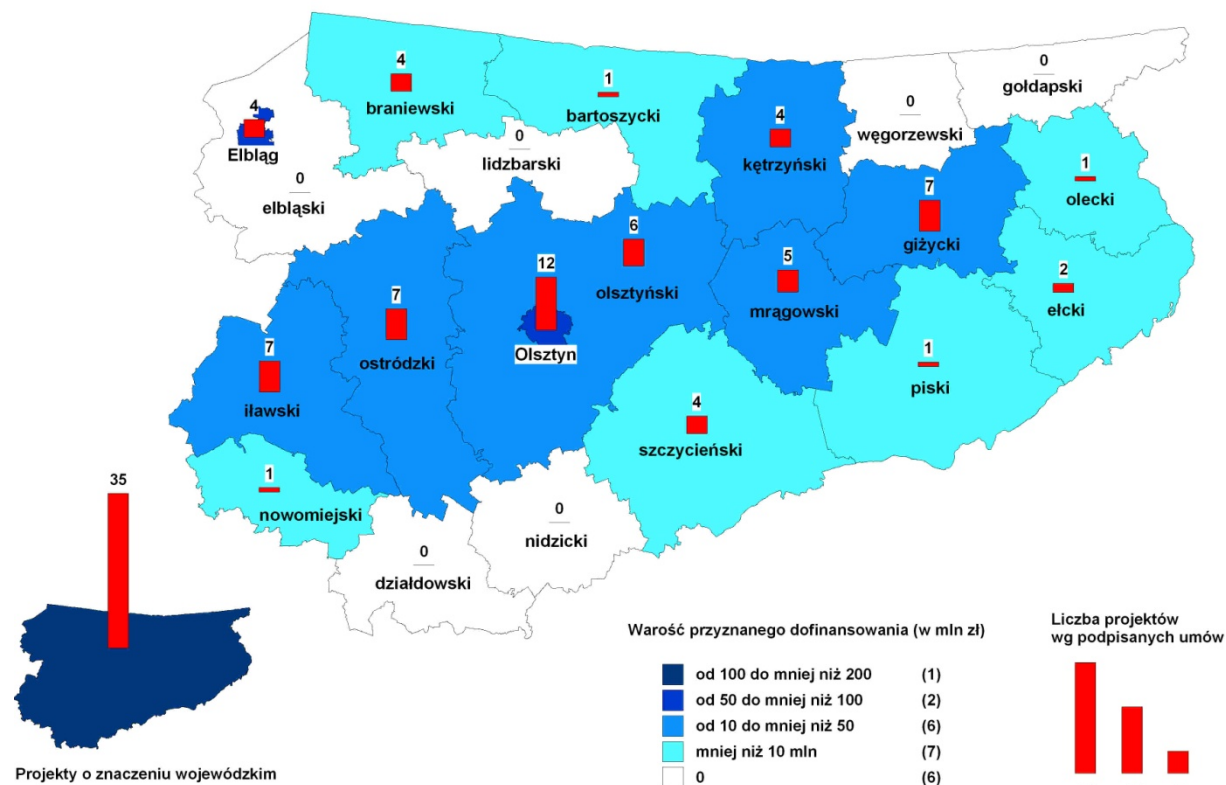
Priorytet 1. *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów.*

Celem realizacji Priorytetu 1 był wzrost atrakcyjności regionów przez oddziaływanie na obecne mocne strony regionów, głównie za pomocą inwestycji w infrastrukturę. Projekty realizowane w ramach tego priorytetu ukierunkowane były na wsparcie regionalnej infrastruktury technicznej (drogowej, środowiskowej, a także społeczeństwa informacyjnego), infrastruktury turystycznej i związanej z kulturą, infrastruktury społecznej i ochrony zdrowia, mającej decydujące znaczenie dla perspektyw rozwojowych polskich regionów.

Ze względu na dziedzinę, której dotyczą projekty realizowane w ramach opisywanego Priorytetu, dominują inwestycje związane z rozwojem infrastruktury drogowej oraz projekty dotyczące modernizacji i rozbudowy obiektów. Najaktywniejszą grupą beneficjentów realizujących projekty w Priorytecie 1 były gminy (41 projektów), a następnie szpitale (20), uczelnie wyższe (9) oraz samorząd województwa (9).

Rycina nr 10

Umowy o dofinansowanie z EFRR projektów w ramach Priorytetu 1 ZPORR w woj. warmińsko-mazurskim wg powiatów (zgodnie z siedzibą beneficjenta) (stan na 31.12.2010 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2004-2006 „System Rozliczania Projektów (SRP)” otrzymanych z Departament Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

W województwie warmińsko – mazurskim w ramach Priorytetu 1 ZPORR podpisano ogółem 101 umów na łączną kwotę dofinansowania z EFRR 419 168 965,46 zł. Najwięcej – 12 umów podpisano w powiecie grodzkim Olsztyn. Po 7 umów podpisano w powiatach giżyckim, ilawskim i ostródzkim, natomiast 35 umów podpisano na realizację projektów o znaczeniu wojewódzkim (tj. realizowanych przez Samorząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego jak i przez inne jednostki i instytucje o znaczeniu wojewódzkim) na łączną kwotę dofinansowania z EFRR 156 616 996,54 zł – stanowi to ponad 37% w ogólnej wartości dofinansowania w ramach Priorytetu 1 ZPORR (Tabela nr 6).

Tabela nr 6

Wykaz projektów zrealizowanych przez Samorząd Województwa Warmińsko–Mazurskiego oraz inne jednostki i instytucje o znaczeniu wojewódzkim (stan na 31.12.2010 r.)

L.p.	Beneficjent	Tytuł projektu
W ramach poddziałania 1.1.1 Infrastruktura drogowa		
1.	Województwo Warmińsko-Mazurskie	Przywrócenie przejezdności drogi wojewódzkiej nr 655 na odcinku Kap-Mazuchówka
2.	Województwo Warmińsko-Mazurskie	Modernizacja drogi wojewódzkiej Nr 594 – zmiana organizacji ruchu w miejscowości Święta Lipka
3.	Województwo Warmińsko-Mazurskie	Budowa mostu wraz z dojazdami w km 32+362 drogi wojewódzkiej Nr 530 Ostróda – Łukta – Dobre Miasto w miejscowości Kalisty
4.	Województwo Warmińsko-Mazurskie	Remont wiaduktu nad linią kolejową w miejscowości Lidzbark, w km 29+150 drogi wojewódzkiej nr 541 Lubawa - Dobrzyń
5.	Województwo Warmińsko-Mazurskie	Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 593 z budową mostu na odcinku Miłakowo-Dobre Miasto

6.	Województwo Warmińsko-Mazurskie	Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 592 na odcinku Bartoszyce-Kętrzyn
7.	Województwo Warmińsko-Mazurskie	Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 650 na odcinku Boćwinka-Grabowo
W ramach poddziałania 1.3.1 Regionalna infrastruktura edukacyjna		
8.	Olsztyńska Szkoła Wyższa	Budowa stadionu lekkoatletycznego z boiskiem oraz infrastrukturą przy OSW w Olsztynie
9.	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu	Komputerowe laboratorium autoryzowanych szkoleń "FUNDAMENTALS OF UNIX"
10.	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski	Modernizacja i wyposażenie obiektów celem harmonizacji z UE kształcenia z medycyny weterynaryjnej
11.	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski	Budowa i wyposażenie obiektów edukacyjnych w Bałdach z zakresu drobiarstwa i agrotechnologii
12.	Wyższe Seminarium Duchowne Metropolii Warmińskiej HOSIANUM	Poprawa jakości kształcenia w Wyższym Seminarium Duchownym w Olsztynie poprzez budowę sali gimnastycznej
13.	Olsztyńska Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania	Przebudowa oraz wyposażenie budynku pokoszarowego na cele dydaktyczne OWSliZ
14.	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski	Zakup wyposażenia i elektronicznego systemu udostępniania zbiorów nowej biblioteki UWM w Olsztynie
15.	Olsztyńska Szkoła Wyższa im. Józefa Rusieckiego (OSW)	Budowa uczelnianego basenu pływackiego przy OSW w Olsztynie
W ramach poddziałania 1.3.2 Regionalna infrastruktura ochrony zdrowia		
16.	Wojewódzki Szpital Zespolony w Elblągu	Modernizacja zakładu radiologii
17.	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Olsztynie	Doposażenie w sprzęt i aparaturę medyczną Oddziału Kardiochirurgii - etap II
18.	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Olsztynie	Poprawa systemu ratownictwa medycznego - doposażenie w aparaturę specjalistyczną oraz sprzęt medyczny OIT oraz SOR
19.	Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny dla Dzieci w Ameryce	Przebudowa, modernizacja i wyposażenie Wojewódzkiego Szpitala Rehabilitacyjnego dla Dzieci w Ameryce
20.	Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Olsztynie	Zakup karetki noworodkowej i trzech karetek reanimacyjno-wypadkowych wraz z podstawowym wyposażeniem
21.	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Olsztynie	Doposażenie bloków operacyjnych i pracowni diagnostycznych WSS w Olsztynie
22.	Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy w Olsztynie	Poprawa skuteczności leczenia dzieci w regionie z zakresu chirurgii i procedur jednodniowych
23.	Wojewódzki Szpital Zespolony w Elblągu	Modernizacja i dostosowanie Szpitalnego Oddziału Ratunkowego do wymogów przepisów prawa
24.	Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny dla Dzieci w Ameryce	Dostosowanie bazy diagnostycznej Wojewódzkiego Szpitala Rehabilitacyjnego w Ameryce do wymogów NFZ poprzez zakup aparatu USG i zestawów komputerowych z oprogramowaniem do diagnostyki i rehabilitacji neurologicznej
25.	Samodzielny Publiczny Zespół Gruźlicy i Chorób Płuc w Olsztynie	Modernizacja Samodzielnego Publicznego Zespołu Gruźlicy i Chorób Płuc w Olsztynie
W ramach działania 1.4 Rozwój turystyki i kultury		
26.	Teatr im. Stefana Jaracza w Olsztynie	Rewitalizacja Teatru im. Stefana Jaracza w Olsztynie
27.	Teatr im. Stefana Jaracza w Olsztynie	Promocja regionu warmińsko-mazurskiego poprzez działalność Teatru im. Stefana Jaracza
28.	Centrum Kultury i Współpracy Międzynarodowej "Światowid" w Elblągu	Międzynarodowy Festiwal Tańca BALTIC CUP - kulturalna wizytówka Warmii i Mazur
W ramach działania 1.5 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego		
29.	Komenda Wojewódzka Straży Pożarnej Olsztyn	Platforma 112 - równość szans obywateli Unii Europejskiej w dostępie do ratownictwa
30.	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego	e-Poradnia Psychiatryczna oknem unijnego pacjenta
31.	Województwo Warmińsko-Mazurskie	Kultura Informacja Sukces - Sieć PIAP w województwie

		warmińsko-mazurskim
32.	Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie	Platforma elektronicznego obiegu dokumentów i ich elektronicznej archiwizacji wspomagająca zarządzanie na poziomie wojewódzkim
33.	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski	Rozbudowa miejskiej sieci komputerowej w Olsztynie wraz z rozszerzeniem usług publicznych
34.	Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie	Rozwój e-usług publicznych i e-komunikacji między społecznością regionu a Policją województwa warmińsko-mazurskiego
35.	Województwo Warmińsko-Mazurskie	Wrota Warmii i Mazur - elektroniczna platforma funkcjonowania administracji publicznej oraz świadczenia usług publicznych

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2004-2006 „System Rozliczania Projektów (SRP)” otrzymanych z Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

W 6 powiatach: działowskim, elbląskim, gołdapskim, lidzbarskim, nidzickim i węgorzewskim nie zawarto ani jednej umowy o dofinansowanie projektu w ramach Priorytetu 1 ZPORR od początku jego realizacji.

Należy nadmienić, że w ramach Priorytetu 1 nie realizowano w województwie warmińsko-mazurskim działania 1.6, gdyż dotyczyło ono wyłącznie aglomeracji warszawskiej, górnośląskiej i innych aglomeracji powyżej 500 tys. mieszkańców.

W ramach Priorytetu 1 w województwie warmińsko-mazurskim osiągnięto następujące wskaźniki produktu¹⁵:

- Od początku realizacji Programu zmodernizowano ok. 77 km dróg, a wybudowano ponad 9,5 km.
- Wybudowano 147 km sieci kanalizacyjnych, 83 km sieci rozdzielczej wodociągów, 4 oczyszczalnie ścieków oraz 6 stacji uzdatniania wody.
- Liczba osób podłączonych do sieci kanalizacyjnej wyniosła ok. 232 700, natomiast do sieci wodociągów ok. 207 600.
- Wspieraniem objęto 18 obiektów opieki medycznej (ZOZ) oraz zakupiono 553 szt. nowego sprzętu medycznego.
- Odrestaurowano/odremontowano 2 obiekty historyczne oraz wybudowano/zmodernizowano 51 obiektów infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej, sportowej. Powierzchnia nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej, sportowej lub służącej aktywnym formom wypoczynku, wyniosła nieco ponad 12 055,50 m².
- Wspieraniem objęto 13 obiektów dydaktycznych i badawczych, powierzchnia nowych lub zmodernizowanych obiektów na cele dydaktyczne ukształtowała się na poziomie 14 460 m².
- Na cele turystyczne i kulturalne zaadoptowano 1 obiekt. Liczba zorganizowanych imprez/wydarzeń kulturalnych w obiektach zabytkowych oraz nowych i zmodernizowanych wyniosła 157.
- Zainstalowano 4 węzły dostępne umożliwiające dostęp do sieci szerokopasmowej, podłączono 21 jednostek publicznych do bezpiecznego dostępu szerokopasmowego do Internetu oraz wybudowano 122 Publiczne Punkty Dostępu do Internetu (PIAP). Ponadto wdrożono 115 kompleksowych systemów zarządzania w administracji publicznej.

Priorytet 2. Wzmocnienie zasobów ludzkich w regionach miał na celu stworzenie warunków dla rozwoju zasobów ludzkich na poziomie lokalnym i regionalnym. Skupiał się na działaniach mających na celu reorientację zawodową pracowników zanim staną się bezrobotnymi oraz przekwalifikowanie osób odchodzących z rolnictwa.

¹⁵ Sprawozdanie końcowe z realizacji Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006 w województwie warmińsko-mazurskim, Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie, 2009.

Działania realizowane w ramach Priorytetu 2 skoncentrowane zostały na obszarach zagrożonych marginalizacją, w tym w szczególności na obszarach wiejskich i obszarach restrukturyzacji przemysłów. Na tych obszarach należało podjąć interwencję publiczną dostosowaną do specyfiki regionalnej i uzupełniającą ogólnokrajowe programy wsparcia rozwoju zatrudnienia i edukacji. W celu wyrównania szans na zdobycie wykształcenia przez młodych ludzi pochodzących z obszarów o utrudnionym dostępie do kształcenia, w zakresie tego Priorytetu realizowane były również programy stypendialne.

Działania najistotniejsze z punktu widzenia rynku pracy woj. warmińsko – mazurskiego to działania 2.1, 2.3 i 2.4, których wdrażanie Zarząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego powierzył Wojewódzkiemu Urzędowi Pracy w Olsztynie.

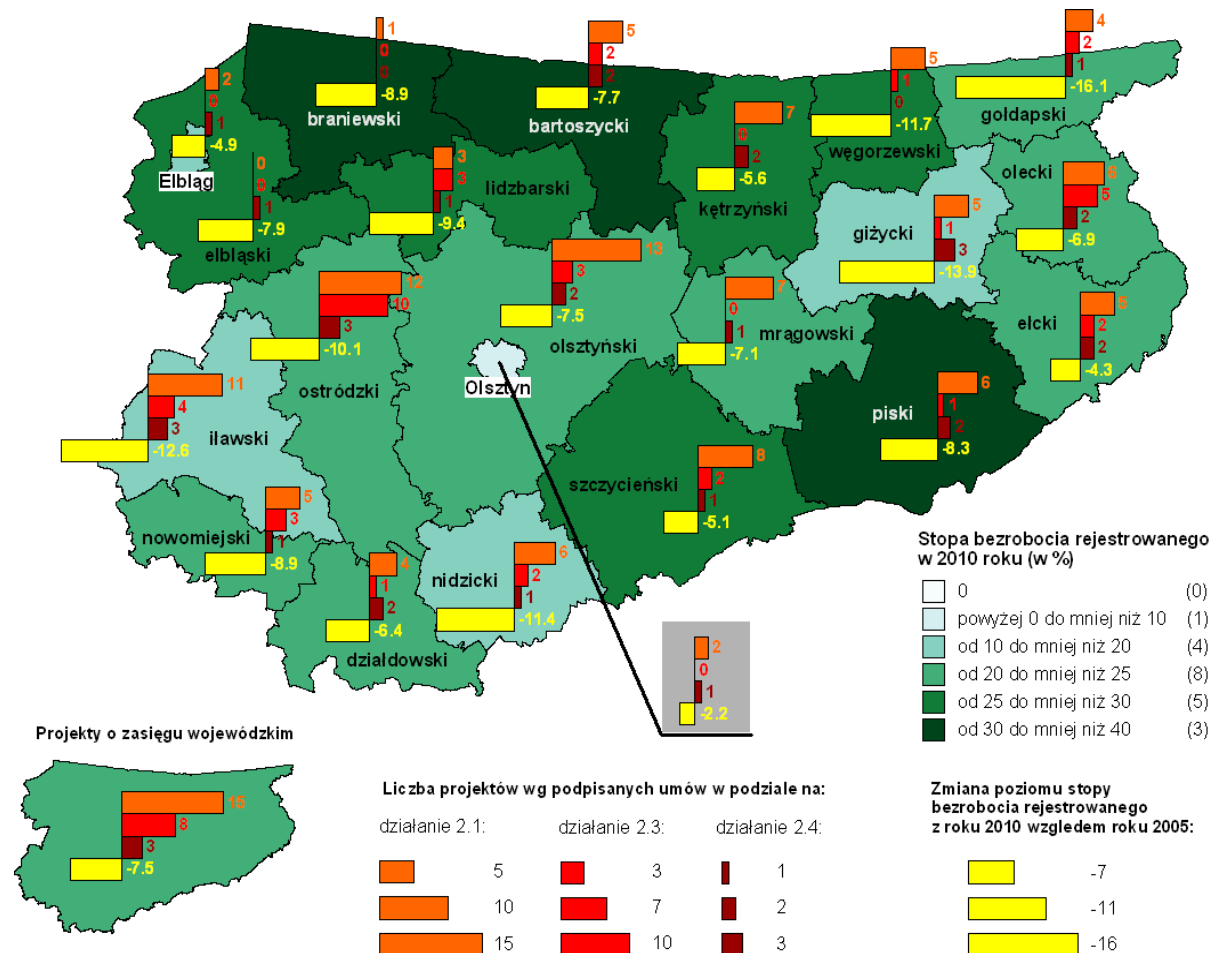
Cel działania 2.1 *Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie* to zwiększenie mobilności zawodowej mieszkańców i ich zdolności w zakresie dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do wymogów regionalnego rynku pracy w warunkach członkostwa w UE, a także lepsze dostosowanie potrzeb szkoleniowych i kwalifikacji mieszkańców do wymogów regionalnego rynku pracy poprzez monitoring regionalnego rynku pracy i upowszechnianie zebranych informacji. W ramach działania 2.1 przewidziano wsparcie organizacji szkoleń i usług doradczych przygotowujących rolników i ich rodziny do podejmowania dodatkowej działalności zbliżonej do rolnictwa na bazie gospodarstwa rolnego. Wsparcie w postaci szkoleń otrzymali także doradcy rolniczy. Działanie 2.1 miało na celu umożliwienie udzielenia wsparcia osobom, które z własnej inicjatywy i w oparciu o indywidualne potrzeby pragną rozwijać się zawodowo w czasie wolnym od pracy.

Działanie 2.3 *Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa* miało na celu dostosowywanie osób do funkcjonowania w zmieniających się warunkach społeczno-ekonomicznych oraz przygotowywanie ich do wykorzystania szans związanych z powstawaniem nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich poprzez stworzenie warunków ułatwiających osobom zatrudnionym w rolnictwie znalezienie zatrudnienia poza sektorem rolnym. Aby zapobiec dalszemu wzrostowi bezrobocia na obszarach wiejskich oraz marginalizacji osób zaprzestających prowadzenia działalności rolniczej, należało stworzyć warunki, ułatwiające takim osobom znalezienie zatrudnienia poza sektorem. Pomoc w ramach tego działania była kierowana do rolników i innych osób pracujących w rolnictwie, którzy pod wpływem zwiększonej presji konkurencyjnej rezygnować będą z prowadzenia gospodarstw rolnych lub z pracy w sektorze rolnym.

Celem działania 2.4 *Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi* było dostosowanie osób do funkcjonowania w zmieniających się warunkach społeczno-ekonomicznych oraz przygotowywanie ich do wykorzystania szans związanych z powstawaniem nowych miejsc pracy poprzez zmianę kwalifikacji osób zagrożonych utratą zatrudnienia. Działanie miało na celu zwłaszcza zmianę kwalifikacji zawodowych pracowników przemysłów i sektorów podlegających restrukturyzacji, a także innych osób zagrożonych utratą zatrudnienia w wyniku procesów restrukturyzacyjnych w celu umożliwienia tym osobom wykonywania nowych zawodów.

Rycina nr 11

Liczba projektów z działania 2.1, 2.3 i 2.4 Priorytetu 2 ZPORR, z których mogli skorzystać mieszkańcy w danym powiecie (stan na 31.12.2010 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2004-2006 „System Rozliczania Projektów (SRP)” otrzymanych z Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego oraz materiałów Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie o regionalnym rynku pracy - <http://www.up.gov.pl/index.php?id=332>.

Poza 26 projektami obejmującymi swym zasięgiem całe województwo realizowane były również projekty, z których mogli skorzystać mieszkańcy poszczególnych powiatów. Największa dostępność mieszkańców do projektów realizowanych w ramach trzech powyższych działań charakteryzowała powiaty: ostródzki (51 projektów; w tym 26 o zasięgu wojewódzkim), olsztyński (44 projekty; w tym 26 o zasięgu wojewódzkim) i iławski (44 projektów; w tym 26 o zasięgu wojewódzkim). Natomiast najmniej projektów zrealizowano w powiecie braniewskim i powiecie elbląskim (w każdym po 27 projektów, w tym 26 o zasięgu wojewódzkim). Ogółem w województwie warmińsko – mazurskim w ramach działań 2.1, 2.2 oraz 2.4 zrealizowano 80 projektów o wartości blisko 56 mln zł (w tym wartość dofinansowania z EFS – niecałe 42 mln zł). W projektach szkoleniowych ogółem w województwie warmińsko-mazurskim wzięło udział 11 524 osób, z czego 8 093 osób w ramach działania 2.1, 2 278 w ramach działania 2.3 oraz 1 153 w ramach działania 2.4.

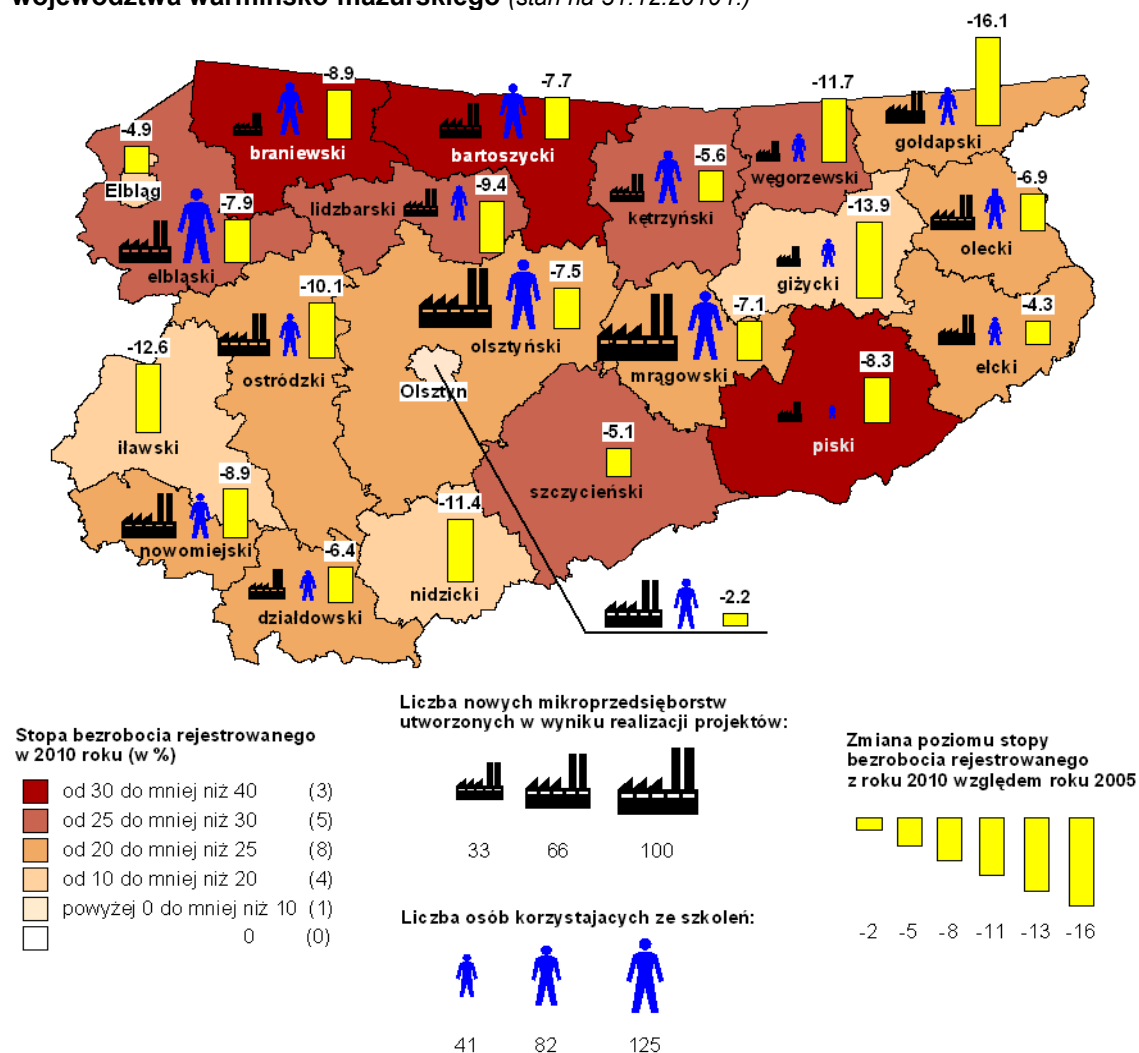
Najbardziej specyficznymi działaniami Priorytetu 2 okazały się działanie 2.5. *Promocja przedsiębiorczości* oraz działanie 2.6. *Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy*.

Działanie 2.5. *Promocja przedsiębiorczości* miało na celu aktywne wspieranie zatrudnienia poprzez stymulowanie powstawania nowych mikroprzedsiębiorstw oraz

zapewnienie takim przedsiębiorcom pomocy w wykorzystaniu dostępnych instrumentów wsparcia (np. poprzez szkolenia i doradztwo). W ramach działania 2.5 w województwie warmińsko – mazurskim do końca trwania Programu podpisano 27 umów na łączną kwotę dofinansowania z EFS 12 722 174,93 zł. W ramach tych 27 projektów z doradztwa skorzystało 481 osób, ze szkoleń 786 osób chcących rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej, ze wsparcia pomostowego¹⁶ 542 osoby, natomiast z jednorazowej dotacji skorzystało 541 osób. W wyniku realizacji projektów utworzonych zostało 561 mikroprzedsiębiorstw¹⁷.

Rycina nr 12

Liczba osób korzystających ze szkoleń i liczba nowoutworzonych przedsiębiorstw w ramach wsparcia z działania 2.5 ZPОРR na tle stopy bezrobocia rejestrowanego w powiatach województwa warmińsko-mazurskiego (stan na 31.12.2010 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Warmińsko-Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego w Olsztynie oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

¹⁶ Wsparcie pomostowe jest bezzwrotną pomocą kapitałową wspomagającą „przetwanie” uczestnika projektu do momentu uzyskania przez niego płynności finansowej. Otrzymana kwota miała ułatwić początkującemu przedsiębiorcy pokrycie obligatoryjnych opłat, ponoszonych przez przedsiębiorcę, niezależnie od poziomu przychodów (w szczególności w postaci składki na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz fundusze poza ubezpieczeniowe dla przedsiębiorcy niezatrudniającego pracowników oraz na pokrycie innych obligatoryjnych wydatków związanych z działalnością przedsiębiorstwa). Podstawowe wsparcie pomostowe w kwocie 700 zł wypłacane było w miesięcznych ratach jednak nie dłużej niż do 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia działalności gospodarczej. (www.olsztyn.uw.gov.pl)

¹⁷ Sprawozdanie końcowe z realizacji Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006 w województwie warmińsko-mazurskim, Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie, 2009.

Ogółem w ramach działania 2.5 ZPORR w województwie warmińsko-mazurskim najwięcej osób skorzystało ze szkoleń w powiatach: elbląskim (125 osób), olsztyńskim (110 osób) i mrągowskim (104 osoby), najmniej zaś w powiecie piskim (tylko 4 osoby). Natomiast w powiatach: grodzkim m. Elbląg, iławskim, nidzickim i szczycieńskim nie skorzystano ze szkoleń.

W ramach działania 2.5 ZPORR najwięcej nowych mikroprzedsiębiorstw było w powiecie mrągowskim (99 mikroprzedsiębiorstw), natomiast najmniej w powiecie piskim (tylko 8 mikroprzedsiębiorstwa) oraz giżyckim i węgorzewskim (po 9 mikroprzedsiębiorstw). Nie powstały nowoutworzone mikroprzedsiębiorstwa w powiatach: grodzkim m. Elbląg, iławskim, nidzickim i szczycieńskim.

Dla działania 2.6 ZPORR *Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy* charakterystyczne było to, że realizowane projekty obejmowały swym zasięgiem obszar całego województwa. Poza tym w prawie wszystkich przypadkach beneficjenci mieli swoją siedzibę w powiecie grodzkim Olsztyn.

Celem działania było podniesienie potencjału regionów w sferze innowacji, poprzez wzmocnienie współpracy pomiędzy sektorem badawczo – rozwojowym a gospodarką. W ramach działania 2.6 wspierane było budowanie regionalnych systemów innowacji, które tworzą podstawę wspierania innowacyjności w regionach.

Tabela nr 7

Zestawienie projektów zrealizowanych w ramach działania 2.6 ZPORR (stan na 31.12. 2010 r.)

L.p.	Beneficjent (nazwa prawna)	Nazwa projektu
1.	Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko - Mazurskiego	Badanie przedsiębiorstw Warmii i Mazur w zakresie konkurencyjności i innowacyjności
2.	Warmińsko - Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie	Utworzenie i prowadzenie Regionalnego Systemu Wspierania Innowacji
3.	Fundacja "Wspieranie i Promocja Przedsiębiorczości na Warmii i Mazurach"	Stypendia dla absolwentów kontynuujących naukę na studiach doktoranckich
4.	Fundacja "Wspieranie i Promocja Przedsiębiorczości na Warmii i Mazurach"	Staże dla absolwentów szkół wyższych i pracowników sektora badawczo-rozwojowego
5.	Uniwersytet Warmińsko - Mazurski w Olsztynie	Wzmocnienie współpracy UWM z gospodarką regionu poprzez stypendia doktoranckie
6.	Fundacja "Wspieranie i Promocja Przedsiębiorczości na Warmii i Mazurach"	Staże dla absolwentów szkół wyższych i pracowników sektora badawczo-rozwojowego
7.	Uniwersytet Warmińsko - Mazurski w Olsztynie	Regionalny transfer wiedzy UWM - staże pracowników i absolwentów w firmach
8.	Uniwersytet Warmińsko - Mazurski w Olsztynie	Kreowanie wysoko wykwalifikowanych kadr gospodarki regionu - stypendia doktoranckie
9.	Olsztyńska Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania im. Prof. T. Kotarbińskiego w Olsztynie	Wysoko wykwalifikowane kadry dla Warmii i Mazur - stypendia doktoranckie
10.	Warmińsko - Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie	Innowacyjność samorządów lokalnych w konkurowaniu o zewnętrzne czynniki rozwoju
11.	Warmińsko - Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie	Barometr Innowacyjności województwa warmińsko - mazurskiego
12.	Warmińsko - Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie	Stymulowanie innowacyjności gospodarki województwa warmińsko - mazurskiego przez wspieranie rozwoju klastrów - działania pilotażowe
13.	Fundacja "Wspieranie i Promocja Przedsiębiorczości na Warmii i Mazurach"	Staże dla pracowników sektora badawczo - rozwojowego i absolwentów szkół wyższych

14.	Uniwersytet Warmińsko - Mazurski w Olsztynie	Transfer wiedzy pomostem do innowacyjności i konkurencyjności gospodarczej regionu - stypendia doktoranckie
15.	Powiat Lidzbarski	Transfer innowacyjnych rozwiązań technologicznych w zakresie geotermii - przygotowanie koncepcji rozwoju regionalnego w oparciu o gospodarcze wykorzystanie wód geotermalnych
16.	Warmińsko - Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie	Regionalny System Wspierania Innowacji - kontynuacja działań
17.	Gmina Olsztyn	Budowanie potencjału innowacyjnego Warmii i Mazur poprzez utworzenie Olsztyńskiego Parku Naukowo - Technologicznego - prace przygotowawcze
18.	Gmina Olsztyn	Budowanie potencjału innowacyjnego Warmii i Mazur poprzez utworzenie Olsztyńskiego Parku Naukowo - Technologicznego - prace koncepcyjne
19.	Gmina Miast Elbląg	Elbląski Park Technologiczny: badania, analizy wspierające budowanie regionalnego systemu innowacji
20.	4System Polska Sp. z o.o.	Inteligentny system - transfer wiedzy i technologii
21.	Polskie Zrzeszenie Producentów Bydła Mięsnego	Wsparcie rozwoju inicjatywy klastrowej na obszarze woj. Warmińsko - Mazurskiego w branży produkcyjnej mięsa wołowego w celu podniesienia innowacyjności przedsiębiorstw, wymiany wiedzy i technologii oraz podnoszenia ich konkurencyjności
22.	Uniwersytet Warmińsko - Mazurski w Olsztynie	Przygotowanie regionalnych brokerów innowacji instytucji naukowych i przedsiębiorstw do wdrażania nowych technologii
23.	Uniwersytet Warmińsko - Mazurski w Olsztynie	Przygotowanie do świadczenia proinnowacyjnych usług służących transferowi i technologii z UWM do gospodarki regionu - utworzenie Centrum Transferu Technologii, przeszkolenie personelu i przeprowadzenie działań pilotażowych
24.	Warmińsko - Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie	Wzmocnienie potencjału województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie wspierania inicjatyw klastrowych
25.	Warmińsko - Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie	Rola kobiet w innowacyjnych przedsiębiorstwach w województwie warmińsko-mazurskim

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2004-2006 „System Rozliczania Projektów (SRP)” otrzymanych z Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Wśród projektów realizowanych w ramach działania 2.6 znajduje się: 14 finansowanych projektów komunikowania się, gromadzenia i wymiany informacji oraz transferu innowacji pomiędzy podmiotami na poziomie lokalnym i regionalnym; 5 finansowanych projektów stypendialnych dla doktorantów, 4 projekty grantów stażowych oraz 2 projekty tworzenia i dostosowywania Regionalnych Strategii Innowacyjnych.

Ze staży oferowanych w ramach działania 2.6 skorzystało ogółem 315 osób, zaś ze stypendiów 321osób.

Priorytet 3. Rozwój lokalny (bez działania 3.4 *Mikroprzedsiębiorstwa*) skierowany był na aktywizację społeczną i gospodarczą obszarów zagrożonych marginalizacją i włączenia ich w procesy rozwojowe kraju i Europy.

Realizacja działań w ramach Priorytetu 3 ZPORR ukierunkowana była na wspomaganie procesu restrukturyzacyjnego rozwoju lokalnego poprzez wsparcie lokalnych projektów z zakresu infrastruktury technicznej, infrastruktury turystycznej, kulturalnej i społecznej, infrastruktury służącej rozwojowi działalności gospodarczej a także rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich i przemysłowych oraz rewitalizacji obiektów i obszarów powojkowych.

W ramach ww. priorytetu zakłada się: wsparcie lokalnych i regionalnych centrów, które w znaczący sposób wpływają na ekonomiczną i społeczną aktywność terenów je otaczających; zwiększenie możliwości zatrudnienia, edukacji i ochrony zdrowia dla społeczności lokalnych, poprzez poprawę stanu infrastruktury; wykorzystanie potencjału

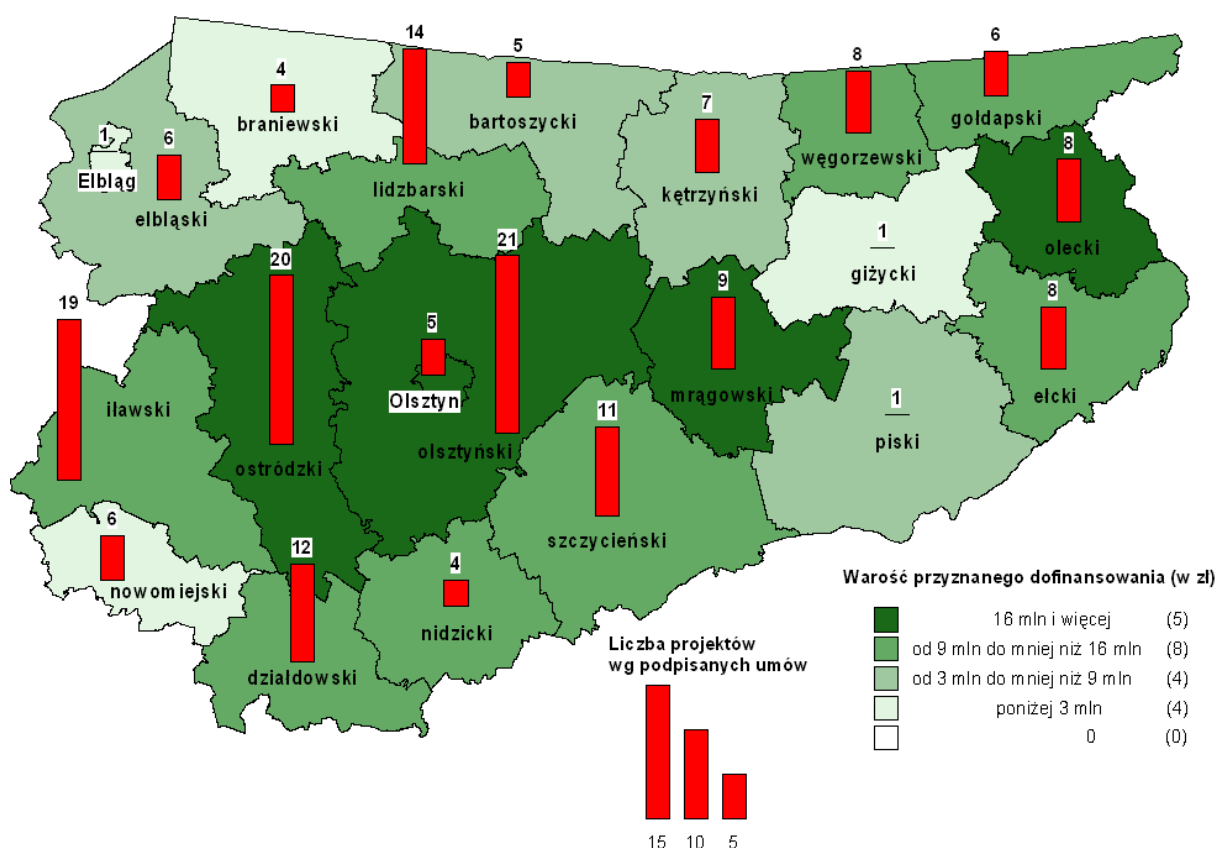
turystycznego, kulturowego, historycznego i przyrodniczego poprzez rozwój i poprawę stanu infrastruktury turystycznej, wypoczynkowej, a także obiektów kulturowych; zwiększenie atrakcyjności obszarów wiejskich dla inwestorów lokalnych i inwestorów zewnętrznych; tworzenie przyjaznego środowiska dla rozwoju mikroprzedsiębiorstw, poprawę jakości środowiska; zapobieganie problemom społecznym a także tworzenie nowych miejsc pracy.

Do głównych grup beneficjentów końcowych projektów składanych w ramach Priorytetu 3 należą podobnie jak w Priorytecie 1 przede wszystkim jednostki samorządu terytorialnego (151) oraz jednostki służby zdrowia (13). Przeważającą grupę stanowiły projekty z dziedziny środowiska (86) oraz transportu (30)¹⁸.

Spośród wszystkich priorytetów ZPORR największym zainteresowaniem w województwie warmińsko-mazurskim cieszył się Priorytet 3 – w ramach tego priorytetu złożono 638 wniosków o dofinansowanie (bez działania 3.4 *Mikroprzedsiębiorstwa*). Wyjątkowo dużym zainteresowaniem ze strony beneficjentów cieszyło się działanie 3.1 *Obszary wiejskie* – złożono 375 wniosków o dofinansowanie (najwięcej z powiatu nowomiejskiego – 48 wniosków i z powiatu olsztyńskiego – 41 wniosków). W ramach tego działania podpisanych zostało 108 umów o dofinansowanie, najwięcej w powiecie ostródzkim - 17 umów i powiecie iławskim - 13 umów.

Rycina nr 13

Umowy o dofinansowanie z EFRR projektów w ramach Priorytetu 3 (bez działania 3.4) ZPORR w woj. warmińsko-mazurskim wg powiatów (zgodnie z miejscem realizacji) (stan na 31.12.2010 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2004-2006 „System Rozliczania Projektów (SRP)” otrzymanych z Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Na rycinie nr 13 przedstawiono absorpcję środków z priorytetu 3 ZPORR. Nie uwzględniono tu jednak działania 3.4 *Mikroprzedsiębiorstwa*, które zaprezentowano

¹⁸ Sprawozdanie końcowe z realizacji Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006 w województwie warmińsko-mazurskim, Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie, 2009.

osobno ze względu na jego specyficzny charakter. W ramach działań Priorytetu 3 (bez działania 3.4 *Mikroprzedsiębiorstwa*) w województwie warmińsko-mazurskim podpisano ogółem 176 umów na łączną kwotę dofinansowania z EFRR 211 093 253,48 zł. Najwięcej umów realizowano w trzech powiatach: ostródzkim (20 umów na kwotę dofinansowania z EFRR 16 445 128,10 zł), iławskim (19 umów na kwotę dofinansowania z EFRR 14 435 334,92 zł) i olsztyńskim (15 umów na kwotę dofinansowania z EFRR 16 901 685,07 zł). Liczba umów podpisanych w tych trzech powiatach stanowi ponad 34% liczby wszystkich podpisanych umów w ramach Priorytetu 3 (bez działania 3.4) w województwie warmińsko - mazurskim.

W ramach Priorytetu 3 (bez działania 3.4) w województwie warmińsko-mazurskim osiągnięto następujące wskaźniki postępu rzeczowego¹⁹:

- Od początku realizacji Programu na obszarach wiejskich i podlegających restrukturyzacji (działanie 3.1 i 3.2) wybudowano/zmodernizowano ok. 352 km sieci rozdzielczej wodociągów, ok. 207 km sieci kanalizacyjnych, ok. 81 km dróg powiatowych i gminnych (działanie 3.1, 3.2 i 3.3).
- Wybudowano/zmodernizowano 9 oczyszczalni ścieków oraz 13 stacji uzdatniania wody.
- Wyremontowano/przebudowano ok. 9 ha powierzchni infrastruktury publicznej na terenie rewitalizowanym (działanie 3.3) oraz uzyskano ok. 1300 m² powierzchni usługowej w zrewitalizowanych dzielnicach i miastach.
- Powierzchnia terenów inwestycyjnych, które stały się dostępne w wyniku realizacji projektów wyniosła ok. 1406 ha.
- Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem wyniosła 43, a liczba miejsc pracy stworzonych na terenie rewitalizowanym – 55.
- W ramach działania 3.5 lokalne zakłady opieki zdrowotnej zakupiły 148 szt. sprzętu medycznego.
- Powierzchnia nowych lub zmodernizowanych obiektów przeznaczonych na cele dydaktyczne i sportowe wyniosła około 19 tys. m² (10 obiektów).

Działanie 3.4 Mikroprzedsiębiorstwa w ramach Priorytetu 3 ZPORR miało na celu zwiększenie konkurencyjności mikroprzedsiębiorstw poprzez ułatwienie dostępu do specjalistycznego doradztwa oraz zwiększenie zdolności inwestycyjnej w początkowym okresie funkcjonowania przedsiębiorstw.

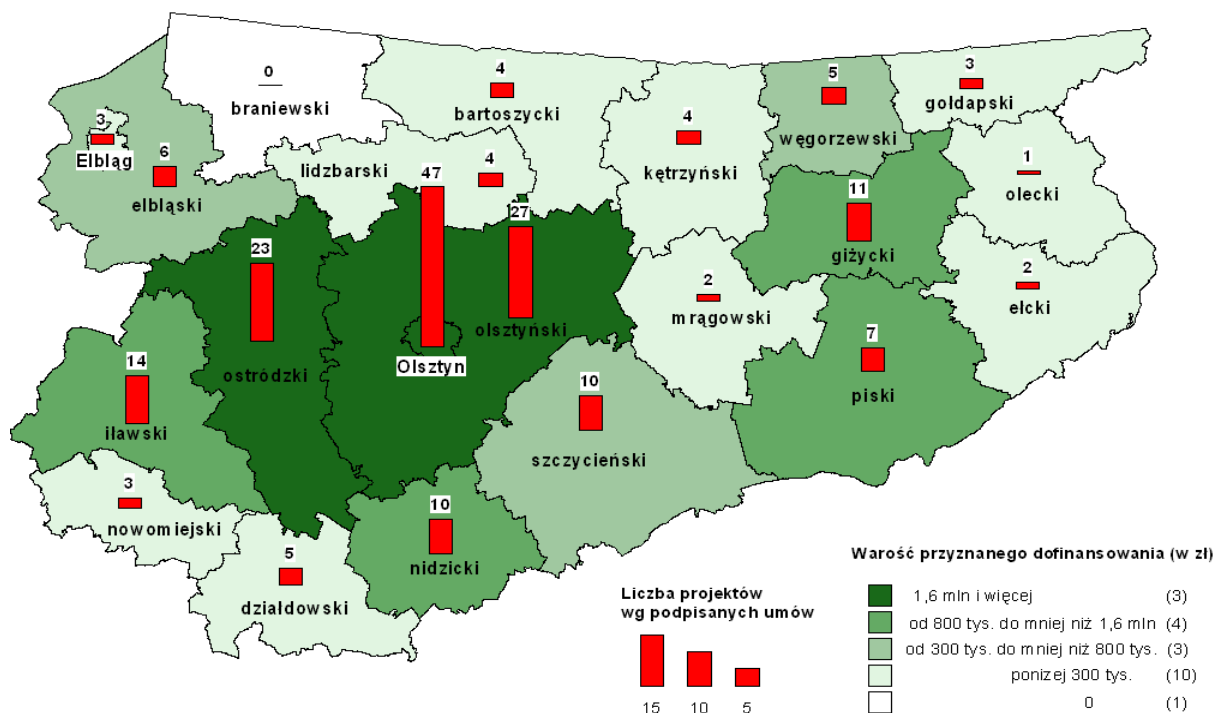
Projekty obu typów (usługi doradcze i dotacje inwestycyjne) realizowane w ramach działania 3.4 dotyczyły takich usług i inwestycji, które przyczynią się do zwiększenia zdolności przetrwania i kontynuacji działania nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw, unowocześnienia zarówno sposobu ich funkcjonowania jak i wyposażenia, a w efekcie dostosowania do konkurencji na Jednolitym Rynku Europejskim.

---

¹⁹ Sprawozdanie końcowe z realizacji Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006 w województwie warmińsko-mazurskim, Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie, 2009.

Rycina nr 14

Umowy podpisane w ramach działania 3.4 ZPORR w woj. warmińsko – mazurskim wg powiatów (zgodnie z miejscem realizacji projektu) (stan na 31.12.2010 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2004-2006 „System Rozliczania Projektów (SRP)” otrzymanych z Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Działanie 3.4 było skierowane do mikroprzedsiębiorców. Ogółem w ramach powyższego działania w województwie warmińsko-mazurskim podpisano 191 umów o dofinansowanie z EFRR na kwotę 14 108 283,28 zł. Największą absorpcją środków wykazali się przedsiębiorcy z powiatu grodzkiego Olsztyn, w którym realizowano 47 umów o dofinansowanie projektu na łączną kwotę dofinansowania z EFRR 2 865 183,15 zł. Tylko w powiecie braniewskim przedsiębiorcy nie realizowali ani jednej umowy o dofinansowanie projektu w ramach działania 3.4 ZPORR, mimo iż mikroprzedsiębiorstwa działające na terenie tego powiatu ubiegały się o wsparcie (do Instytucji Wdrażającej działanie 3.4 ZPORR wpłynęły 4 wnioski aplikacyjne z powiatu braniewskiego).

W ramach działania 3.4 w województwie warmińsko-mazurskim do końca 2010 roku osiągnięto następujące wskaźniki postępu rzeczowego²⁰:

- Wspartych zostało ogółem 191 przedsiębiorstw, z czego 135 na obszarach restrukturyzacji,
- Na terenach wiejskich wspartych zostało 65 mikroprzedsiębiorstw,
- Liczba osób pracujących poza rolnictwem na obszarach wiejskich wynosi 44 573 osoby.

²⁰ Sprawozdanie końcowe z realizacji Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006 w województwie warmińsko-mazurskim, Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie, 2009.

Inicjatywy wspólnotowe INTERREG na lata 2004-2006

Inicjatywy wspólnotowe to specjalne instrumenty pomocy, przygotowywane wspólnie przez kraje członkowskie i Komisję Europejską, których zadaniem jest finansowanie działań istotnych dla Unii Europejskiej jako całości²¹.

INTERREG to największa z czterech funkcjonujących w latach 2000-2006 inicjatyw wspólnotowych stanowiących narzędzia polityki spójności w tym okresie.

Od 2004 roku Polska, jako państwo członkowskie Unii Europejskiej, uczestniczy w programach transgranicznych, transnarodowych i międzynarodowych Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III. Celem Inicjatywy jest stworzenie sytuacji, w której granice narodowe nie będą przeszkodą dla zrównoważonego rozwoju i integracji Europy. INTERREG III otworzył przed polskimi regionami nowe możliwości nawiązywania współpracy i realizacji wspólnych projektów z partnerami zagranicznymi. INTERREG III był finansowany ze źródeł Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W latach 2007-2013 Inicjatywa INTERREG III jest kontynuowana, zyskała jednak rangę samodzielnego celu polityki spójności Unii Europejskiej – jest to cel 3 Europejska Współpraca Terytorialna. Cel ten realizowany jest poprzez trzy typy programów: transgraniczne, transnarodowe, międzyregionalne i jest finansowany, podobnie jak poprzednio, z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego²².

Celem Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG finansowanej ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) było wspieranie współpracy przygranicznej, międzynarodowej i międzyregionalnej zarówno na zewnętrznych, jak i wewnętrznych granicach Unii Europejskiej. W ramach INTERREG III wydzielone zostały trzy komponenty:

- Komponent A – współpraca przygraniczna
- Komponent B – współpraca transnarodowa
- Komponent C – współpraca międzyregionalna

W ramach komponentu A inicjatywy INTERREG realizowane były następujące programy:

Program Sąsiedztwa Litwa-Polska-Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej (INTERREG III A/TACIS CBC 2004-2006).

W latach 2002-2004 Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego aktywnie uczestniczył w pracach nad przygotowaniem programu o charakterze transgranicznym, finansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Efektom podjętych prac była Decyzja Komisji Europejskiej z dnia 22 grudnia 2004 r. (C (2004) 5604), zatwierdzająca *Program Sąsiedztwa Litwa-Polska-Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej INTERREG III A/TACIS CBC 2004-2006*.

Celem programu było powstanie otwartego, transgranicznego regionu europejskiego posiadającego bogate dziedzictwo historyczne i kulturowe, czyste środowisko naturalne, rozwiniętego pod względem gospodarczym, społecznym i technologicznym.

Obszar wsparcia po stronie polskiej obejmował podregiony: białostocko-suwański, łomżyński, elbląski, ełcki, olsztyński, gdański, Gdańsk – Gdynia – Sopot oraz podregion słupski (zgodnie z zasadą elastyczności region ten mógł ubiegać się o dofinansowanie, lecz łączne wydatki w ramach projektów realizowanych na tym obszarze nie mogły przekroczyć 20% całkowitych wydatków realizowanych w Programie). Natomiast po stronie litewskiej obszar wsparcia obejmował regiony: Alytus, Kłajpeda, Marijampole i Taurage, a po stronie rosyjskiej obszar ten obejmował cały Obwód Kaliningradzki.

²¹ http://www.euroregion-tatry.pl/interreg/?id=articleShow&id_type=1

²² www.funduszeuropejskie.gov.pl

Rycina nr 15 Zasięg terytorialny Inicjatywy Wspólnotowej Interreg IIIA

Źródło: http://bip.uw.olsztyn.pl/pl/bip/urzed_wojewodzki/wydzialy_i_delegatury/wydzialy/biuro_integracji_europejskiej/interreg

Program był współfinansowany z dwóch linii budżetowych: po stronie polskiej i litewskiej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), zaś po stronie rosyjskiej ze środków TACIS CBC (wspólnotowego programu pomocy dla byłych republik radzieckich i Mongolii – z wyłączeniem Litwy, Łotwy i Estonii). W latach 2004-2006 udział EFRR w budżecie programu wyniósł łącznie 36,5 mln euro, natomiast alokacja TACIS CBC dla Obwodu Kaliningradzkiego 9,5 mln euro.

Polscy partnerzy mogli uzyskać dofinansowanie ze środków EFRR w wysokości do 75% kosztów kwalifikowalnych projektu, środki EFRR były przekazywane w postaci refundacji.

Potencjalni beneficjenci programu to:

- jednostki samorządu terytorialnego i ich związki,
- partnerzy społeczno-ekonomiczni,
- organizacje pozarządowe i inne organizacje „non-profit”,
- instytucje edukacyjne i kulturalne,

Pierwszy nabór wniosków ogłoszony przez Wspólny Sekretariat Techniczny w Wilnie utworzony przy współudziale województwa, odbył się w lipcu 2005 r. Do 31 grudnia 2010 r. zakończono sześć rund aplikacyjnych.

Łączna liczba umów podpisanych z partnerem z województwa warmińsko - mazurskiego wyniosła 49 na łączną kwotę dofinansowania z EFRR ponad 6,1 mln euro.

W realizacji projektów uczestniczyło 64 partnerów z siedzibą w województwie warmińsko – mazurskim, w tym w charakterze:

- partnera wiodącego – 42 partnerów (łączna kwota dofinansowania umów z EFRR na ponad 5,3 mln euro),
- partnera finansowego – 5 partnerów (łączna kwota dofinansowania umów z EFRR w kwocie 234 400 euro),
- partnera zwykłego – 17 partnerów nie będących partnerem wiodącym ani finansowym w projekcie (łączną kwotę dofinansowania umów z EFRR wyniosła 209 755,66 euro).

Do dnia 31.12.2010 roku wszystkie realizowane projekty z województwa zostały już zakończone.

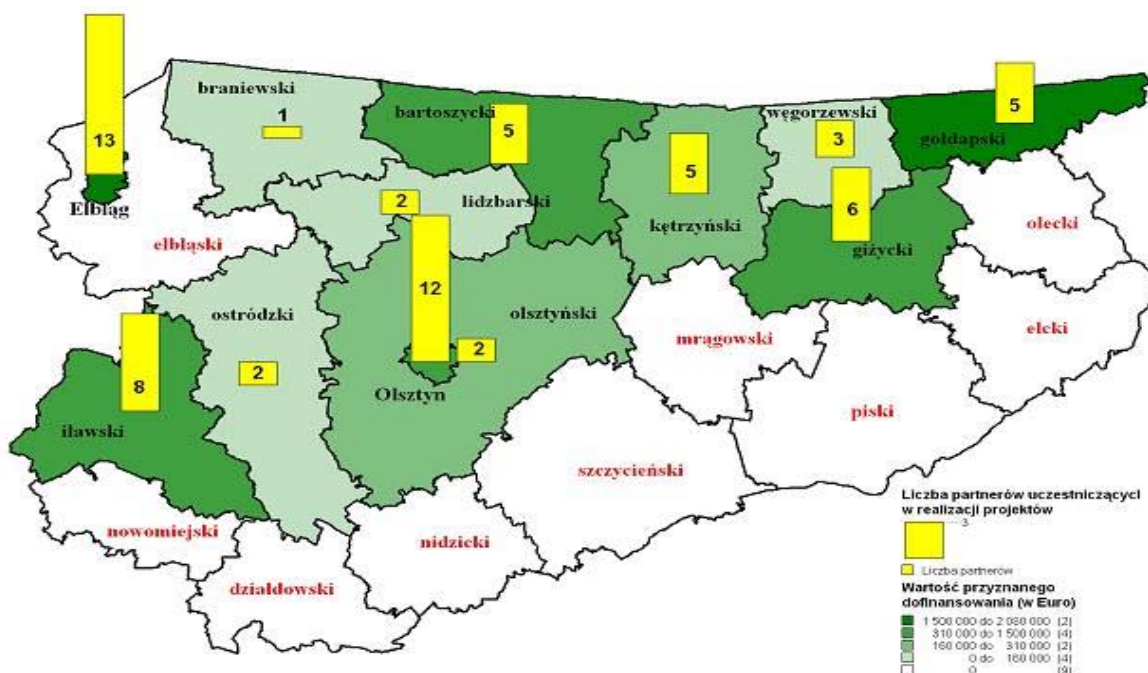
W Urzędzie Marszałkowskim Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie do roku 2009 znajdował się Regionalny Punkt Kontaktowy, który udzielał informacji o Programie oraz oferował wsparcie logistyczne Wspólnemu Sekretariatowi Technicznemu dla działań podejmowanych na terenie województwa.

Poniższa mapa województwa przedstawia liczbę projektów realizowanych w ramach INTERREG III A w województwie (Rycina nr 16). Dokonując podziału według powiatów kierowano się lokalizacją/siedzibą beneficjenta.

Z poniższej mapy wynika, że miasto Elbląg charakteryzowało się największą liczbą partnerów (aż trzynastu) uczestniczących w realizacji projektów w ramach Interreg III A. Natomiast największe dofinansowanie z EFRR otrzymali beneficjenci z powiatu gołdapskiego – łącznie 2 079 230,98 euro.

Rycina nr 16

Liczba partnerów w poszczególnych powiatach realizujących projekty w ramach INTERREG III A oraz wartość dofinansowania z EFRR w podziale na powiaty województwa warmińsko – mazurskiego (stan na 31.12.2010 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: materiałów Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego.

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego przyznane dla województwa warmińsko – mazurskiego (po sześciu rundach aplikacyjnych) w ramach Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III A / TACIS CBC 2004 – 2006 przedstawiają się następująco (Tabela nr 8):

Tabela nr 8

Wykorzystanie środków z EFRR w woj. warmińsko – mazurskim w ramach poszczególnych działań Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III A/TACIS CBC 2004-2006 (stan na dzień 31.12.2010 r.)

Nr priorytetu/działania	Nazwa priorytetu/działania	Projekty zrealizowane		Alokacja środków na lata 2004 - 2008	Wykorzystanie środków przez województwo
		Ilość	Wkład środków EFRR	Wartość EUR	% udział
1	Wzrost konkurencyjności i produktywności obszaru współpracy poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury transgranicznej, ochronę granic oraz współpracę gospodarczą i naukowo - techniczną	17	4 515 590,03	27 427 277,00	16,46%
1.1	Wspieranie współpracy gospodarczej i naukowo-technicznej	6	632 391,05	8 335 189,00	7,59%

1.2	Wzmocnienie infrastruktury granicznej i przygranicznej w celu zapewnienia rozwoju obszaru przygranicznego	5	1 133 245,16	7 265 131,00	15,60%
1.3	Ochrona środowiska, wzrost efektywności wykorzystania energii, promowanie odnawialnych źródeł energii	3	1 117 429,85	4 561 826,00	24,50%
1.4	Rozwój turystyki i infrastruktury turystycznej przyczyniający się do rozwoju obszaru przygranicznego, jak również zachowanie obiektów dziedzictwa kulturowego o znaczeniu trans granicznym	3	1 632 523,97	7 265 131,00	22,47%
2	Współpraca pomiędzy społecznościami, integracja społeczno-kulturowa, wzmocnienie rynku pracy	32	1 590 222,59	8 447 827,00	18,82%
2.1	Wspieranie inicjatyw społeczności lokalnych	20	1 017 258,20	5 068 696,00	20,07%
2.2.	Regionalna tożsamość kulturowa i dziedzictwo kulturowe	12	572 964,39	3 379 131,00	16,96%
Razem		49	6 105 812,62	35 875 104,00	17,02%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Komponent B inicjatywy INTERREG

W ramach inicjatywy wspólnotowej INTERREG III B na lata 2004-2006 władze krajowe, regionalne i lokalne miały możliwość uczestniczyć w programach współpracy transnarodowej: *Regionu Morza Bałtyckiego* – (Baltic Sea Region-BSR) i *Programu dla Europy Środkowej, Adriatyckiej, Naddunajskiej i Południowo-Wschodniej* – (CADSES). Głównymi zakresami tematycznymi w ramach INTERREG III B były ponadnarodowe strategie rozwoju, w zakresie zagospodarowania przestrzennego, współpraca pomiędzy miastami oraz między strefami miejskimi i wiejskimi, rozwój wydajnych i trwałych systemów w zakresie transportu i komunikacji, efektywne zarządzanie środowiskiem i waloryzacja zasobów naturalnych, a także promowanie i efektywne zarządzanie dziedzictwem historycznym i kulturowym. W projektach z Programu CADSES partycypował jeden partner z województwa - miasto Olsztyn w ramach projektu MAGIC (Management of Groundwater at Industrially Contaminated Areas – Gospodarka wód gruntowych w obszarach zanieczyszczonych przemysłowo). Projekt MAGIC opierał się na działaniu 4.1. *Programu - Wspieranie ochrony środowiska i gospodarowania zasobami*. Celem projektu było zidentyfikowanie głównych źródeł zanieczyszczeń i kierunków akcji oczyszczających poprzez wypracowanie metod zarządzania oraz planów. Okres realizacji projektu: od czerwca 2005 r. do marca 2008 r.

Znacznie większe zainteresowanie i uczestnictwo podmiotów z województwa warmińsko-mazurskiego odnotowano w Programie Region Morza Bałtyckiego. W ramach tego Programu, obejmującego 11 krajów członkowskich Unii Europejskiej, partnerzy z województwa zaangażowali się w 20 projektów. W 19 projektach uczestnicy z województwa brali udział jako partnerzy, w przypadku jednego przedsięwzięcia Seagull II (Strengthening institutional structures and spacial development capacities of Euroregion Baltic – Wzmocnienie struktur instytucjonalnych oraz zdolności planowania przestrzennego w Euroregionie Bałtyk) Związek Gmin RP Euroregion Bałtyk z siedzibą w Elblągu podjął się roli partnera wiodącego. Województwo zajmuje piąte miejsce pod względem ilości środków pozyskanych przez beneficjentów (około 9%) na tle polskich województw²³. Realizacja projektów w ramach priorytetów Programu przedstawia się następująco:

²³ Od inicjatywy INTERREG III do Europejskiej Współpracy Terytorialnej, Doświadczenia Pomorskie, pod red. Tomasza Pactwy, Wyd. Pomorskie Studia Regionalne, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Gdańsk 2007, s. 31.

Tabela nr 9

Realizacja projektów w ramach priorytetów programu Interreg III B (stan na dzień 31.12.2010 r.)

Nr Priorytetu/działania	Nazwa priorytetu/działania	Ilość projektów	W tym podwójne partnerstwa*
Priorytet 1	Promowanie podejść i działań w zakresie rozwoju przestrzennego dla poszczególnych terytoriów i sektorów	4	2
Działanie 1.1	Wspieranie wspólnych strategii i działań wdrożeniowych dla makroregionów	3	2
Działanie 1.2	Promowanie zrównoważonego rozwoju przestrzennego poszczególnych sektorów	1	-
Działanie 1.3	Wzmocnienie zintegrowanego rozwoju stref nadbrzeżnych, wysp i innych specyficznych obszarów	-	-
Priorytet 2	Promowanie struktur terytorialnych wspierających zrównoważony rozwój RMB	9	2
Działanie 2.1	Promowanie zharmonizowanych policentrycznych struktur osadniczych	2	-
Działanie 2.2	Tworzenie zrównoważonych powiązań komunikacyjnych dla celów usprawnionej integracji przestrzennej.	3	-
Działanie 2.3	Stymulowanie właściwego zarządzania dziedzictwem kulturowym i naturalnym oraz zasobami naturalnymi	4	2
Priorytet 3	Budowanie instytucji transnarodowych i dwustronnych oraz rozwijanie ich potencjału w Regionie Morza Bałtyckiego	6	-
Działanie 3.1	Promowanie budowy instytucji transnarodowych oraz rozwoju potencjału	6	-
Działanie 3.2	Dwustronna współpraca morska nad Morzem Bałtyckim	-	-
Priorytet 4	Szczególne wsparcie dla regionów graniczących z krajami kandydującymi.	1	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z oficjalnej strony Programu BSR, <http://www.bsinterreg.net/projects.html>

* Poprzez termin podwójne partnerstwa należy rozumieć ilość projektów z dwoma podmiotami biorącymi udział w przedsięwzięciu z województwa warmińsko - mazurskiego.

Projekty dotyczyły głównie tematyki związanej z promocją budowy instytucji transnarodowych (Priorytet 3, działanie 1) oraz wspólnego rozwoju potencjału. Dużym zainteresowaniem cieszył się także Priorytet 2 z działaniem 3, w ramach którego powstały cztery projekty. Jednym z produktów projektu jest m.in. dołączenie do Europejskiego Szlaku Gotyku Ceglanego w ramach projektu EuRoB²⁴ budowli gminy m. Olsztyn (Zamek Kapituły Warmińskiej, Katedra Św. Jakuba Starszego, Wysoka Brama i fragmenty murów obronnych, Ratusz na starym mieście). Pozostałe projekty w tym działaniu dotyczyły zarządzania turystyką w obszarze Natura 2000 oraz wyzwań dla ochrony środowiska w obszarze południowego Bałtyku.

Podmioty, które najczęściej brały udział w projektach to: Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego (4), Związek Gmin RP Euroregion Bałtyk (4), Miasto Elbląg (3), Miasto Olsztyn (3), Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu (2) oraz Uniwersytet Warmińsko-Mazurski (2).

²⁴ <http://www.eurob.org/>

INTERREG III C 2004-2006

W latach 2004-2006 w ramach inicjatywy wspólnotowej INTERREG Polska uczestniczyła w programie współpracy międzyregionalnej INTERREG III C. Obszar programu obejmujący całe terytorium Unii Europejskiej został administracyjnie podzielony na cztery obszary: Północ, Południe, Wschód, Zachód. Polska przynależała do strefy Północ. Podział ten nie ograniczał w żaden sposób doboru partnerów. Województwo warmińsko – mazurskie razem z zachodniopomorskim, pomorskim, kujawsko-pomorskim i podlaskim należało do obszaru Północ. Celem INTERREG III C była poprawa efektywności polityk i instrumentów rozwoju regionalnego oraz spójności poprzez wymianę na dużą skalę informacji, a także wzajemne wykorzystanie doświadczeń zwłaszcza w dziedzinie administracji. Współpraca międzyregionalna w ramach INTERREGU III C została podzielona według tematów: regionalne działania ramowe, sieci i projekty indywidualne.

Partnerzy z województwa uczestniczyli w dwóch projektach. W projekt PME: Porte d'entree pour petites et moyennes enterprises – zaangażowało się Starostwo Powiatowe w Braniewie poprzez Powiatowy Urząd Pracy. Projekt wpisany został w grupę tematów indywidualnych, działania realizowano od stycznia 2004 do grudnia 2006 r. Natomiast inicjatywa Port-Net (Promoting interregional cooperation of ports and multimodal transport structures in the UE – Promocja współpracy międzyregionalnej między portami w strukturze multimodalnego transportu Unii Europejskiej) w ramach współpracy sieciowej była realizowana z uczestnictwem Portu Morskiego w Elblągu, w okresie od stycznia 2005 r. do grudnia 2007 r.

Projekty w ramach INTERREGU III C to projekty tzw. miękkie nastawione na wymianę informacji, konfrontacje doświadczeń, wymianę dobrych praktyk zwłaszcza administracyjnych. Działania w nich podejmowane to głównie wizyty i konferencje.

Fundusz Spójności na lata 2004-2006

Poza funduszami strukturalnymi, z których Polska korzystała w latach 2004-2006, od 1 maja 2004 r. Polska korzystała także z pomocy UE w ramach Funduszu Spójności. Fundusz Spójności ma zasięg krajowy, a nie regionalny jak to miało miejsce w przypadku funduszy strukturalnych²⁵.

Fundusz Spójności jest instrumentem komplementarnym w stosunku do Funduszy Strukturalnych, jednak o pierwszorzędym znaczeniu z punktu widzenia spójności społecznej i gospodarczej Wspólnoty jako całości. Ma on na celu wsparcie dla krajów, w których PNB²⁶ *per capita* nie przekracza 90% średniej dla Unii Europejskiej²⁷.

Fundusz ten stworzony został w celu wzmocnienia spójności społecznej i gospodarczej Unii Europejskiej poprzez współfinansowanie dużych projektów (o wartości przekraczającej 10 mln euro) dotyczących ochrony środowiska i infrastruktury transportowej.

Z udziałem środków z Funduszu Spójności realizowane są inwestycje, które służą modernizacji, przebudowie i rozbudowie transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T). W skład sieci TEN-T wchodzi: wybrane linie kolejowe, główne drogi, drogi wodne oraz porty: morskie i lotnicze. Dodatkowo, po akcesji Polski do UE w roku 2004 w ramach FS kontynuowana była realizacja projektów współfinansowanych z przedakcesyjnego funduszu ISPA²⁸.

Alokacja środków Funduszu Spójności (wraz z ISPA) dla Polski na lata 2000 - 2006 wyniosła 5 635 434 402 euro. Środki przyznane Polsce w ramach ISPA i Funduszu Spójności zostały w 100% rozdysponowane na 130 projektów, z czego aż 111 projektów to projekty inwestycyjne. Pozostałe projekty to projekty pomocy technicznej i horyzontalnej. Poniżej przedstawiono podział alokacji środków FS w ramach 130 projektów.

Tabela nr 8

Liczba i wartość podpisanych umów w ramach Funduszu Spójności (stan na 31.12.2010 r.)

Sektor	Liczba podpisanych umów	Koszty kwalifikowalne projektu (EUR)	Dofinansowania z FS (EUR)	% FS
Środowisko	90	4 287 214 756	2 850 516 602	66,5
Transport	38	3 574 691 400	2 782 541 500	77,8
Pomoc horyzontalny	2	2 508 000	2 376 300	94,7
Razem	130	7 864 414 156	5 635 434 402	71,7

Źródło: <http://www.funduszspojnosci.gov.pl/Stanyrealizacji+FS/>

W województwie warmińsko – mazurskim zrealizowane zostały dwa projekty z zakresu ochrony środowiska, których realizacja przed rokiem 2004 finansowana była z przedakcesyjnego instrumentu pomocy Unii Europejskiej ISPA (Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej).

Z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, zgodnie z załącznikiem II do Traktatu Akcesyjnego wszystkie projekty, które były przedmiotem decyzji Komisji w sprawie pomocy w ramach ISPA, a które nie zostały ukończone, były realizowane w ramach działającego na zbliżonych zasadach Funduszu Spójności²⁹.

²⁵ <http://www.funduszspojnosci.gov.pl/>

²⁶ Produkt Narodowy Brutto

²⁷ Strategia wykorzystania Funduszu Spójności na lata 2004-2006

²⁸ <http://www.funduszspojnosci.gov.pl/>

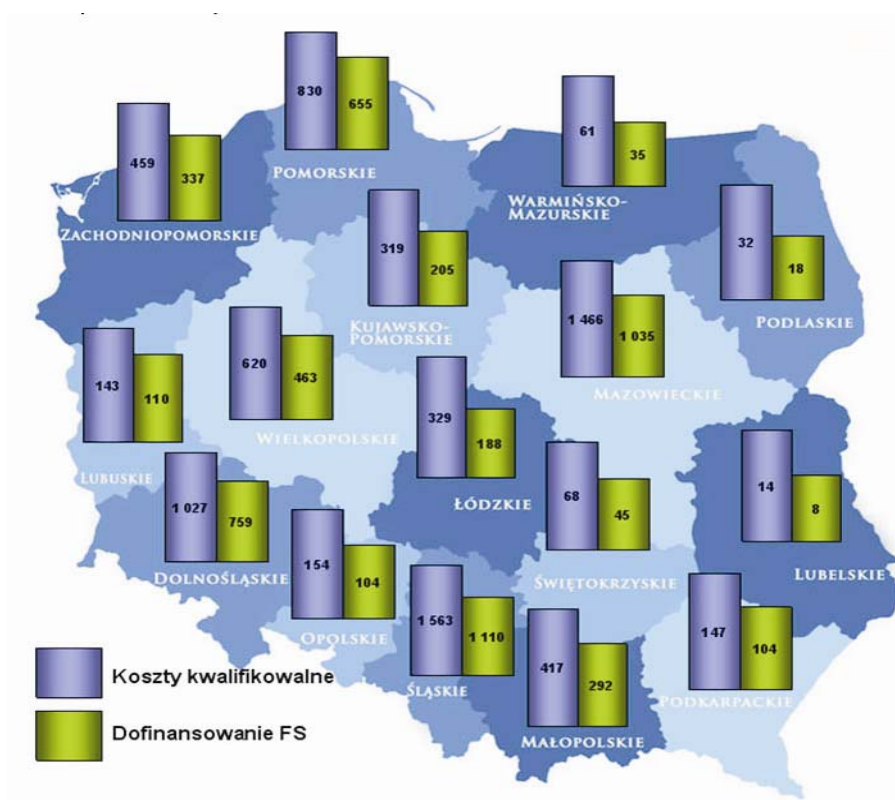
²⁹ <http://www.funduszezstrukturalne.gov.pl/ISPA/>

Pierwszy projekt pt. „Gospodarka wodno – ściekowa w Olsztynie” polegał na modernizacji olsztyńskiej oczyszczalni oraz zapewnieniu miastu Olsztyn systemu oczyszczania wody pitnej, poprzez modernizację systemu zarządzania wodą. Realizację projektu zakończono w 2010 roku.

Natomiast drugi projekt pt. „Zaopatrzenie w wodę pitną w Elblągu” dotyczył sieci wodociągowej miasta Elbląg. W ramach projektu zmodernizowano i rozbudowano dwie stacje uzdatniania wody. Realizacja projektu zakończona została w 2009 roku.

Rycina nr 17

Projekty Funduszu Spójności - koszty kwalifikowane oraz dofinansowanie FS w podziale na województwa*, dane w mln euro (stan na 31.12.2010 r.)

Źródło: <http://www.funduszspojnosci.gov.pl/Stan+realizacji+FS/>

* w ramach projektów współfinansowanych z Funduszu Spójności występuje 14 projektów, które realizowane są na obszarze więcej niż jednego województwa, stąd na mapie zaprezentowane zostały tylko te wartości projektów, których realizacja miała miejsce tylko w jednym województwie.

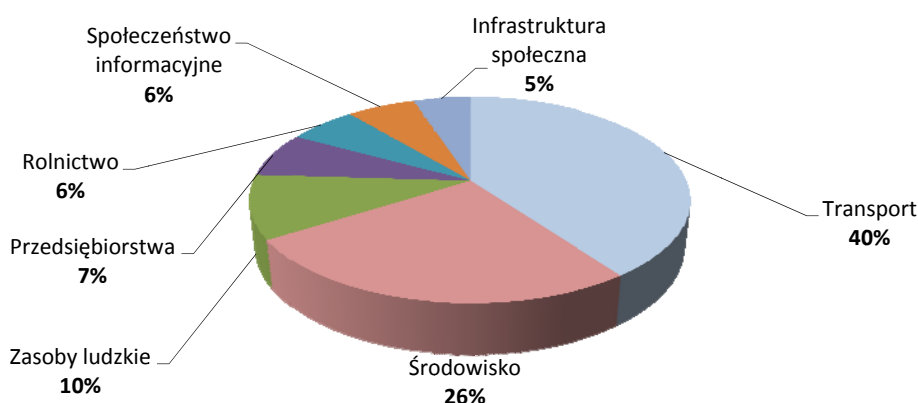
Wpływ realizacji „Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004-2006” na sytuację społeczno – gospodarczą kraju³⁰

Z dniem 1 maja 2004 roku Polska stała się pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej i jednocześnie jednym z największych beneficjentów wsparcia w ramach europejskiej polityki spójności. Strategia wykorzystania funduszy unijnych, jakie otrzymała Polska w skróconej perspektywie finansowej 2004–2006, została sprecyzowana w Narodowym Planie Rozwoju na lata 2004–2006 (NPR 2004–2006).

Głównym celem NPR 2004–2006 było rozwijanie konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zdolnej do długofalowego, harmonijnego rozwoju, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz poprawę spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej z Unią Europejską na poziomie regionalnym i krajowym.

NPR 2004–2006 realizowany był przez siedem programów operacyjnych i dwie inicjatywy wspólnotowe oraz projekty infrastrukturalne współfinansowane ze środków Funduszu Spójności. Łączna suma środków publicznych (zarówno krajowych, jak i wspólnotowych), przeznaczonych na realizację Narodowego Planu Rozwoju 2004–2006, sięgała kwoty 17 085,8 mln euro.

Rycina nr 18
Podział zakontraktowanych środków pomiędzy poszczególne obszary wsparcia (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Sprawozdania z realizacji NPR 2004–2006 w 2009r.*, MRR, Warszawa 2010r.

Ocena wpływu realizacji NPR 2004-2006 opiera się na analizie następujących strategicznych obszarów wsparcia:

- efekty makroekonomiczne,
- kapitał ludzki i zatrudnienie,
- konkurencyjność i innowacyjność przedsiębiorstw,
- infrastruktura transportowa,
- ochrona środowiska.

Analiza wpływu interwencji współfinansowanych z funduszy unijnych, w obszarze *efektów makroekonomicznych*, wykazała osiągnięcie następujących wskaźników:

- Poziom PKB (w cenach bieżących) w okresie 2004-2009 był wyższy dzięki funduszom unijnym średnio o ok. 3%. Zgodnie z prognozami należy się spodziewać, że poziom PKB do roku 2015 wzrośnie dzięki funduszom strukturalnym o ponad 6%.
- Średnioroczne tempo wzrostu PKB w Polsce w okresie 2004-2009 było wyższe o ok. 0,4 punktu procentowego. W 2009 roku w okresie światowego kryzysu

³⁰ Na podstawie Ewaluacji ex post Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010r.

gospodarczego, fundusze unijne miały znaczący wpływ we wspieraniu wzrostu polskiego PKB. Polska była jedynym krajem w UE, który odnotował dodatni wzrost PKB (1,7%) – szacuje się, że około połowa tego wzrostu była wynikiem realizacji polityki spójności.

- W latach 2004-2009 zaobserwowano zmianę struktury sektorowej gospodarki. Wdrażanie funduszy strukturalnych powodowało systematyczne zwiększanie się udziału przemysłu w wartości dodanej brutto: w 2009 r. wzrost ten sięgał ok. 0,3 pp. udziału wg wartości.
- Prawie 60% wartości projektów zrealizowanych w ramach NPR wzmocniło popyt w sektorze budownictwa, 17% wartości projektów trafiło do sektora przemysłu, a 13% posłużyło do finansowania usług.
- Fundusze unijne przyczyniły się ponadto do wzrostu poziom zatrudnienia oraz spadku stopy bezrobocia. Wzrost wskaźnika zatrudnienia osiągnięty w 2009 r. dzięki wykorzystaniu funduszy unijnych szacowany jest od 0,5 do nawet 2,6 pp., co stanowi około 200 tys. nowych miejsc pracy. Największe efekty będą obserwowane w latach 2013-2014, kiedy to szacuje się wzrost wskaźnika zatrudnienia od ok. 2 do nawet 5 pp. W 2009 r. dzięki funduszom UE stopa bezrobocia była niższa o ponad 1 pp. podobnie jak w przypadku wskaźnika zatrudnienia największe efekty spodziewane są w okresie 2013-2014, kiedy to stopa bezrobocia spadnie o ok. 2 pp.

Wpływ realizacji NPR 2004-2006 w obszarze *kapitału ludzkiego i zatrudnienia* widoczny jest m.in. w poziomie osiągnięcia wskaźników Podstaw Wsparcia Wspólnoty (PWW):

- W latach 1999-2003 wskaźnik zatrudnienia spadał średniorocznie w tempie 1,33 pp., natomiast w okresie 2004-2008 rósł średnio w tempie 1,86 pp. rocznie. Faktyczna wartość zatrudnienia ludności w wieku 15-64 wyniosła w 2008 roku 59,2%, przy zakładanym poziomie 54-55%. Oszacowano, iż w roku 2008 (w porównaniu do roku 2003) wpływ polityki spójności na wzrost zatrudnienia wyniósł od 46 do 124 tys. osób.
- Wskaźnik długotrwałego bezrobocia spadł w roku 2008 do poziomu 33,5%, podczas gdy w roku 2001 wskaźnik ten wynosił 48,3%. Szacuje się, że z 700 tys. wspartych z EFS bezrobotnych 42% znalazło pracę a dalsze 165 założyło własną firmę.
- W okresie 2004-2008 obniżył się udział osób pracujących w rolnictwie z 19,2% do 14%, co świadczy o pozytywnych zmianach jakie zaszły w obrębie polskiej gospodarki.
- W badanym okresie (2004-2008) obniżeniu uległ udział społeczeństwa z wykształceniem podstawowym w ogóle społeczeństwa z 32,2% w 2001 r. do 11,3% w 2008 roku. W tym samym czasie istotnie wzrósł też udział osób z wykształceniem wyższym (z 11,7% do 24%).
- W perspektywie 2004-2006 istotna część środków z EFS wydatkowana była na szkolenia. Niestety ogólna opinia o przeprowadzonych szkoleniach nie była pozytywna. Przyczyna takiego stanu rzeczy mógł być fakt, iż wsparcie ze środków unijnych skierowane było z zdecydowanej większości do urzędów pracy oraz publicznych i prywatnych instytucji szkoleniowych. W efekcie oferta proponowanych szkoleń nie zawsze odpowiadała rzeczywistym potrzebom pracowników. Przykładem pozytywnych efektów były natomiast szkolenia dla kadr systemu oświaty, gdzie ponad 53 tys. nauczycieli ukończyło studia podyplomowe lub szkolenia z zakresu języków obcych, doradztwa zawodowego, ICT czy kształcenia na odległość.
- W latach 2004-2008 w Polsce utworzono dzięki wsparciu ze środków unijnych ponad 800 ośrodków alternatywnych form edukacji przedszkolnej na terenach wiejskich. Projekty te przyczyniły się do wyrównywania szans edukacyjnych dzieci w wieku 3 do 5 lat, które bez wsparcia EFS nie miałyby możliwości uczęszczania do standardowego przedszkola.

Wsparcie inwestycyjne uzyskane w ramach realizacji NPR 2004-2006 w obszarze *konkurencyjność i innowacyjność przedsiębiorstw* w większości trafiło bezpośrednio

do przedsiębiorców (52%), w głównej mierze na projekty inwestycyjne. Efekty tego wsparcia przedstawiają się następująco:

- Wskaźnik nakładów na działalność badawczą i rozwojową ogółem (% PKB) na koniec 2008 r. osiągnął wartość 0,61%, przy zakładanej wartości docelowej 1,5%. Pomimo, iż założony poziom wskaźnika nie został osiągnięty to wpływ polityki spójności w tym obszarze był dodatni. W okresie największego natężenia transferu funduszy unijnych do gospodarki polskiej tj. w roku 2007, oszacowany efekt wsparcia udzielonego w ramach NPR sięgnął ok. 15% całkowitych wydatków na B+R w PKB.
- Wartość nakładów na działalność innowacyjną w przemyśle wyniosła w 2008 roku ponad 24 mld zł., przy zakładanej wartości docelowej na poziomie 13-14 mld zł. Również wskaźnik udziału przedsiębiorstw innowacyjnych w liczbie przedsiębiorstw był większy niż zakładano i wyniósł w latach 2006-2008 21,3%, przy zakładanym poziomie 17,5-18%.
- Wzrost wydatków innowacyjnych przedsiębiorstw w roku 2008 w porównaniu z rokiem 2004 był o ok. 6 pp. wyższy niż w sytuacji gdyby NPR nie był realizowany. Wsparcie jakie przedsiębiorstwa uzyskały w ramach realizacji polityki spójności widoczne było przede wszystkim w unowocześnianiu stosowanych technologii i rozszerzaniu asortymentu oferowanych produktów i usług, wzroście bezpieczeństwa pracy, potencjału inwestycyjnego i wielkości sprzedaży. Liczba wspartych projektów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach wyniosła ponad 17 000.
- Wsparcie kierowane do mikroprzedsiębiorstw obejmowało m.in. zwiększenie zatrudnienia, uzyskanie niezbędnego na danym etapie rozwoju kapitału, wprowadzenie nowego produktu lub usługi na rynek, rozszerzenie bazy odbiorców, poprawę sytuacji ekonomicznej, zakup maszyn i wyposażenia oraz dywersyfikację działalności. Dodatkowo w ramach szkoleń skierowanych do pracowników MSP skorzystało ok. 300 tys. osób.

Okres programowania na lata 2004-2006 był przełomowy, jeśli chodzi o wydatki ponoszone w Polsce w obszarze *infrastruktury transportowej*. Do końca 2009 r. w ramach realizacji projektów NPR 2004-2006 z zakresu infrastruktury transportowej osiągnięto następujące efekty:

- Dzięki projektom współfinansowanym z Funduszu Spójności zbudowano i zmodernizowano łącznie ponad 282 km autostrad, co stanowiło 63% całkowitego przyrostu długości autostrad w latach 2003-2009, który wyniósł 444 km.
- Zbudowano i zmodernizowano 4704 km dróg ekspresowych, krajowych, regionalnych, powiatowych i gminnych (w tym 465,5 km dróg ekspresowych w ramach Funduszu Spójności).
- Zakończono budowę i modernizację 443 obiektów mostowych (w tym mostów, wiaduktów, przejść dla pieszych, estakad i przejazdów dołem), jak również wybudowano i zmodernizowano obiekty manewrowe, drogi technologiczne i parkingi o powierzchni ok. 96,9 tys. m² oraz wybudowano i zmodernizowano 3,5 km falochronów i nabrzeży.
- zmodernizowano ponad 635 km torów kolejowych i ponad 335 km nawierzchni kolejowej, zakończona została budowa i modernizacja łącznie 301 obiektów inżynierskich (w tym: mostów, wiaduktów, przepustów i przejść podziemnych, kładek dla zwierząt), ponadto na poszczególnych liniach zainstalowano także tzw. UOZ – prototypowe urządzenia odstrasżające zwierzęta od torów. Jednocześnie zakupiono 42 pojazdy kolejowe oraz zmodernizowano 169 pojazdów szynowych.

W ramach NPR 2004-2006 zrealizowano ponad 3,2 tys. projektów dotyczących bezpośrednio obszaru *ochrony środowiska*. Najwięcej projektów zrealizowano w obszarze gospodarki wodno-ściekowej (2116 inwestycji) oraz gospodarki odpadami i oszczędności surowców (198 projektów). Najmniej projektów bezpośrednio związanych z ochroną środowiska dotyczyło ochrony przeciwpowodziowej, ochrony brzegów morskich

i retencjonowania wód oraz ochrony powietrza i odnawialnych źródeł energii. Osiągnięte efekty wsparcia w ramach NPR 2004-2006 przedstawiają się następująco:

- Wybudowano lub zmodernizowano 13 tys. km sieci kanalizacyjnej oraz 5,7 tys. km sieci wodociągowej, z których korzysta odpowiednio 1,4 i 1,1 mln użytkowników.
- Wybudowano lub zmodernizowano 275 oczyszczalni ścieków komunalnych, 102 oczyszczalni i podczyszczalni ścieków przemysłowych oraz 1729 przydomowych oczyszczalni.
- Wybudowano lub zmodernizowano 12 zakładów zagospodarowania odpadów, wsparto rozwój 8 indywidualnych systemów zagospodarowania odpadów komunalnych w gminach, zrehabilitowano 91 ha składowisk odpadów, jak również zrealizowano 73 instalacje dotyczące recyklingu odpadów w przedsiębiorstwach.
- Wybudowano lub zmodernizowano 89 instalacji ograniczających emisje gazów i pyłów do powietrza, które umożliwiły redukcję emisji SO₂ o 47 tys. ton, NO_x o 3,3 tys. ton oraz zanieczyszczeń pyłowych o prawie 9 tys. ton w skali roku.
- Wybudowano 25 km i zmodernizowano 173 km sieci ciepłowniczych. Wybudowano 16 elektrowni wiatrowych i 6 elektrowni wodnych.
- Powstało co najmniej 2,5 tys. miejsc pracy związanych z obsługą infrastruktury zagospodarowania odpadów .
- Wyposażono w infrastrukturę wodno – ściekową ok. 7 tys. ha nowych terenów przeznaczonych pod inwestycje i ok. 18 tys. ha pod zabudowę mieszkaniową. Na uzbrojonych terenach działalność rozpoczęło szacunkowo 1,4-1,6 tys. podmiotów, zatrudniając łącznie 5-6 tys. osób.

Proces ewaluacji ex post polityki spójności realizowanej w Polsce w okresie 2004-2009 wskazuje na jednoznacznie pozytywną rolę funduszy unijnych w rozwoju społeczno-ekonomicznym kraju. Pozytywne efekty interwencji podejmowanych w ramach polityki spójności w Polsce można zaobserwować zarówno na poziomie makroekonomicznym (w tym w szczególności w postaci istotnego wpływu na dynamikę wzrostu Produktu Krajowego Brutto i poziom zatrudnienia oraz stopę bezrobocia), jak i na poziomie mikro w ramach poszczególnych strategicznych obszarów wsparcia. Przedsięwzięcia współfinansowane z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej przyczyniły się do wzrostu konkurencyjności i innowacyjności polskich przedsiębiorstw, rozwoju instytucjonalnego systemu otoczenia biznesu, modernizacji i rozwoju infrastruktury transportowej i środowiskowej, rozwoju kapitału ludzkiego, rozwoju społeczno – ekonomicznego w regionach, jak również były katalizatorem pozytywnych zmian systemowych w polskiej administracji na wszystkich poziomach zarządzania.

Fundusze Strukturalne na lata 2007-2013

Z początkiem 2007 roku rozpoczął się kolejny wieloletni okres realizacji polityki spójności z wykorzystaniem funduszy Unii Europejskiej.

W latach 2007-2013 Polska jest beneficjentem pomocy unijnej (w ramach polityki spójności) przekazywanej w ramach dwóch Funduszy Strukturalnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego oraz w ramach Funduszu Spójności.

Cele, priorytety i zakres wykorzystania funduszy strukturalnych w Polsce w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007-2013 określa przygotowana przez rząd Narodowa Strategia Spójności (NSS) na lata 2007-2013.

Założenia NSS będą realizowane za pomocą sześciu Programów Operacyjnych (PO), zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego oraz za pomocą 16 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO), zarządzanych przez Zarządy poszczególnych województw.

Pomoc finansowa z Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności, z której Polska będzie korzystała w latach 2007-2013, będzie przyznawana w ramach poszczególnych programów pomocowych (tzw. programów operacyjnych), są to:

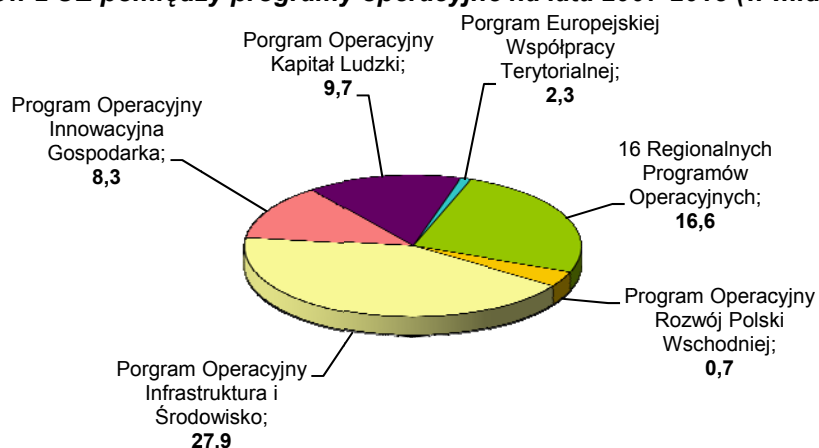
- 1) 16 Regionalnych Programów Operacyjnych,
- 2) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
- 3) Program Operacyjny Kapitał Ludzki,
- 4) Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka,
- 5) Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej,
- 6) programy operacyjne Europejskiej Współpracy Terytorialnej,
- 7) Program Operacyjny Pomoc Techniczna.

W perspektywie finansowej na lata 2007-2013 Polska otrzyma kwotę równą 67,3 mld euro i tym samym stanie się największym beneficjentem środków unijnych spośród wszystkich państw UE.

Podział środków pomiędzy poszczególne programy operacyjne przedstawia rycina nr 19.

Rycina nr 19

Podział środków z UE pomiędzy programy operacyjne na lata 2007-2013 (w mld euro)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie publikacji Ministerstwa Rozwoju Regionalnego „Polska i jej fundusze”, maj 2007r..

W ramach Narodowej Strategii Spójności na lata 2007-2013 do województwa warmińsko-mazurskiego, na inwestycje realizowane w tym regionie, trafi ok. 1 749,78 mln euro funduszy unijnych. Kwota obejmuje alokację na Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury (1 036,54 mln euro), regionalny komponent PO Kapitał Ludzki

(265,87 mln euro) oraz PO Rozwój Polski Wschodniej (447,37 mln euro). Dla porównania w latach 2004-2006 w ramach ZPORR alokacja dla województwa warmińsko-mazurskiego wyniosła 181,95 mln euro. W województwie będą także realizowane projekty w pozostałych krajowych programach operacyjnych³¹.

Do 31 grudnia 2010r. w całym kraju podpisano z beneficjentami 50 459 umów o dofinansowanie z EFRR na kwotę 154,4 mld zł, co stanowi 58% alokacji na lata 2007-2013. Rok 2010 to czas, kiedy możemy obserwować już pierwsze efekty działania Funduszy Europejskich na lata 2007-2013 w Polsce. Do końca roku osiągnięto następujące rezultaty³²:

- 2,5 tysiąca km nowych oraz przebudowanych dróg,
- 45 nowopowstałych oczyszczalni ścieków,
- 1 tysiąc kilometrów przebudowanych szlaków turystycznych,
- 1,8 tysiąca wspartych przedsiębiorstw,
- 15 tysięcy nowoutworzonych etatów,
- 2024 przedszkola na obszarach wiejskich, z których skorzystało przeszło 45 tysięcy dzieci.

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007-2013

Przygotowanie 16 Regionalnych Programów Operacyjnych jest uzasadnione decentralizacją programowania rozwoju regionów, zwiększeniem efektywności prowadzenia działań rozwojowych przez administrację publiczną, jak również efektywnym wykorzystaniem przez regiony środków strukturalnych na okres 2004 – 2006 w ramach ZPORR³³.

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007-2013 został przyjęty Uchwałą Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr 61/354/07/III z dnia 14 listopada 2007 roku (zatwierdzony Decyzją Komisji z dn. 04.10.2007r.)

Celem RPO Warmia i Mazury na lata 2007-2013 jest wzrost konkurencyjności gospodarki oraz liczby i jakości powiązań sieciowych. Cel główny programu będzie osiągnięty poprzez realizację trzech celów szczegółowych:

- Cel 1. Wzrost konkurencyjności firm, produktów i usług,
- Cel 2. Wyższa konkurencyjność województwa jako miejsca pracy i życia,
- Cel 3. Poprawa połączeń sieciowych województwa warmińsko-mazurskiego.

Cele Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013 osiągane będą poprzez koncentrację przedmiotową wsparcia na realizacji konkretnych przedsięwzięć, odnoszących się do następujących osi priorytetowych:

1. Przedsiębiorczość
2. Turystyka
3. Infrastruktura społeczna
4. Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast
5. Infrastruktura transportowa regionalna i lokalna
6. Środowisko przyrodnicze
7. Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego
8. Pomoc techniczna

³¹ Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w opracowaniu Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pn. „Polska i jej fundusze”

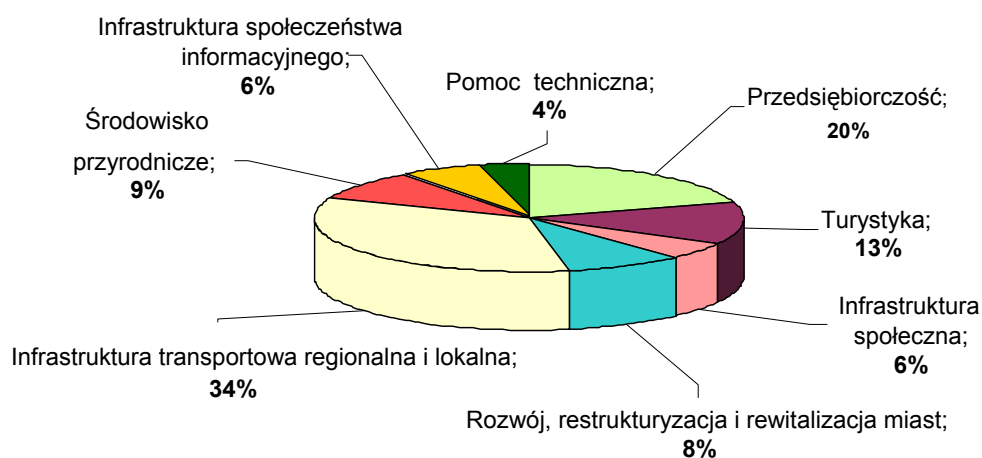
³² Informacja prasowa MRR z dnia 4 stycznia 2011r. pt. „Fundusze Europejskie w 2010 roku – 8,7 mld zł nadwyżki”, www.mrr.gov.pl

³³ Informacja pochodzi z opracowania pn. „Polska i jej fundusze” Ministerstwa Rozwoju Regionalnego

Na realizację RPO Warmia i Mazury przeznaczono 6,48% całkowitej alokacji z EFRR w ramach 16 RPO, tj. 1 036 542 041 euro. Szczegółowy podział środków – EFRR na poszczególne osie priorytetowe RPO WiM, przedstawia rycina nr 20. Poza środkami pochodzącymi z EFRR na realizację RPO WiM przeznaczono 62 697 006 euro z budżetu państwa, 127 705 196 euro z budżetu JST oraz 383 508 751 euro ze środków prywatnych.

Instytucją Zarządzającą RPO WiM na lata 2007-2013 jest Zarząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego w Olsztynie. Instytucją Pośredniczącą został Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie (dla osi priorytetowej 6 pn. Środowisko Przyrodnicze), natomiast rolę Instytucji Pośredniczącej II stopnia pełni Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie (w ramach poddziałań 1.1.5, 1.1.6, 1.1.7, 1.1.8 oraz 1.1.9 osi priorytetowej 1 Przedsiębiorczość).

Rycina nr 20
Podział środków EFRR według osi priorytetowych RPO WiM na lata 2007-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013

W ramach RPO WiM wyróżniono trzy tryby wyboru projektów:

- tryb indywidualny (projekty o strategicznym znaczeniu dla realizacji programu, które umiejscowione są w indykatywnym wykazie indywidualnych projektów kluczowych RPO WiM),
- tryb systemowy (projekty, których beneficjentami są IZ oraz IP finansowane ze środków pomocy technicznej),
- tryb konkursowy.

Łączna liczba przedsięwzięć umieszczonych w indykatywnym wykazie indywidualnych projektów kluczowych dla Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013, według stanu na koniec 2010 roku, wynosi 17. W ramach 17 przedmiotowych przedsięwzięć realizowanych będzie 5 Programów oraz 1 Zintegrowany program rozwoju lokalnego (łącznie 30 projektów).

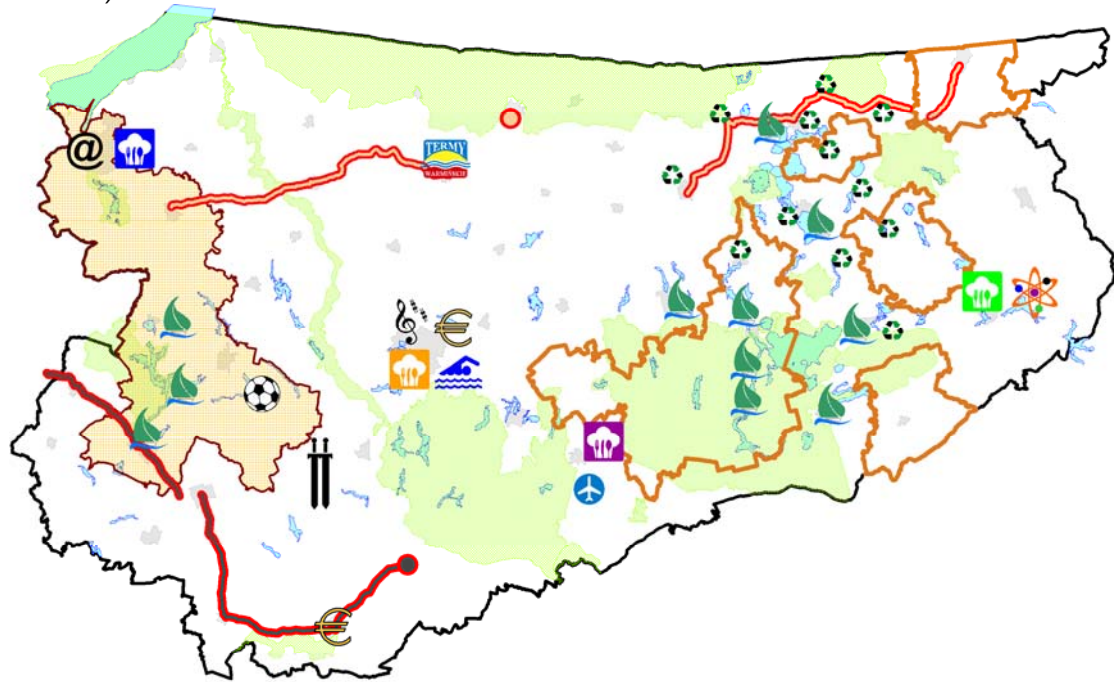
Według stanu na dzień 31.12.2010r. Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zawarł 62 umowy wstępne tzw. pre-umowy z beneficjentami, których projekty ujęte zostały w indykatywnym wykazie indywidualnych projektów kluczowych RPO WiM na lata 2007-2013 oraz przyjął 17 uchwał w sprawie ustalenia warunków przygotowania do realizacji projektów własnych samorządu wojewódzkiego. Szacowana wartość dofinansowania z EFRR dla projektów kluczowych ze środków RPO WiM wynosiła 1 262,35 mln zł. Podpisane pre-umowy zobowiązały każdego z beneficjentów do prawidłowego i terminowego przygotowania

projektu do realizacji. W pre-umowie Instytucja Zarządzająca RPO WiM określa niezbędne warunki do spełnienia przez beneficjenta przed złożeniem przez niego wniosku o dofinansowanie projektu. Zawarcie i prawidłowe rozliczenie się przez beneficjenta z wykonania pre-umowy jest jednym z warunków decydujących o uzyskaniu dofinansowania. Do dnia 31.12.2010r. złożono do oceny 68 wniosków aplikacyjnych (5 projektów zostało złożonych bez podpisania pre-umowy/uchwały) o dofinansowanie ze środków UE projektów kluczowych, na kwotę dofinansowania z EFRR 815,99 mln zł. Spośród złożonych wniosków aplikacyjnych podpisano 58 umów o dofinansowanie z EFRR na kwotę 689,97 mln zł.

Poniższa rycina (nr 21) i tabela (nr 11) prezentuje indykatywny wykaz indywidualnych projektów kluczowych RPO Warmia i Mazury na lata 2007-2013.

Rycina nr 21

Wykaz indywidualnych projektów kluczowych RPO Warmia i Mazury na lata 2007-2013 (stan na 31.XII.2010r.)

 Regionalny Port Lotniczy Olsztyn - Szymany

 Dokapitalizowanie funduszy pożyczkowych i poręczeniowych

 Rozbudowa Techno - Parku w Elku

 Budowa nowej siedziby Warmińsko-Mazurskiej Filharmonii w Olsztynie

 Budowa Wodnego Centrum Rekreacyjno - Sportowego

 Termy Warmińskie

 Grunwald - zespół działań inwestycyjno-remontowo-konserwatorskich i muzealnych związanych z kompleksowym zagospodarowaniem Pól Grunwaldzkich

 Przebudowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego przy ulicy 3 Maja w Ostródzie

Program pn. Budowa, rozbudowa i unowocześnienie bazy szkolnictwa zawodowego, gastronomiczno-hotelarskiego z uwzględnieniem dostosowania do standardów unijnych w:

 Zespole Szkół Nr 6 im. Macieja Rataja w Elku

 Zespole Szkół Nr 2 im. Jędrzeja Śniadeckiego w Szczytnie

 Zespole Szkół Gospodarczych w Elblągu

 Zespole Szkół Gastronomiczno-Spożywczych w Olsztynie

 Program usprawnienia powiązania komunikacyjnego w południowo - zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego

 Program usprawnienia powiązania komunikacyjnego w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego

 Program pn. Budowa ekologicznych mini przystani żeglarskich wraz z systemami odbioru i segregacji odpadów na wybranych obszarach regionu warmińsko-mazurskiego

 Regionalny system gospodarki odpadami - Ochrona Wielkich Jezior Mazurskich poprzez stworzenie kompleksowego systemu gospodarki odpadami

 Program pn. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej w Regionie Wielkich Jezior Mazurskich - MASTERPLAN dla Wielkich Jezior Mazurskich

 Rozbudowa infrastruktury szerokopasmowego dostępu do Internetu i sieci PIAP-ów w woj. warmińsko-mazurskim (poprzez uruchomienie w 292 miejscowościach 640 PIAP-ów, 33 telecentrów oraz 290 hot-spotów). Projekt nie został umieszczony na mapie w celu zachowania jej czytelności.

 Budowa miejskiej sieci szerokopasmowej w Elblągu

 Zintegrowany projekt rozwoju lokalnego pt. "Program Rozwoju Turystyki w obszarze Kanalu Elbląskiego i Pojezierza Iławskiego"

 Obszary objęte ochroną przyrodniczą NATURA 2000

 Jeziora o powierzchni powyżej 250 ha

 Obszary miejskie gmin miejskich oraz miejsko-wiejskich

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Polityki Regionalnej.

Tabela nr 11

Indykacyjny wykaz indywidualnych projektów kluczowych RPO Warmia i Mazury na lata 2007-2013 (stan na 31.12.2010r.)

Lp.	Nazwa projektu	Orientacyjny koszt całkowity projektu (mln euro)	Zakładany poziom dofinansowania z EFRR (mln euro)	Przewidywany okres realizacji projektu
1	2	3	4	5
1	Regionalny Port Lotniczy Olsztyn – Mazury	74,00	37,00	2011-2013
2	Dokapitalizowanie funduszy pożyczkowych i poręczeniowych: I – Dokapitalizowanie funduszy pożyczkowych na Warmii i Mazurach II – Dokapitalizowanie funduszy poręczeniowych na Warmii i Mazurach	25,00 15,00 10,00	25,00 15,00 10,00	2009-2015
3	Rozbudowa Techno – Parku w Elku	3,00	2,55	2010-2011
4	Budowa nowej siedziby Warmińsko-Mazurskiej Filharmonii w Olsztynie	18,80	13,10	2007-2010
5	Budowa Wodnego Centrum Rekreacyjno – Sportowego w Olsztynie	19,70	8,37	2009-2011
6	Termy Warmińskie w Lidzbarku Warmińskim	25,12	17,50	2010-2013
7	Grunwald – zespół działań inwestycyjno-remontowo-konserwatorskich i muzealnych związanych z kompleksowym zagospodarowaniem Pól Grunwaldzkich	8,66	5,66	2008-2010
8	Przebudowa kompleksu sportowo – rekreacyjnego przy ulicy 3 Maja w Ostródzie	8,56	4,89	2009 – 2011
9	Program pn. Budowa, rozbudowa i unowocześnienie bazy szkolnictwa zawodowego, gastronomiczno-hotelarskiego z uwzględnieniem dostosowania do standardów unijnych w: Zespole Szkół Nr 6 im. Macieja Rataja w Elku Zespole Szkół Nr 2 im. Jędrzeja Śniadeckiego w Szczytnie Zespole Szkół Gospodarczych w Elblągu Zespole Szkół Gastronomiczno-Spożywczych w Olsztynie	12,60 3,94 3,94 1,57 3,15	10,71 3,35 3,35 1,33 2,68	2009-2011
10	Program usprawnienia powiązania komunikacyjnego w południowo - zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego	74,71	59,77	2011 - 2014
11	Program usprawnienia powiązania komunikacyjnego w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego	88,23	70,58	2010 - 2013
12	Program pn. Budowa ekologicznych mini przystani żeglarskich wraz z systemami odbioru i segregacji odpadów na wybranych obszarach regionu warmińsko-mazurskiego	8,08	6,46	2009-2012
13	Regionalny system gospodarki odpadami – Ochrona Wielkich Jezior Mazurskich poprzez stworzenie kompleksowego systemu gospodarki odpadami	9,20	7,36	2010-2012
14	Program pn. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej w Regionie Wielkich Jezior Mazurskich – MASTERPLAN dla Wielkich Jezior Mazurskich	40,48	32,38	2008-2013
15	Rozbudowa infrastruktury szerokopasmowego dostępu do Internetu i sieci PIAP-ów w województwie warmińsko-mazurskim	5,00	4,25	2010-2011
16	Budowa miejskiej sieci szerokopasmowej w Elblągu	11,00	9,35	2009-2010
17	Zintegrowany projekt rozwoju lokalnego pt. „Program Rozwoju Turystyki w obszarze Kanatu Elbląskiego i Pojezierza Iławskiego”	70,00	59,50	2008-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 2 do Uchwały nr 63/1215/10/IV Zarządu Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dnia 27 grudnia 2010 roku

- W ramach projektu „*Regionalny Port Lotniczy Olsztyn – Mazury*” zakłada się utworzenie regionalnego portu lotniczego województwa warmińsko-mazurskiego, zlokalizowanego w Szymanach k. Szczytna, na terenie byłego lotniska wojskowego. W zakres planowanych działań wchodzi m.in.: przebudowa i budowa nowej infrastruktury portowej, włącznie z terminalem pasażerskim oraz remont, przebudowa i budowa nowej infrastruktury lotniskowej wraz z zakupem niezbędnych urządzeń i pojazdów do obsługi portu oraz zainstalowanie nowych systemów łączności, nawigacji i dozoru³⁴.
- *Celem projektu „Dokapitalizowanie funduszy pożyczkowych i poręczeniowych”* jest ułatwienie firmom z regionu dostępu do źródeł finansowania, a więc umożliwienie pozyskania środków na rozpoczęcie bądź rozwinięcie działalności gospodarczej, sfinansowanie nowych inwestycji lub też utworzenie nowych miejsc pracy. Beneficjentem projektu jest konsorcjum Instytucji Otoczenia Biznesu, w imieniu którego wnioskodawcą jest Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie (fundusze pożyczkowe) oraz Działdowska Agencja Rozwoju S.A. z siedzibą w Działdowie (fundusze poręczeniowe)³⁵.
- Realizacja projektu „*Rozbudowa Techno – Parku w Ełku*” ma na celu pobudzenie wzrostu gospodarczego miasta Ełku i regionu oraz stymulowanie współpracy pomiędzy sferą nauki i biznesu. Projekt ma przyczynić się do aktywizacji zawodowej lokalnej społeczności – poprzez nowe miejsca pracy, możliwość założenia własnej firmy w przyjaznym otoczeniu, doradztwo naukowe i biznesowe; wpłynąć korzystnie na gospodarkę regionu - spowodować pobudzenie, restrukturyzację i wzrost konkurencyjności; zapewnić inwestorom warunki do rozwoju firm innowacyjnych oraz realizacji przedsięwzięć opartych na nowoczesnych technologiach. Beneficjentem przedsięwzięcia jest Miasto Ełk³⁶.
- W ramach projektu „*Budowa nowej siedziby Warmińsko – Mazurskiej Filharmonii w Olsztynie*” przewidziano powstanie nowego 5-cio kondygnacyjnego budynku filharmonii o powierzchni użytkowej 10 687 m², którego najważniejszą częścią jest sala koncertowa o powierzchni 876,69 m², która na widowni pomieści 505 osób, przeznaczona do prezentacji muzyki i małych form scenicznych. Celem strategicznym projektu ma być wzrost atrakcyjności regionu dla inwestorów i mieszkańców poprzez rozbudowę infrastruktury o znaczeniu ponadregionalnym oraz wzrost znaczenia kultury i turystyki jako czynników stymulujących rozwój społeczno-gospodarczy regionu, Beneficjentem projektu jest Warmińsko – Mazurska Filharmonia im. Felixa Nowowiejskiego w Olsztynie³⁷.
- „*Budowa Wodnego Centrum Rekreacyjno – Sportowego*” jest inwestycją, która ma na celu wzrost udziału turystyki w gospodarce regionu poprzez zwiększenie atrakcyjności oferty turystycznej Warmii i Mazu dzięki budowie Wodnego Centrum Rekreacyjno-Sportowego. Wybudowany kompleks składać się będzie z: części sportowej obejmującej basen olimpijski, basen do rozgrzewki oraz basen do nauki pływania, części rekreacyjnej posiadającej takie atrakcje jak: sztuczna rzeka, masaże podwodne, bicze wodne, kaskada wodna, whirlpoole, zjeżdżalnie hamownią czy brodzik dla dzieci, oraz części pełniącej funkcję centrum odnowy biologicznej. Beneficjentem projektu jest Miasto Olsztyn³⁸.
- Celem projektu „*Termy Warmińskie*” jest uatrakcyjnienie oferty turystycznej i rozwój regionu poprzez budowę zakładu balneologicznego na terenie powiatu lidzbarskiego.

³⁴ Informacja nt. projektu „Regionalny Port Lotniczy Olsztyn – Mazury” Biuro Programowania Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

³⁵ Informację zaczerpnięte ze stron internetowych www.wmar.olsztyn.pl, www.darsa.pl, www.parp.gov.pl

³⁶ www.techno-park.pl

³⁷ www.muratorplus.pl/inwestycje/inwestycje-publiczne

³⁸ www.wodnecentrum.olsztyn.eu

Głównym obiektem ww. projektu będzie budynek basenów krytych (w tym do celów balneologicznych) oraz część rekreacyjna wyposażona w różne atrakcje m.in.: sauny, jacuzzi, grotty solne, solaria, fitness, gabinety odnowy biologicznej, kręgielnie czy punkt gastronomiczny. Wokół głównego budynku przewiduje się powstanie m.in. boisk sportowych, parku wspinaczkowego oraz ogrodu linowego. Beneficjentem projektu jest Starostwo Powiatowe w Lidzbarku Warmińskim³⁹.

- Projekt „*Grunwald – zespół działań inwestycyjno – remontowo – konserwatorskich i muzealnych związanych z kompleksowym zagospodarowaniem Pól Grunwaldzkich*” zakłada wzrost udziału turystyki w gospodarce regionu poprzez poprawę atrakcyjności turystycznej Pól Grunwaldzkich. Rezultatem zakończenia I etapu realizacji projektu jest: powstanie placu widowiskowego na 950 miejsc, budynku recepcyjnego z parkingiem, nowoczesnego pola namiotowego z zapleczem socjalnym, zmodernizowanie Zespołu Pomnikowego oraz renowacja ruin kaplicy pobitewnej. Uroczysty odbiór realizacji nastąpił 8 lipca 2010 roku. Beneficjentem projektu jest Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie⁴⁰.
- W ramach projekt pn. „*Przebudowa kompleksu sportowo – rekreacyjnego przy ulicy 3 Maja w Ostródzie*” przewidziano wybudowanie wielofunkcyjnej, całorocznej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej składającej się z stadionu piłkarskiego, dwóch zadaszonych kortów do gry w tenisa, sztucznego lodowiska, ścianki wspinaczkowej oraz rampy skateboardowej. Przebudowa kompleksu ma na celu wzrost potencjału turystycznego regionu poprzez wzbogacenie oferty usług turystycznych, sportowych i rekreacyjnych o jedyny w województwie kompleks sportowy spełniający wszystkie europejskie normy i standardy jakości UEFA. Beneficjentem projektu jest Miasto Ostróda⁴¹.
- Celem projektu „*Budowa, rozbudowa i unowocześnienie bazy szkolnictwa zawodowego, gastronomiczno-hotelarskiego z uwzględnieniem dostosowania do standardów unijnych*” jest podniesienie jakości kształcenia zawodowego poprzez stworzenie profesjonalnej bazy do praktycznej nauki zawodu w kierunkach gastronomia i hotelarstwo przy uwzględnieniu standardów europejskich. Projekt zakładał modernizację czterech szkół zawodowych: w Olsztynie, Elku, Elblągu i Szczytnie. W wyniku realizacji projektu powstały nowe, nowoczesnie wyposażone pracownie: hotelarskie, gastronomiczne, sensoryczne, chemiczne i mikrobiologiczne; obsługi konsumenta czy oceny organoleptycznej. Do końca 2010 roku zakończono realizację projektów w szkołach w Elku, Elblągu i Szczytnie, natomiast w szkole w Olsztynie realizacja zakończyć ma się w czerwcu 2011r⁴².
- Realizacja projektów „*Program usprawnienia powiązania komunikacyjnego w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego*” oraz „*Program usprawnienia powiązania komunikacyjnego w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego*” dotyczy usprawnienia ważnych dla województwa połączeń drogowych wiążących regionalny system transportowy z siecią dróg krajowych i z transeuropejską siecią transportową przebiegającą na obrzeżach województwa warmińsko-mazurskiego. Programy obejmują po 7 projektów każdy:
  - 1) „*Program usprawnienia powiązania komunikacyjnego w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego*” składa się z projektów dotyczących rozbudowy dróg wojewódzkich na odcinkach: granica województwa w m. Susz (nr 521), Susz – Iława (nr 521), Iława – Samplawa (nr 536), Lubawa – Lidzbark (nr 541), Lidzbark – Działdowo (nr 544), Działdowo – Nidzica (nr 545), m. Nidzica (nr 545 i 604).

³⁹ www.powiatlidzbarski.pl

⁴⁰ www.muzeum.olsztyn.pl

⁴¹ www.skyscraperercity.com

⁴² Informacja nt. projektu „*Budowa, rozbudowa i unowocześnienie bazy szkolnictwa zawodowego, gastronomiczno-hotelarskiego z uwzględnieniem dostosowania do standardów unijnych*” Biuro Programowania Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz strony internetowe: www.umelblag.pl, www.rozbudowa.zsqs.olsztyn.pl, www.zsr.elk.pl

2) „Program usprawnienia powiązania komunikacyjnego w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego” składa się z projektów dotyczących rozbudowy dróg wojewódzkich na odcinkach: w m. Bartoszyce (nr 592), Pasłęk – Orneta (nr 513), Orneta – Lidzbark Warmiński (nr 513), Srokowo – Stara Różanka – Kętrzyn (nr 650 i 591), Srokowo – Węgorzewo (nr 650), Węgorzewo – Banie Mazurskie (nr 650), Banie Mazurskie – Boćwinka i Grabowo – Gołdap (nr 650).

Beneficjentem projektów jest Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie⁴³.

- Projekt „Budowa ekologicznych mini przystani żeglarskich wraz z systemami odbioru i segregacji odpadów na wybranych obszarach regionu warmińsko - mazurskiego” zakłada budowę sieci przystani o unikalnej infrastrukturze i wysokiej jakości usług. Celem projektu jest poprawa bezpieczeństwa ekologicznego w regionie, wykreowanie nowych centrów ruchu turystycznego, a także rozwoju poziomu i skali usług turystycznych. Według stanu na dzień 31.12.2010r. w projekcie uczestniczyły następujące podmioty: Gmina Pisz, Gmina Miejsko-Wiejska Węgorzewo, Gmina Wiejska Iława, Gmina Mrągowo, Gmina Miejska Mikołajki, Gmina Orzysz, Gmina Iława – Miasto, Gmina Zalewo, PTTK Kamień, PTTK Wilkasy, Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie. Inicjatorem przedsięwzięcia i koordynatorem wdrażania projektu jest Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Bezpieczeństwa Wielkich Jezior Mazurskich (SnRRiBWJM) z siedzibą w Szczytnie⁴⁴.
- Celem projektu „Regionalny system gospodarki odpadami - Ochrona Wielkich Jezior Mazurskich poprzez stworzenie kompleksowego systemu gospodarki opadami” jest stworzenie zintegrowanego systemu gospodarki odpadami na terenach przyrodniczo cennych, o niskiej gęstości zaludnienia oraz o dominującej roli turystyki w gospodarce. Projekt zakłada budowę Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych oraz zamknięcie i rekultywację 15 składowisk. Wg danych na koniec 2010r. ZUOK będzie obsługiwał ponad 100 tys. mieszkańców gmin wiejskich i miejskich: Banie Mazurskie, Budry, Giżycko, Kruklanki, Miłki, Orzysz, Pozezdrze, Ryn, Srokowo, Węgorzewo i Wydminy. Powstanie m.in. sortownia, kompostownia, segment do przerobu odpadów budowlanych oraz demontażu odpadów wielkogabarytowych oraz składowisko odpadów. Przewiduje się, że będzie tam też składowany eternit, który zakopany w ziemi jest całkowicie bezpieczny. Beneficjentem projektu jest Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Spytkowo Sp. z o. o⁴⁵.
- Zgodnie z danymi za 2010r. w ramach projektu „Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno – ściekowej w Regionie Wielkich Jezior Mazurskich – MASTERPLAN dla Wielkich Jezior Mazurskich” przewidziano modernizację i rozbudowę infrastruktury wodno – ściekowej w 11 gminach Regionu Wielkich Jezior Mazurskich: Biała Piska, Dźwierzuty, Gołdap, Mikołajki, Piecki, Pozezdrze, Ruciane-Nida, Ryn, Stare Juchy, Świętajno, Wydminy. Celem projektu jest trwałe zachowanie cennych walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz poprawa jakości środowiska regionu poprzez poprawę jakości wód powierzchniowych, polepszenie dystrybucji i jakości wody do picia oraz stworzenie możliwości rozwoju turystyki i nowych miejsc pracy. Koordynatorem projektu jest Fundacja Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich⁴⁶.
- Celem projektu „Rozbudowa infrastruktury szerokopasmowego dostępu do Internetu i sieci PIAP-ów w województwie warmińsko-mazurskim” jest zaopatrzenie nowych i modernizowanych PIAP-ów w sprzęt i oprogramowanie komputerowe oraz stworzenie

⁴³ Informacja nt. projektu „Program usprawnienia powiązań komunikacyjnych” Biuro Programowania Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

⁴⁴ www.jezioramazurskie.info.pl

⁴⁵ www.zuokspytkowo.pl

⁴⁶ www.jeziora.com.pl

dostępu do Internetu z możliwością uzupełnienia elementów strukturalnej sieci szerokopasmowej w gminach województwa warmińsko-mazurskiego. Beneficjentem projektu jest Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie⁴⁷.

- Realizacja projektu „Budowa miejskiej sieci szerokopasmowej w Elblągu” zakłada budowę szerokopasmowej miejskiej sieci teleinformatycznej, umożliwiającej szybkie i bezpieczne przesyłanie dużej ilości danych. Celem projektu jest stworzenie warunków do budowy społeczeństwa informacyjnego poprzez budowę infrastruktury sieciowej i umożliwienie korzystania z technik informacyjnych i komunikacyjnych. Beneficjentem projektu jest Miasto Elbląg⁴⁸.
- Celem Zintegrowanego projektu rozwoju lokalnego pt. „Program Rozwoju Turystyki w obszarze Kanału Elbląskiego i Pojezierza Iławskiego” jest aktywizacja gospodarcza obszaru Kanału Elbląskiego i Pojezierza Iławskiego poprzez rozwój turystyki. Przedsięwzięcia wchodzące w skład Programu dotyczą: zagospodarowania nadbrzeży jezior, stworzenia bazy rekreacyjno – biwakowej, ścieżek rowerowych, urządzenia plaż, renowacji obiektów dziedzictwa kulturowego, budowy stancji wodnych wyposażonych w sprzęt pływający czy też stworzenie uzdrowiska. Program obejmuje swym zasięgiem gminy powiatów elbląskiego, iławskiego i ostródzkiego oraz miasto na prawach powiatu – Elbląg (razem 16 jednostek). Koordynatorem programu jest Warmińsko – Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego w Olsztynie⁴⁹.

Oprócz wniosków składanych dla projektów ujętych w indykatywnym wykazie indywidualnych projektów kluczowych beneficjenci mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w trybie konkursowym. Do dnia 31.12.2010r. Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego ogłosił 99 naborów wniosków. Szczegółowe informacje odnośnie podpisanych umów (projektów zatwierdzonych do dofinansowania) w ramach RPO WiM prezentuje tabela nr 12.

Tabela nr 12

Podpisane umowy o dofinansowanie projektów w ramach RPO WiM w podziale na poszczególne działania

(stan na 31.12.2010 r.)

Nr osi/ działania/ poddziałania	Nazwa osi/ działania	Liczba podpisanych umów	Całkowita wartość projektów (PLN)	Dofinansowanie z EFRR wg podpisanych umów (PLN)
1	Przedsiębiorczość	853	1 724 985 459,08	705 609 449,60
1.1	Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw	821	1 684 411 397,13	675 699 739,13
1.1.1	Inwestycje w infrastrukturę badawczą instytucji B+RT oraz specjalistyczne ośrodki kompetencji technologicznych	2	4 783 200,52	4 061 470,44
1.1.2	Tworzenie parków technologicznych, przemysłowych i inkubatorów przedsiębiorczości	2	5 209 137,48	3 912 280,87
1.1.4	Budowa i rozbudowa klastrów o znaczeniu lokalnym i regionalnym	3	3 526 230,99	2 479 195,63
1.1.5	Wsparcie MŚP - promocja produktów i procesów przyjaznych dla środowiska	47	72 579 620,00	27 494 304,03
1.1.6	Wsparcie na nowe inwestycje dla dużych przedsiębiorstw	21	146 841 081,37	59 001 907,46
1.1.7	Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw i sektora MŚP w	127	280 505 808,06	110 155 545,82

⁴⁷ www.piap.warmia.mazury.pl

⁴⁸ www.umelblag.pl, www.szerokopasmowapolska.pl

⁴⁹ www.wrota.warmia.mazury.pl

	zakresie innowacji i nowych technologii			
1.1.8	Wsparcie przedsiębiorstw przemysłowo-naukowych	14	90 601 387,14	34 980 179,09
1.1.9	Inne inwestycje w przedsiębiorstwa	589	952 716 532,95	344 676 201,03
1.1.10	Przygotowywanie stref przedsiębiorczości	15	110 683 177,82	75 315 865,98
1.1.11	Regionalny System Wspierania Innowacji	1	16 965 220,80	13 622 788,78
1.2	Wzrost potencjału instytucji otoczenia biznesu	6	15 591 169,38	12 297 310,60
1.2.1	Instytucje otoczenia biznesu	5	8 103 905,71	6 004 395,30
1.2.3	System obsługi inwestora na poziomie regionalnym	1	7 487 263,67	6 296 915,30
1.3	Wspieranie wytwarzania i promocji produktów regionalnych	26	24 982 892,57	17 612 399,87
2	Turystyka	106	720 961 453,66	281 214 890,58
2.1	Wzrost potencjału turystycznego	86	693 591 698,90	259 146 314,73
2.1.1	Baza noclegowa i gastronomiczna	29	412 632 405,10	117 427 329,00
2.1.2	Infrastruktura uzdrowiskowa	4	47 890 090,84	40 661 824,85
2.1.3	Infrastruktura sportowo - rekreacyjna	9	97 343 048,41	38 903 114,09
2.1.4	Publiczna infrastruktura turystyczna i około turystyczna	28	70 881 642,67	35 869 635,12
2.1.5	Dziedzictwo kulturowe	7	12 757 415,33	5 409 179,72
2.1.6	Infrastruktura kultury	9	52 087 096,55	20 875 231,95
2.2	Promocja województwa i jego oferty turystycznej	20	27 369 754,76	22 068 575,85
3	Infrastruktura społeczna	88	261 671 895,48	183 070 923,87
3.1	Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną	62	35 116 311,96	30 991 127,61
3.2	Wysoki poziom zabezpieczenia i dostępności medycznej i opiekuńczej	26	226 555 583,52	152 079 796,26
3.2.1	Infrastruktura ochrony zdrowia	24	208 776 362,89	137 360 656,92
3.2.2	Pozostała infrastruktura społeczna	2	17 779 220,63	14 719 139,34
4	Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast	101	486 239 325,09	278 874 470,00
4.1	Humanizacja blokowisk	32	147 852 303,36	75 070 804,23
4.1.1	Poprawa warunków technicznych budynków zrealizowanych w technologii z wielkiej płyty	30	146 122 254,09	73 758 146,90
4.1.2	Wzmocnienie funkcji społecznych	2	1 730 049,27	1 312 657,33
4.2	Rewitalizacja miast	62	263 696 501,44	156 661 670,74
4.3	Restrukturyzacja terenów powojennych i przemysłowych	7	74 690 520,29	47 141 995,03
5	Infrastruktura transportowa regionalna i lokalna	92	971 267 509,19	612 835 537,15
5.1	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportowej warunkującej rozwój regionalny	46	778 773 854,73	503 587 121,14
5.1.1	Infrastruktura kolejowa	1	188 003 598,20	112 509 366,42
5.1.2	Tabor kolejowy	1	28 261 811,53	18 217 563,72
5.1.4	Infrastruktura portowa	2	19 568 407,30	8 980 019,51
5.1.6	Infrastruktura drogowa warunkująca rozwój regionalny	42	542 940 037,70	363 880 171,49
5.2	Infrastruktura transportowa służąca rozwojowi lokalnemu	46	192 493 654,46	109 248 416,01
5.2.1	Infrastruktura drogowa warunkująca rozwój lokalny	42	150 488 981,30	92 956 796,36
5.2.2	Infrastruktura energii elektrycznej	4	42 004 673,16	16 291 619,65

6	Środowisko Przyrodnicze	67	171 480 150,78	114 107 175,03
6.1	Poprawa i zapobieganie degradacji środowiska poprzez budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury ochrony środowiska	12	109 524 287,92	69 272 707,36
6.1.1	Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi	1	14 949 660,50	9 478 258,12
6.1.2	Gospodarka wodno-ściekowa	11	94 574 627,42	59 794 449,24
6.2	Ochrona środowiska przed zanieczyszczeniami i zniszczeniami	55	61 955 862,86	44 834 467,67
6.2.1	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	15	31 742 905,07	23 324 269,27
6.2.2	Bezpieczeństwo ekologiczne	40	30 212 957,79	21 510 198,40
7	Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego	101	159 909 620,49	116 710 021,71
7.1	Tworzenie infrastruktury społeczeństwa informacyjnego	6	22 482 284,99	20 785 298,68
7.2	Promocja i ułatwianie dostępu do usług teleinformatycznych	95	137 427 335,50	95 924 723,03
7.2.1	Usługi i aplikacje dla obywateli	29	63 769 642,26	53 306 221,76
7.2.2	Usługi i aplikacje dla MŚP	55	48 553 718,73	21 544 026,98
7.2.3	Kształcenie kadr dla informatyki	11	25 103 972,51	21 072 874,29
RAZEM		1408	4 496 515 413,77	2 292 422 467,94

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2007-2013 „LSI MAKS” otrzymane z Departamentu Zarządzania Programami Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

W ramach naborów w trybie konkursowym do końca 2010 roku wybranych do dofinansowania zostało 1408 projektów na wartość dofinansowania z EFRR 2 292 422 467,94 zł. Rok 2010 określić można jako okres największego przyspieszenia wdrażania Programu. Główną przyczyną tak znacznego przyspieszenia wdrażania Programu była możliwość otrzymania dodatkowych środków z Krajowej Rezerwy Wykonania oraz dostosowania technicznego. Województwo warmińsko-mazurskie, z wynikiem 69,7% zakontraktowanej alokacji Programu oraz 22% alokacji Programu w zatwierdzonych wnioskach o płatność znalazło się wśród regionów, którym zostały przyznane dodatkowe środki (24 616 794 euro z KRW oraz 9 391 455 euro z dostosowania technicznego)⁵⁰. Środki te mają stanowić instrumenty sprzyjające wzrostowi i koncentracji, dzięki ukierunkowaniu na obszary proinnowacyjne i prorozwojowe oraz na podnoszenie standardów dostępu do usług.

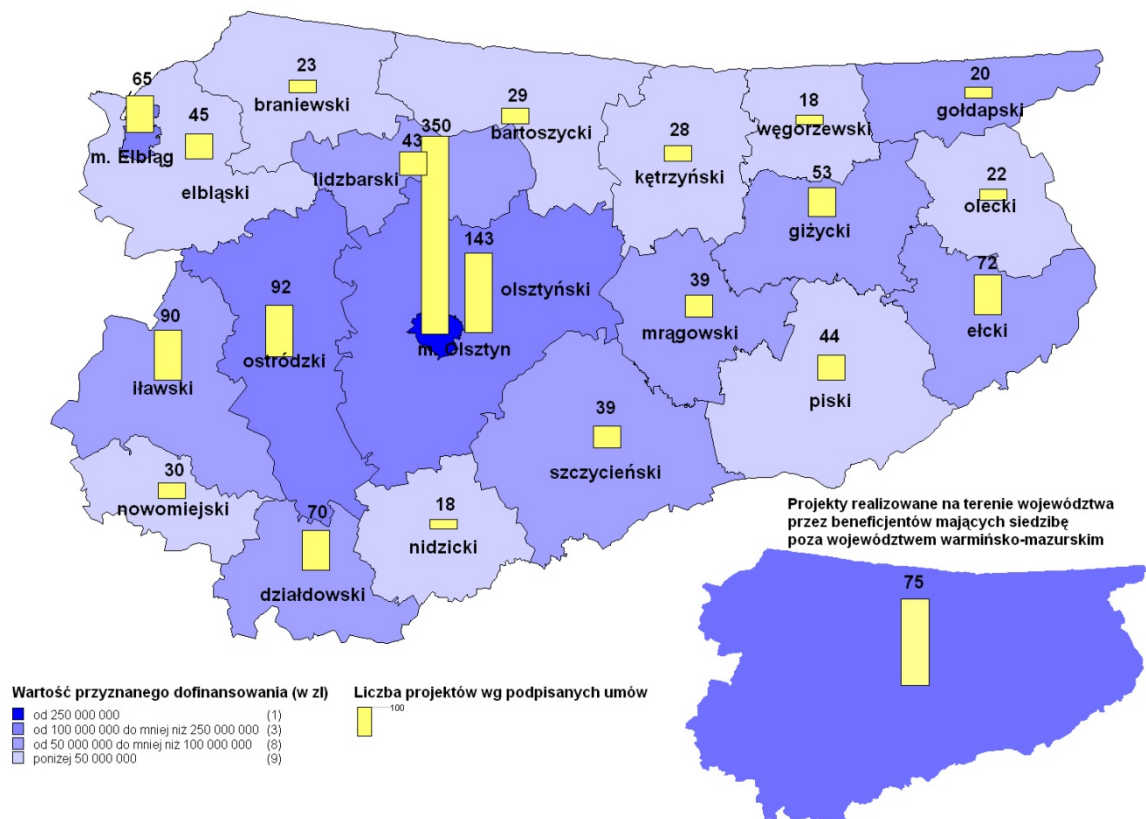
Największa część środków w ramach całego RPO WiM do końca 2010 roku została przekazana dla Jednostek Samorządu Terytorialnego (57%), przedsiębiorców (33%) oraz zakładów opieki zdrowotnej (6%). Pod względem liczby podpisanych umów przeważają przedsiębiorcy (949) oraz JST (453).

Rozkład przestrzenny liczby i wartości dofinansowania z EFRR podpisanych umów według powiatów (zgodnie z siedzibą beneficjenta) przedstawia rycina nr 22.

⁵⁰ Sprawozdanie roczne za 2010r. z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013

Rycina nr 22

Umowy o dofinansowanie projektów w ramach RPO WiM w woj. warmińsko-mazurskim wg powiatów (zgodnie z siedzibą beneficjenta) (stan na 31.12.2010 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2007-2013 „LSI MAKS” otrzymane z Departamentu Zarządzania Programami Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

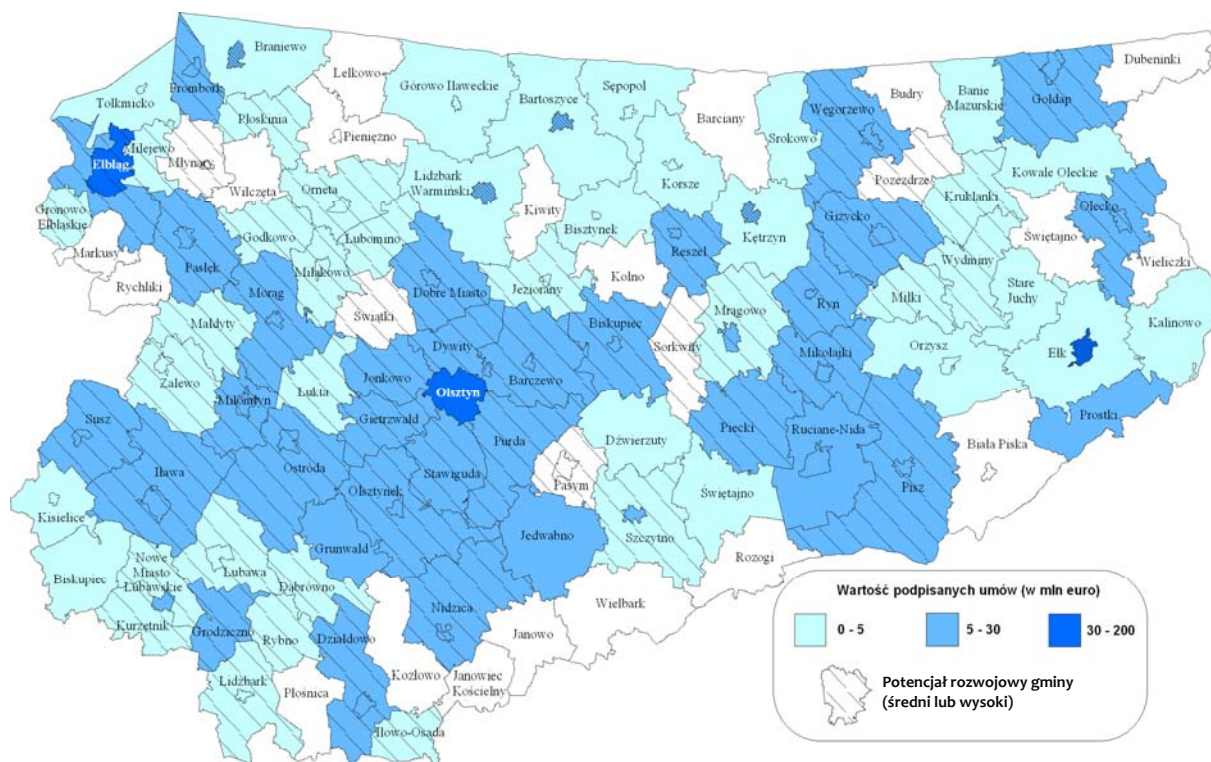
Rozkład terytorialny przyznanego dofinansowania w ramach RPO WiM wskazuje, że najwięcej środków otrzymali beneficjenci z powiatów cechujących się wysokim i średnim potencjałem rozwojowym⁵¹ (m. Olsztyn, m. Elbląg, powiat olsztyński i ostródzki).

Od początku realizacji Programu najwięcej środków zostało zakontraktowanych na realizację projektów inwestycyjnych w ramach 1 osi priorytetowej *Przedsiębiorczość* (853 umów na dofinansowanie z EFRR 705 609 449,60 zł). Większość środków w ramach 1 osi zakontraktowano na wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, w tym na dotacje inwestycyjne dla sektora MŚP w zakresie innowacyjności oraz na inwestycje, które przyczynią się do utworzenia nowych miejsc pracy lub utrzymają już istniejące.

⁵¹ Potencjał rozwojowy gmin województwa warmińsko-mazurskiego został określony jako wskaźnik syntetyczny mierzony jako suma trzech wymiarów: zamożności, nowoczesności oraz konkurencyjności gminy. Obliczenia potencjału rozwojowego gmin województwa dokonał dr W. Dziemianowicz oraz prof. J. Szlachta w opracowaniu „Konkurencyjności Warmii i Mazur – diagnoza problemowa”.

Rycina nr 23

Rozkład terytorialny przyznanego dofinansowania z EFRR w ramach 1 osi priorytetowej *Przedsiębiorczość* (stan na 31.12.2010r.)

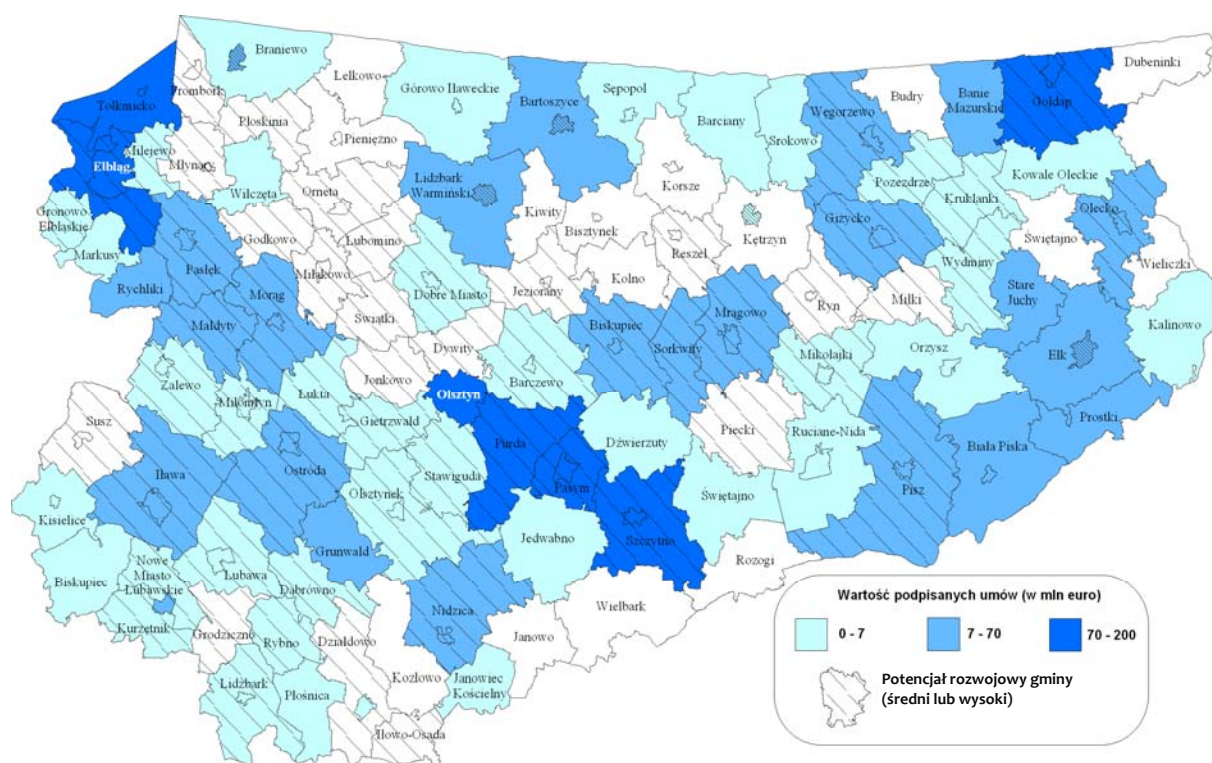
Źródło: Sprawozdanie roczne za 2010r. z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013, Departament Zarządzania Programami Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Należy jednocześnie zaznaczyć, iż w przypadku poddziałania 1.1.1 *Inwestycje w infrastrukturę badawczą instytucji B+R oraz specjalistyczne ośrodki kompetencji technologicznych* oraz poddziałania 1.1.3 *Inwestycje infrastrukturalne tworzące powiązania kooperacyjne pomiędzy jednostkami naukowymi i badawczo-rozwojowymi a przedsiębiorstwami* beneficjenci wykazali się minimalnym zainteresowaniem ogłoszonymi konkursami. Przyczyną niskiego zainteresowania ww. konkursami jest bezwzględne zdominowanie sfery badawczo-rozwojowej przez sektor publiczny, zwłaszcza przez szkolnictwo wyższe oraz znikoma aktywność przedsiębiorstw. Słabością regionu są również niewystarczające zasoby ludzkie (wskaźnik osób zatrudnionych w B+R na 1000 aktywnych zawodowo nie zmienił się od 2004r. i jest o ponad połowę niższy niż średnia krajowa – w 2009r. wyniósł 2 osoby)⁵².

Kolejnym obszarem wsparcia, które otrzymało znaczną wartość dofinansowania z EFRR była V oś *Infrastruktura transportowa regionalna i lokalna* (101 umów na wartość dofinansowania z EFRR 612 835 537,15 zł). Przyznane środki przeznaczone głównie na modernizację dróg powiatowych (200 km), zaś w najmniejszym stopniu – dróg wojewódzkich (77,6 km) i gminnych (56,6 km). Największym zainteresowaniem beneficjentów w 2010 r. cieszyło się poddziałanie 5.1.6 *Infrastruktura drogowa warunkująca rozwój regionalny*, na który wpłynęły wnioski o wartości 114% alokacji dostępnej w ogłoszonych konkursach. Minimalnym zaś zainteresowaniem cieszyły się konkursy w ramach poddziałania 5.1.5 *Śródlądowe drogi wodne* w ramach, którego wpłynął tylko 1 wniosek, który nie został zatwierdzony do dofinansowania.

⁵² Sprawozdanie roczne za 2010r. z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013

Rycina 24
Rozkład terytorialny przyznanego dofinansowania z EFRR w ramach 5 osi priorytetowej
Infrastruktura transportowa regionalna i lokalna (stan na 31.12.2010r.)

Źródło: Sprawozdanie roczne za 2010r. z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013 Departament Zarządzania Programami Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Istotna część środków została zakontraktowana ponadto w ramach 2 osi *Turystyka* (106 umów na wartość dofinansowania z EFRR 281 214 890,58 zł) oraz 4 osi *Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast* (101 umowy na wartość dofinansowania z EFRR 278 874 470,00 zł).

W ramach osi 2 *Turystyka* najwięcej środków zakontraktowano na rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej oraz na infrastrukturę sportowo-rekreacyjną. Na uwagę zasługuje fakt, że niewiele spośród rejonów turystycznych skorzystało ze wsparcia – jedynie 8 z 19 (42%) gmin w uznanych rejonach turystycznych i 10 z 53 (19%) gmin w potencjalnych rejonach turystycznych⁵³. Przyczyną takiego stanu rzeczy była zamierzona struktura wsparcia wybranych obszarów (dofinansowanie wyłącznie małych obiektów turystycznych i hotelów czterogwiazdkowych) oraz ograniczone środki finansowe na cele turystyczne⁵⁴.

W ramach osi *Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast* najwięcej środków przekazano na realizację inwestycji związanych z rewitalizacją śródmieścia miast oraz na poprawę stanu technicznego budynków mieszkalnych.

Na koniec 2010 roku kontraktacja środków RPO WiM sięgnęła blisko 70% alokacji na lata 2007-2013. Najbardziej zaawansowana wg stanu na 31.12.2010r. jest realizacja osi

⁵³ W opracowaniu „Analiza rozmieszczenia funkcji turystycznej w województwie warmińsko-mazurskim” Warmińsko-Mazurskiego Biura Planowania Przestrzennego z 2008 roku dokonano podziału województwa na: uznane regiony turystyczne – funkcjonujące w świadomości ogółu społeczeństwa jako atrakcyjne miejsca wypoczynku powiązanego z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych, oraz potencjalne regiony turystyczne – mniej znane i mniej atrakcyjne dla ogółu regiony wypoczynku powiązanego z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

⁵⁴ Przegląd stanu wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013. PSDB, Warszawa 2011r.

priorytetowej 3 *Infrastruktura społeczna*, gdzie kontraktacja sięga blisko 99% alokacji, osi 4 *Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast* (91%), osi 1 *Przedsiębiorczość* (83%) oraz osi 2 *Turystyka* (78%). Najniższy poziom kontraktacji odnotowano natomiast w ramach osi 5 *Infrastruktura transportowa regionalna i lokalna* (52%).

Zgodnie z wartościami określonymi w umowach o dofinansowanie, według stanu na dzień 31.12.2010r., w wyniku realizacji projektów zakłada się m.in.:⁵⁵

- realizację: 31 projektów współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a jednostkami badawczymi, 813 projektów z zakresu bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego dla przedsiębiorstw, 123 projektów z zakresu turystyki, 66 projektów z zakresu edukacji, 26 projektów z zakresu ochrony zdrowia, 107 projektów zapewniających zrównoważenie i poprawę atrakcyjności miast i miasteczek, 22 projektów promujących przedsiębiorczość i zastosowanie nowych technologii, 105 projektów z zakresu transportu, 3 projektów z zakresu gospodarki odpadami, 22 projektów z zakresu energii odnawialnej, 121 projektów z zakresu społeczeństwa informacyjnego;
- powstanie/zmodernizowanie: 41 obiektów turystycznych oraz 19 projektów kultury;
- wybudowanie/zmodernizowanie 712 PIAP-ów;
- poddanie rewitalizacji 434 budynków;
- wybudowanie 13,64 km nowych dróg oraz zrekonstruowanie 333,86 km dróg;
- wybudowanie 197,4 km sieci wodociągowej oraz 552,3 km sieci kanalizacyjnej;
- utworzenie 5 448 nowych miejsc pracy (brutto) oraz 4 miejsc pracy w zakresie współpracy B+R;
- uzyskanie przez 359,13 tys. osób dostępu do szerokopasmowego Internetu;
- przyłączenie 31,05 tys. osób do sieci kanalizacyjnej oraz 21,41 tys. osób do sieci wodociągowej;
- objęcie 200 tys. osób selektywną zbiórką odpadów;
- zabezpieczenie 18,86 tys. osób przed powodzią.

Od początku realizacji Programu RPO WiM, do końca 2010 roku, zakończono realizację 435 projektów, w tym: 283 z zakresu bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego dla przedsiębiorstw, 16 z zakresu turystyki, 34 z zakresu edukacji, 16 z zakresu ochrony zdrowia, 30 z zakresu transportu, 1 z zakresu energii odnawialnej oraz 5 z zakresu społeczeństwa informacyjnego. Ogółem wybudowano i zmodernizowano 36 obiektów turystycznych i 7 obiektów kultury.

Do końca 2010r. powstało 0,92 km nowych dróg a 157,24 km dróg zrekonstruowano, wybudowano 7,2 km sieci kanalizacyjnej do której przyłączono 1,276 tys. osób.

Zakupiono 3 szynobusy o łącznej pojemności 750 miejsc.

Efektom realizacji tych projektów jest utworzenie 1331 miejsc pracy (brutto)⁵⁶.

Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej na lata 2007-2013

Dnia 2 października 2007 roku decyzją Komisji Europejskiej przyjęto do realizacji Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej.

Celem PO Rozwój Polski Wschodniej jest przyspieszenie tempa rozwoju społeczno-gospodarczego 5 województw Polski Wschodniej, tj. lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego, zgodnie z zasadą

⁵⁵ Dane w oparciu o „Szczegółową analizę wartości wskaźników monitoringu określonych w ramach osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013”, Jednostka Ewaluacyjna RPO WiM, styczeń 2011r.

⁵⁶ Sprawozdanie roczne za 2010r. z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013

zrównoważonego rozwoju. Realizacji powyższego celu służyć mają takie działania jak: stymulowanie rozwoju konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy, zwiększenie dostępu do Internetu szerokopasmowego, rozwój wybranych funkcji metropolitarnych miast wojewódzkich, poprawa dostępności i jakości powiązań komunikacyjnych, jak również zwiększenie roli zrównoważonej turystyki w gospodarczym rozwoju makroregionu.

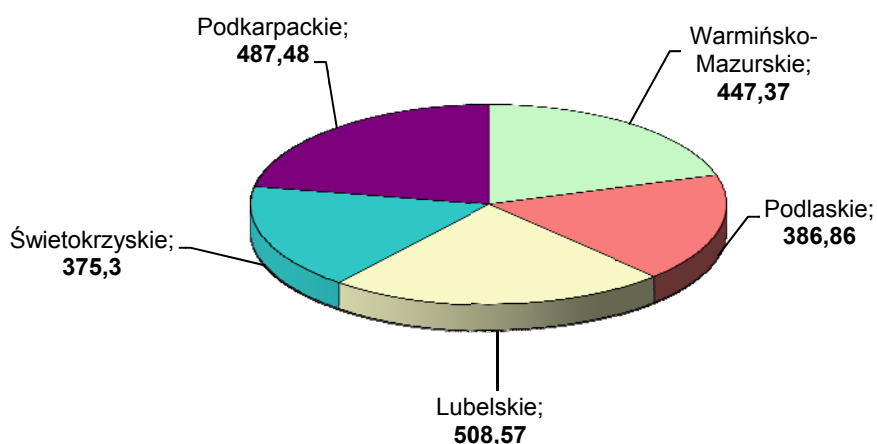
Cele programu będą realizowane w ramach 6 osi priorytetowych:

1. Nowoczesna gospodarka,
2. Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego,
3. Wojewódzkie ośrodki wzrostu,
4. Infrastruktura transportowa,
5. Zrównoważony rozwój potencjału turystycznego opartego o warunki naturalne,
6. Pomoc techniczna.

Instytucją Zarządzającą PO RPW jest Minister Rozwoju Regionalnego, w imieniu którego obowiązki pełni Departament Programów Ponadregionalnych w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego. Instytucją Pośredniczącą programu została Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości.

Pula środków przeznaczonych na program z EFRR wyniosła ok. 2,3 mld euro. Środki te zostały podzielone na województwa w oparciu o specjalny algorytm. Podział ten przedstawia rycina nr 25. Oprócz środków pochodzących z EFRR w realizację PO RPW zaangażowane są także krajowe środki publiczne w kwocie ok. 401,26 mln euro oraz środki prywatne.

Rycina nr 25
Podział środków z UE w ramach PO RPW na województwa (w mln euro)⁵⁷

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, „PRZEWODNIK po Narodowej Strategii Spójności – Ogólne informacje, struktura organizacyjna, programy operacyjne, system wdrażania, dane kontaktowe”, kwiecień 2008r..

W wyniku aktualizacji w lutym 2011 roku na LPI (liście projektów indywidualnych) PO RPW z terenu województwa warmińsko-mazurskiego wpisanych było 18 projektów indywidualnych na szacowaną kwotę dofinansowania z EFRR około 1 766,77 mln zł (w tym 4 projekty realizowane na obszarze 5 województw Polski Wschodniej).

⁵⁷ Środki z Programu Rozwój Polski Wschodniej zostały przyporządkowane poszczególnym województwom Polski Wschodniej w oparciu o specjalny algorytm. Kwotę 992,19 mln euro, przeznaczoną decyzją Rady Europejskiej dla najbardziej potrzebujących regionów UE-25, podzielono pomiędzy województwa proporcjonalnie do liczby mieszkańców (wg stanu na rok 2002), natomiast pozostałą kwotę 1213,39 mln euro, pochodzącą z ogólnej puli środków EFRR przeznaczonych dla Polski, podzielono w oparciu o kryteria: liczba mieszkańców (waga 20), odwrotnie proporcjonalnie PKB na mieszk. (waga 20), odwrotnie proporcjonalna gęstość zaludnienia (waga 30), stopa bezrobocia wg danych badania BAEL (waga 30). Ponadto z ogólnej kwoty przeznaczonej na PO RPW – 2,27 mld euro wydzielono z podziału kwotę 68,21 mln euro na realizację Priorytetu VI „Pomoc techniczna”

Wykaz projektów indywidualnych z terenu województwa warmińsko-mazurskiego dla Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 wg stanu na 28.02.2011r. przedstawia się następująco:

1. *Rozbudowa, modernizacja i wyposażenie zespołu laboratoriów edukacyjno – badawczych technologii, jakości i bezpieczeństwa zdrowotnego żywności (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie),*
2. *Udoskonalenie infrastruktury i wyposażenia laboratoryjnego nauk technicznych i informatycznych (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie),*
3. *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury dydaktycznej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Elblągu, służącej do kształcenia kadr nowoczesnej gospodarki, ze szczególnym nastawieniem na nowoczesne technologie informatyczne (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu),*
4. *Budowa i wyposażenie Policyjnego Centrum Dydaktyczno-Badawczego w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie dla wzmocnienia bezpieczeństwa kraju (Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie),*
5. *Elbląski Park Technologiczny na Modrzewinie Południe (Gmina Miasta Elbląg),*
6. *Budowa i uruchomienie Olsztyńskiego Parku Naukowo-Technologicznego (Gmina Olsztyn),*
7. *Kompleksowe przygotowanie terenu pod inwestycje w Miejskiej Strefie Rozwoju "Techno-Park" w Ełku (Miasto Ełk),*
8. *Modernizacja i rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego w Olsztynie (Gmina Olsztyn),*
9. *Obwodnica Nowego Miasta Lubawskiego i Lubawy w ciągu drogi krajowej nr 15 (GDDKiA Oddział w Olsztynie),*
10. *Obwodnica Ełku (etap III i IV) w ciągu drogi krajowej nr 16 i nr 65 (GDDKiA Oddział w Olsztynie),*
11. *Zachodnia obwodnica Mrągowa w ciągu drogi krajowej nr 59 (GDDKiA Oddział w Olsztynie),*
12. *Obwodnica Olecka w ciągu drogi krajowej nr 65 (GDDKiA Oddział w Olsztynie),*
13. *ARENA OSTRÓDA Centrum Targowo konferencyjne Warmii i Mazur (Demuth Alfa Sp. z o.o. Ostróda spółka komandytowo-akcyjna),*
14. *Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej (Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie),*
15. *Promocja zrównoważonego rozwoju turystyki (Polska Agencja Turystyczna),*
16. *Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej (Ministerstwo Rozwoju Regionalnego),*
17. *Promocja gospodarcza Polski Wschodniej (Ministerstwo Rozwoju Regionalnego),*
18. *Reporeczenia szansą na zwiększenie finansowania zewnętrznego MSP. Instrument wsparcia funduszy poręczeniowych w Polsce Wschodniej (Bank Gospodarstwa Krajowego).*

Z 14 projektów indywidualnych znajdujących się na liście podstawowej w województwie warmińsko-mazurskim (z wyłączeniem projektów realizowanych wspólnie przez 5 województw Polski Wschodniej), do końca 2010r., podpisanych zostało 11 umów na kwotę dofinansowania z EFRR 958,21 mln zł.

Tabela nr 13

Umowy o dofinansowanie projektów z LPI podpisane z beneficjentami z województwa warmińsko-mazurskiego w ramach PO RPW (wg stanu na 31.12.2010r.)

L.p.	Beneficjent	Nazwa projektu	Wartość przyznanego dofinansowania (PLN)	Opis projektu
1.	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie	Udoskonalenie infrastruktury i wyposażenia laboratoryjnego nauk technicznych i informatycznych	82 410 900,00	Przedmiotem projektu jest budowa i wyposażenie Regionalnego centrum Informatycznego UWM oraz kompleksu 3 budynków naukowo-dydaktycznych nauk technicznych w Olsztynie oraz rozbudowa, modernizacja i wyposażenie centrum Studiów Bałtyckich w Elku.
2.	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie	Rozbudowa, modernizacja i wyposażenie zespołu laboratoriów edukacyjno-badawczych technologii, jakości i bezpieczeństwa zdrowotnego żywności	109 693 000,00	Przedmiotem projektu jest rozbudowa, modernizacja i wyposażenie kompleksu obiektów: Centrum Edukacyjno-Badawczego Mleczarstwa, Ośrodka Kontroli Bezpieczeństwa Zdrowotnego Żywności i Profilaktyki Weterynaryjnej, Ośrodka Oceny Produktów Pochodzenia Zwierzęcego, zespołu laboratoriów diagnostyki molekularnej oraz budowa i wyposażenie Centrum Akwakultury i Inżynierii Ekologicznej.
3.	Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie	Budowa i wyposażenie Policyjnego Centrum Dydaktyczno-Badawczego w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie dla wzmocnienia bezpieczeństwa kraju	51 562 079,50	Przedmiotem projektu jest budowa i wyposażenie Uczelniano-Policyjnego Systemu Bibliotecznego-Informacyjnego oraz Policyjnego Centrum Analityczno-Badawczego. Poprzez realizację projektu zwiększy się zakres stosowania najnowocześniejszych metod badawczych oraz innowacyjnych technik i technologii telekomunikacyjnych przez policję, co wpłynie na wyższą skuteczność działań oraz poprawę bezpieczeństwa kraju.
4.	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury dydaktycznej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Elblągu, służącej do kształcenia kadr nowoczesnej gospodarki, ze szczególnym nastawieniem na nowoczesne technologie informatyczne	22 032 259,25	Przedmiotem projektu jest modernizacja i przebudowa budynków dydaktycznych, rozbudowa i wyposażenie laboratoriów, oraz wdrożenie systemu zdalnego nauczania. Realizacja projektu umożliwi uczelni włączyć się do nowoczesnych infrastruktur badawczych, w tym do szerokopasmowej ogólnopolskiej sieci optycznej PIONIER.
5.	Gmina Miasto Elbląg	Elbląski Park Technologiczny na Modrzewinie Południe	52 499 790,00	Przedmiotem projektu jest budowa budynku Elbląskiego Parku Technologicznego oraz infrastruktury technicznej, w tym sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i ciepłowniczej, oświetlenia i dróg wewnętrznych.
6.	Miasto Elk	Kompleksowe przygotowanie terenu pod inwestycje w Miejskiej Strefie Rozwoju „Techno-Park” w Elku	5 189 809,40	Przedmiotem projektu jest uzbrojenie terenów pod działalność inwestycyjną, w tym budowa i modernizacja sieci dróg wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną: oświetleniem, siecią kanalizacyjną, wodociągową, energetyczną i teletechniczną.
7.	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Olsztynie	Zachodnia obwodnica Mrągowa w ciągu drogi krajowej nr 59	114 648 000,00	Przedmiotem projektu jest budowa ok. 7 km nowego odcinka drogi krajowej nr 59 pełniącego funkcję zachodniej obwodnicy miasta Mrągowa. Planowana inwestycja połączy drogę krajową nr 16 z drogą krajową nr 59 i wyprowadzi ruch samochodowy poza obszar zurbanizowany miasta.
8.	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Olsztynie	Obwodnica Elku (etap III i IV) w ciągu drogi krajowej nr 16 i nr 65	113 640 077,00	Przedmiotem projektu jest budowa ok. 5 km nowego odcinka drogi krajowej nr 16 pełniącego funkcję obwodnicy miasta Elku. Realizacja projektu umożliwi wyprowadzenie z miasta Elk ruchu tranzytowego w ciągu drogi krajowej nr 16 i drogi krajowej nr 65 oraz przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa i warunków na drodze poprzez rozdzielenie uczestników ruchu tranzytowego i miejskiego.

9.	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Olsztynie	Obwodnica Olecka w ciągu drogi krajowej nr 65	131 714 445,00	Przedmiotem projektu jest budowa ok. 8 km nowego odcinka drogi krajowej nr 65 pełniącego funkcję obwodnicy Olecka łączącego m. Sedranki i m. Kukowo. Inwestycja poprawi warunki ruchu tranzytowego usprawniając dojazd do przejścia granicznego Gołdap - Gusiew z Obwodem Kaliningradzkim oraz odciąży istniejącą drogę na odcinku przebiegającym przez miasto Olecko.
10.	Gmina Olsztyn	Budowa i uruchomienie Olsztyńskiego Parku Naukowo-Technologicznego	55 081 242,00	Przedmiotem projektu jest budowa kompleksu obiektów badawczo-laboratoryjnych na potrzeby „parku”, uzbrojenie terenu oraz wyposażenie w aparaturę badawczą.
11.	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej – województwo warmińsko-mazurskie	219 737 246,64	Realizacja projektu obejmuje dwa komponenty: - budowę regionalnej sieci szerokopasmowej województwa warmińsko-mazurskiego, - szkolenia osób zagrożonych „wykluczeniem cyfrowym” (maks. Do 10% wartości projektu).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych na Listach Projektów Indywidualnych dla Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej – aktualizacja luty 2011 roku, www.mrr.gov.pl.

Projekty realizowane wspólnie przez 5 województw Polski Wschodniej to:

- 1) *„Reporeczenia szansą na zwiększenie finansowania zewnętrznego MSP. Instrument wsparcia funduszy poręczeniowych w Polsce Wschodniej”*. Przedmiotem projektu jest organizacja i wzmocnienie działalności reporeczeniowej dla funduszy prowadzących działalność poręczeniową w 5 województwach Polski Wschodniej. Poręczenia udzielane będą funduszom, wyłonionym w trybie konkursowym, które wykażą najbardziej efektywne wsparcie poręczeniami dla sektora MSP, przy jednoczesnym zachowaniu minimalnego poziomu ryzyka. Maksymalna kwota dofinansowania z EFRR wynosi 83,55 mln zł.
- 2) *„Program Promocji Gospodarczej Polski Wschodniej”*. Przedmiotem projektu jest promocja gospodarcza województw Polski Wschodniej obejmująca m.in. badania marketingowe pod kątem pozyskiwania inwestorów zagranicznych oraz wyłonienie potencjalnych rynków eksportowych, identyfikację potencjału inwestycyjnego i eksportowego, kampanię promocyjną w mediach krajowych i zagranicznych, tworzenie materiałów promocyjnych, baz danych, portali, wortal, serwisów i stron internetowych, organizację imprez targowo-wystawienniczych, konferencyjno-kongresowych, forów ekonomicznych, misji branżowych i wizyt studyjnych. Maksymalna kwota dofinansowania z EFRR wynosi 73,10 mln zł.
- 3) *„Promocja zrównoważonego rozwoju turystyki”*. Przedmiotem projektu jest kompleksowa promocja rozwoju turystyki w Polsce Wschodniej. Projekt składa się z dwóch komponentów: przygotowanie studium uwarunkowań atrakcyjności turystycznej Polski Wschodniej, w tym dokonanie analizy segmentów turystyki oraz typów turystów odgrywających kluczową rolę w regionalnych gospodarkach makroregionu, oraz promocji Polski Wschodniej jako miejsca aktywnego wypoczynku. Maksymalna kwota dofinansowania z EFRR wynosi 20,35 mln zł.
- 4) *„Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej”*. Przedmiotem projektu jest stworzenie infrastruktury dla ruchu rowerowego, co stanowi element zrównoważonego rozwoju systemu transportowego województw objętych PO RPW. Projekt składa się z dwóch komponentów: wytyczanie i oznakowanie tras rowerowych oraz rozbudowa i inne roboty budowlane w zakresie dróg dla rowerów o utwardzonej nawierzchni, budowa i montaż podstawowej infrastruktury towarzyszącej tj., stojaków na rowery, wiat postojowych, wiat widokowych oraz innych urządzeń niezbędnych do zapewnienia bezpiecznego przejazdu po drogach rowerowych. Maksymalna kwota dofinansowania z EFRR wynosi 146,90 mln zł⁵⁸.

⁵⁸ Na podstawie informacji zawartych na Listach Projektów Indywidualnych dla Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej – aktualizacja luty 2011 roku, www.mrr.gov.pl.

Poza dofinansowaniem otrzymanym na realizację projektów indywidualnych beneficjenci z województwa mogą ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach PO RPW również w trybie konkursowym. Do dnia 31.12.2010r. w ramach PO RPW ogłoszono 5 naborów wniosków (2 w ramach działania 1.3. *Wspieranie Innowacji* oraz 3 w ramach działania 1.4. *Promocja i współpraca*).

Do 31.12.2010r. spośród wniosków złożonych przez beneficjentów z województwa warmińsko-mazurskiego podpisano 8 umów o dofinansowanie:

1. *Zakup aparatury naukowo-badawczej na potrzeby Centrum Innowacyjnych Technik Diagnostycznych i Terapeutycznych, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie* (kwota dofinansowania z EFRR 20 599 790,00 zł).
2. *Wyposażenie w sprzęt aparaturowy Centrum nutri-bio-chemicznego Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie* (kwota dofinansowania z EFRR 18 675 095,00 zł).
3. *Wyposażenie w sprzęt aparaturowy laboratoriów nauk technicznych na rzecz zwiększenia ogólnodostępnej oferty badawczej UWM w Olsztynie* (kwota dofinansowania z EFRR 13 385 992,95 zł).
4. *Wyposażenie laboratoriów Centrum logistycznego w specjalistyczny sprzęt - dla wzrostu konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, Gmina Miasto Elbląg* (kwota dofinansowania z EFRR 10 204 598,50 zł).
5. *Wzmocnienie potencjału innowacyjnego i rozwój klastra stolarki otworowej w Polsce Wschodniej, Warmińsko-Mazurska Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości* (wartość dofinansowania z EFRR 2 423 642,40 zł).
6. *RAZEM CIEPLEJ – Rozwój Warmińsko-Mazurskiego Klastra Ciepłowniczego, Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.* (wartość dofinansowania z EFRR 3 684 697,47 zł).
7. *Kierunki rozwoju subregionalnych biegunów wzrostu i instrumentów wsparcia przedsiębiorczości na przykładzie Elbląga i Suwałk, Gmina Miasto Elbląg* (wartość dofinansowania z EFRR 844 900,00 zł).
8. *Platforma współpracy EGO SA, Gmina Miasto Ełk* (wartość dofinansowania z EFRR 2 494 916,89 zł).

W skali całego Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, do końca 2010 roku, podpisano 121 umów o wartości dofinansowania z EFRR 4,8 mld zł., co stanowi ok. 54% alokacji przeznaczanej dla Programu na lata 2007-2013. Niemal 60% podpisanych umów przypadło na 1 oś Priorytetową *Nowoczesna Gospodarka*, gdzie wartość przyznanego dofinansowania z EFRR wyniosła 2,8 mld zł, co wyczerpało dostępną dla tej osi alokację w 90%. Analizując regionalny rozkład projektów, można zaobserwować niewielkie zróżnicowanie wartości zakontraktowanego wsparcia pomiędzy województwami. Do końca 2010 roku umowy o najwyższej łącznej wartości dofinansowania z EFRR podpisało województwo lubelskie, jednakże pod względem wartości zakontraktowanych środków na osobę dominowało województwo warmińsko-mazurskie oraz podlaskie. Znaczące różnice wystąpiły również w strukturze realizowanych projektów. W województwie lubelskim niemal połowę inwestycji stanowiły projekty z zakresu B+R, natomiast np. w regionie podkarpackim czy warmińsko-mazurskim największy udział miały projekty drogowe⁵⁹.

⁵⁹ Sprawozdanie z realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013. Przebieg realizacji w 2010 roku, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa czerwiec 2011.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013

Celem PO Infrastruktura i Środowisko jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Alokacja środków unijnych przeznaczonych na realizację programu wynosi prawie 28 mld euro. Skala zaangażowania środków oznacza, iż jest to program o największej wartości w historii dotychczasowej polityki spójności UE. Program ten jest specyficzny również dlatego, że jako jedyny w Polsce jest finansowany z dwóch funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (w kwocie 5 737 330 000 euro) i Funduszu Spójności (w kwocie 22 176 353 774 euro). Dodatkowe 11 mld euro stanowią mają krajowe środki publiczne (budżet państwa, budżet JST) oraz środki prywatne.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko został przyjęty decyzją Komisji UE dnia 7 grudnia 2007 roku.

W ramach programu realizowanych będzie aż 15 priorytetów:

1. Gospodarka wodno-ściekowa,
2. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
3. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska,
4. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska,
5. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych,
6. Drogowa i lotnicza sieć TEN-T,
7. Transport przyjazny środowisku,
8. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe,
9. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna,
10. Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii,
11. Kultura i dziedzictwo kulturowe,
12. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia,
13. Infrastruktura szkolnictwa wyższego,
14. Pomoc techniczna- EFRR,
15. Pomoc techniczna- FS.

Instytucją Zarządzającą PO liŚ został Minister Rozwoju Regionalnego w imieniu którego obowiązki pełnią: Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych oraz Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego. Instytucjami Pośredniczącymi programu zostały ministerstwa ds. środowiska, infrastruktury, gospodarki, kultury i dziedzictwa narodowego, zdrowia oraz nauki i szkolnictwa wyższego.

W województwie warmińsko-mazurskim w ramach PO Infrastruktura i Środowisko na listę projektów Indywidualnych (LPI) w wyniku aktualizacji z lutego 2011r. wpisanych zostało 17 projektów kluczowych, w tym przedsięwzięcia przewidziane do realizacji na obszarze więcej niż jednego województwa oraz 1 projekt rezerwowo.

Na liście podstawowej znalazły się następujące projekty (tabela nr 14).

Tabela nr 14

Projekty indywidualne z województwa warmińsko-mazurskiego przewidziane do realizacji w ramach PO IiŚ (wg stanu na luty 2011r.)

L.p.	Beneficjent	Nazwa projektu	Wartość przyznanego dofinansowania (mln PLN)	Opis projektu
1.	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	<i>Poprawa gospodarki wodno-ściekowej aglomeracji Elk</i>	52,69	Celem projektu jest uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Elk. Realizacja projektu zakłada renowację, rozbudowę i modernizację infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej oraz dostosowanie jej do wymogów aktualnego Prawa Wodnego i dyrektyw unijnych.
2.	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. w Elblągu	<i>Racjonalizacja gospodarki odpadami komunalnymi i rekultywacja wysypisk w Elblągu</i>	47,24	Celem projektu jest rozbudowa i unowocześnienie oraz wyposażenie w maszyny i urządzenia służące do gromadzenia, transportu, unieszkodliwiania i odzysku Zakładu Utylizacji Odpadów w Elblągu. Projekt w sposób kompleksowy porządkuje, unowocześnia i racjonalizuje system gospodarki odpadami na obszarze miasta Elbląga oraz w pięciu gminach powiatu elbląskiego: Elbląg, Gronowo Elbląskie, Markusy, Milejewo, Tolkmicko.
3.	Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Olsztynie	<i>System zagospodarowania odpadów komunalnych w Olsztynie. Budowa Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów</i>	163,78	Głównym celem projektu jest uporządkowanie gospodarki odpadami na terenie 37 gmin środkowej części województwa warmińsko-mazurskiego, położonych na terenie 8 powiatów: powiatu m. Olsztyn, bartoszyckiego, lidzbarskiego, mrągowskiego, olsztyńskiego, piskiego, szczycieńskiego oraz kętrzyńskiego, poprzez stworzenie kompleksowego systemu zagospodarowania odpadów komunalnych powstających na ich terenie.
4.	Komenda Wojewódzka PSP w Białymstoku, Komenda Wojewódzka PSP w Lublinie, Komenda Wojewódzka PSP w Olsztynie	<i>Trans-BiaLubOl. Poprawa bezpieczeństwa na drogach w województwie lubelskim, podlaskim i warmińsko-mazurskim</i>	7,47	Przedmiotem projektu jest zakup pojazdów wyposażonych w sprzęt służący do usuwania skutków wypadków drogowych na drogach krajowych województwa lubelskiego, podlaskiego oraz warmińsko - mazurskiego. Projekt zapewnić ma szybsze i skuteczniejsze działania w zakresie usług ratowniczych, wpływając bezpośrednio na szansę uratowania zdrowia i życia ofiar wypadków.
5.	<i>Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku, Żuławski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Elblągu, Miasto Elbląg</i>	<i>Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław (3 projekty)</i>	200,73	Celem projektu jest odbudowa i modernizacja systemu ochrony przeciwpowodziowej Żuław, zabezpieczenie ludzi i gospodarki przed stratami, przyrody przed degradacją oraz powstrzymanie procesu peryferyzacji obszaru Żuław. Efektem projektu będzie podwyższenie bezpieczeństwa wałów przeciwpowodziowych kluczowych rzek Żuław, w tym rzeki Elbląg oraz zabezpieczenie sprawnego funkcjonowania systemu odwodnieniowego zabudowy polderowej poprzez modernizację stacji pomp.
6.	GDDKiA	<i>Budowa drogi ekspresowej S7 Gdańsk-Warszawa (2 projekty)</i>	1 860,51	Celem projektu jest budowa odcinków drogi ekspresowej S-7, będącej częścią transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T, łączącej Gdańsk (A1) z Rąbką. Na terenie województwa warmińsko - mazurskiego realizowane będą 2 projekty na odcinku: Elbląg – Miłomłyn oraz Olsztynek – Nidzica.
7.	GDDKiA	<i>Budowa drogi nr 16 na odcinku Olsztyn-Augustów</i>	251,27	Celem projektu jest budowa drogi krajowej nr 16 na odcinku Barczewo – Borki Wielkie. Odcinek Barczewo – Biskupiec został już oddany do ruchu natomiast dalsza część realizacji projektu na odcinku Biskupiec – Borki Wielkie
8.	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.	<i>Modernizacji linii E65/C-E65 na odcinku Warszawa-Gdynia (3 projekty)</i>	3 248,18	Realizacja projektu obejmuje w sumie 5 projektów z czego 3 przewidziane są do realizacji w województwie warmińsko-mazurskim. Są to: obszar LCS Działdowo (planowany termin oddania 30.03.2012r.), obszar LCS Iława, LCS Malbork oraz projekt w zakresie warstwy nadrzędnej LCS, ERTMS/ETCS/GSM-R, DSAT oraz zasilania układu trakcyjnego.

9.	Gmina Miasto Elbląg	<i>Modernizacja i rozbudowa infrastruktury Portu Morskiego w Elblągu (w obrębie Starego Miasta)</i>	16,21	Celem projektu jest przebudowa nadbrzeża portu wraz z przebudową kładek dla pieszych. Projekt w trakcie realizacji.
10.	PSE Operator S.A.	<i>Połączenie elektroenergetyczne Polska-Litwa (2 projekty)</i>	226,46	Inwestycja obejmuje w sumie 5 projektów z czego 2 będą realizowane na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Celem projektu jest m.in. budowa 2-torowej linii 400 kV na odcinku Elk – Łomża, rozbudowa stacji Elk 220/110 kV o rozdzielnię 400 kV oraz budowa stacji Łomża 400 kV. Realizacja projektu ma na celu wzmocnienie sieci elektroenergetycznej w Polsce północno-wschodniej.
11.	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Olsztynie	<i>Centrum urazowe w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Olsztynie szansą kompleksowego leczenia pacjentów z urazami wielonarządowymi</i>	9,54	Celem projektu jest remont pomieszczeń, budowa lądowiska oraz zakup sprzętu specjalistycznego i aparatury medycznej na potrzeby centrum urazowego w szpitalu o najwyższym poziomie referencyjności w województwie warmińsko-mazurskim. Utworzenie centrum urazowego w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Olsztynie wpłynie na poprawę jakości i dostępności do specjalistycznej diagnostyki oraz kompleksowego leczenia pacjentów z urazami wielonarządowymi, poprzez zmniejszenie powikłań pourazowych oraz obniżenie śmiertelności i kalectwa pourazowego.
12.	Urząd Morski w Gdyni	<i>Przebudowa wejścia do portu Elbląg wraz z pogłębieniem torów podejściowych do portów Zalewu Wiślanego, (projekt rezerwowany)</i>	56,51	Celem projektu jest dostosowanie parametrów toru podejściowego do powstającej nowej infrastruktury.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych na Listach Projektów Indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – aktualizacja luty 2011 roku, www.mrr.gov.pl.

Do końca 2010r. w ramach programu PO IiŚ w województwie warmińsko-mazurskim podpisanych zostało 5 umów z beneficjentami projektów kluczowych na kwotę dofinansowania z UE 1 783 407 182,25 zł. Są to: *Poprawa gospodarki wodno-ściekowej aglomeracji Elk (52 688 825,48 zł)*, *Racjonalizacja gospodarki odpadami komunalnymi i rekultywacja wysypisk w Elblągu (47 046 506,21 zł)*, *Trans-BiaLubOl. Poprawa bezpieczeństwa na drogach w województwie lubelskim, podlaskim i warmińsko-mazurskim (2 490 832,07 zł)*, *Modernizacja i rozbudowa infrastruktury Portu Morskiego w Elblągu (16 210 000 zł)*, *Budowa drogi ekspresowej S7 Gdańsk-Warszawa, odcinek Elbląg-Miłomłyn (1 664 971 018,49 zł)*.

Oprócz projektów realizowanych w trybie indywidualnym, beneficjenci z województwa warmińsko-mazurskiego mogą ubiegać się o dofinansowanie również w naborach w trybie konkursowym. Do 31 grudnia 2010r. w ramach PO IiŚ z województwa warmińsko-mazurskiego wybrano do dofinansowania 38 projektów na kwotę dofinansowania 314 026 712,93 zł. (Tabela nr 15).

Tabela nr 15

Podpisane umowy o dofinansowanie projektów z UE w województwie warmińsko-mazurskim w ramach PO IiŚ (w ramach trybu konkursowego) (stan na 31.12.2010r.)

Nr osi/ działania	Nazwa osi/ działania	Liczba podpisanych umów	Całkowita wartość projektu (PLN)	Dofinansowanie z UE wg podpisanych umów (PLN)
1	Gospodarka wodno-ściekowa	8	228 597 056,15	111 744 626,16
1.1	Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM	8	228 597 056,15	111 744 626,16
2	Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi	1	97 775 324,48	42 118 301,88
2.1	Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych	1	97 775 324,48	42 118 301,88
4	Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska	1	17 263 000,00	4 245 000,00
4.6	Wsparcie dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów innych niż komunalne	1	17 263 000,00	4 245 000,00
5	Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych	9	6 760 010,71	5 271 165,79
5.1	Wspieranie kompleksowych projektów z zakresu ochrony siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) na obszarach chronionych oraz zachowanie różnorodności gatunkowej	4	5 172 779,17	3 922 018,95
5.2	Zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych	1	681 187,00	579 008,95
5.4	Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających ochronie środowiska, w tym różnorodności biologicznej	4	906 044,54	770 137,89
8	Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe	1	106 129 229,15	90 022 769,97
8.2	Drogi krajowe poza Siecią TEN-T	1	106 129 229,15	90 022 769,97
9	Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna	2	25 557 937,99	10 815 118,48
9.3	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	2	25 557 937,99	10 815 118,48
11	Kultura i dziedzictwo kulturowe	1	41 454 025,14	23 303 104,24
11.1	Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym	1	41 454 025,14	23 303 104,24
12	Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia	15	32 863 601,54	26 506 626,41
12.1	Rozwój systemu ratownictwa medycznego	14	28 868 250,36	23 110 577,91
12.2	Inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia o znaczeniu ponadregionalnym.	1	3 995 351,18	3 396 048,50
RAZEM		38	556 212 185,16	314 026 712,93

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2007-2013 „KSI SIMIK07-13” otrzymanych z Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Najwięcej w działaniu 12.1 *Rozwój systemu ratownictwa medycznego*, w ramach którego zawarto 14 umów na kwotę dofinansowania z UE blisko 23,1 mln zł.

W ramach powyższego działania najwięcej środków z UE przypadło na realizację projektu pn. „*Rozbudowa i doposażenie SP ZOZ w Giżycku w celu poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego na terenie powiatów giżyckiego i węgorzewskiego*” - aż 12 776 514,00 zł. Celem projektu jest utrzymanie dobrego poziomu zdrowia ludności zamieszkującej w powiecie giżyckim i węgorzewskim poprzez szybkie działanie ratownictwa medycznego. W ramach projektu rozbudowany zostanie Szpitalny Oddział Ratunkowy oraz zakupiony zostanie nowy sprzęt medyczny. Nowy budynek składał się będzie z parterowego budynku głównego, podjazdu dla karettek oraz parterowego łącznika. Planowany koniec realizacji projektu to wrzesień 2011 roku.

Kolejnym działaniem, które charakteryzowało się znacznym zainteresowaniem beneficjentów z regionu było działanie 1.1 *Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM*. Do końca 2010 roku podpisano 8 umów na kwotę dofinansowania z UE 111 744 626,16 zł.

Wśród powyższych 8 wniosków zatwierdzonych do dofinansowania znalazły się m. in. inwestycje: „*Regulacja gospodarki wodno-ściekowej w gminach Regionu Wielkich Jezior Mazurskich – aglomeracja Pisz*” oraz „*Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy miejskiej Lubawa*”.

Pierwszy projekt zakłada rozwój, podniesienie konkurencyjności i atrakcyjności turystycznej oraz inwestycyjnej gminy Pisz poprzez wyeliminowanie przyczyn zanieczyszczenia środowiska. Koszt projektu oszacowano na ponad 50 mln zł, z czego ponad połowa – 24,62 mln zł, to środki z Funduszu Spójności. Do końca czerwca 2011 roku zrealizowano 33% inwestycji tj. budowę systemu sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej, m.in. w miejscowościach: Jeglin, Karwik, Trzonki, Szczechy Wielkie, Szczechy Małe, Zdory wraz z odcinkami tranzytowymi między nimi oraz przebudowę kolektora tłoczonego Pisz – Maldanin. Planowany termin zakończenia inwestycji to koniec października 2014 roku.

Drugi projekt dotyczy przede wszystkim: remontu zbiorników biosorpcji i biostabilizacji, wymiany wszystkich urządzeń, remontu stacji trafo, przepompowni ścieków surowych, agregatorni, budowy nowego punktu zlewnego, a także modernizacji piaskownika i budowy stacji odwadniania osadów. Szacowany koszt inwestycji to prawie 24 mln zł, z czego ponad 15 mln zł to środki z UE. Termin zakończenia modernizacji to listopad 2011 roku.

Pod względem wielkości przyznanego dofinansowania z PO liŚ do końca 2010r. dominowały projekty z działania: 8.2 *Drogi krajowe poza siecią TEN-T* oraz 2.1 *Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych*. W każdym z powyższych działań w województwie warmińsko-mazurskim zawarto po jednej umowie.

W ramach działania 8.2 *Drogi krajowe poza siecią TEN-T* realizowany jest projekt na terenie miasta Olsztyn pn.: „*Budowa nowego przebiegu ul. Artyleryjskiej z budową wiaduktu w ciągu ulic Partyzantów - Wojska Polskiego*”. Celem projektu jest budowa ponad kilometrowego odcinka czteropasmowej jezdni od alei Schumana do alei Wojska Polskiego, budowa dwóch wiaduktów na skrzyżowaniu ulicy Partyzantów i Wojska Polskiego oraz postawienie nowego mostu przy istniejących wiaduktach kolejowych nad Łyną. Realizacja inwestycji zakłada następujące rezultaty: poprawę powiązań województwa warmińsko – mazurskiego z krajowym i międzynarodowym układem transportowym, usprawnienie powiązań pomiędzy drogami krajowymi i wojewódzkimi, otwarcie dostępu do nowych terenów inwestycji mieszkaniowych, przemysłowych i usługowych oraz poprawę bezpieczeństwa i komfortu jazdy. Planowany odbiór inwestycji to koniec września 2011 roku.

W działaniu 2.1 *Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych* realizowany jest wspólny projekt 12 samorządów wschodniej ściany województwa warmińsko-mazurskiego, pod nazwą „*Budowa Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych wraz ze składowiskiem odpadów w Siedliskach k. Ełku*”. Projekt uzyskał dofinansowanie z Funduszu Spójności w wysokości prawie 42 mln zł. Celem projektu jest powstanie nowoczesnego zakładu unieszkodliwiania odpadów wraz ze stacjami przeładunkowymi.

Nowy system gospodarki odpadami obejmie swym zasięgiem cały obszar Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”, czyli 2974 km² i ponad 154 tys. mieszkańców gmin: miejskiej Ełk, miejsko-wiejskiej –Gołdap, Olecko i Biała Piska oraz gminy wiejskiej – Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, Dubeninki, Kowale Oleckie, Wieliczki i Świętajno. Planowany termin zakończenia inwestycji to koniec 2011 roku.

Do końca 2010 roku w skali całego kraju w ramach PO LiŚ podpisano 1148 umów na kwotę dofinansowania z UE 56,9 mld zł. Umowy o najwyższej wartości dofinansowania podobnie jak w województwie warmińsko – mazurskim zostały podpisane w priorytecie 6 *Drogowa i lotnicza sieć TEN-T* (28,2 mld zł) oraz priorytecie 1 *Gospodarka wodno-ściekowa* (10,5 mld zł).

Pomimo, iż na koniec grudnia 2010 r. realizacja 243 projektów została zakończona, to większość wartości wskaźników produktu i rezultatu Programu pozostaje na poziomie zerowym. Wynika to z faktu, iż zakończono realizację zaledwie kilku projektów w sektorach kluczowych dla PO LiŚ tj. w obszarze transportu, środowiska i energetyki⁶⁰.

Głównym wskaźnikiem monitorowania realizacji celów Programu jest *Pozycja Polski w rankingu IMD*⁶¹ w obszarze infrastruktura. W 2010 roku w obszarze infrastruktury Polska przesunęła się w rankingu IMD na 38 pozycję w stosunku do miejsca 42 w roku bazowym 2005, przy czym jednocześnie rok do roku nastąpił wzrost o 1 miejsce.

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013

Głównym celem Programu Innowacyjna Gospodarka jest wspieranie działań z zakresu innowacyjności produktowej, procesowej, marketingowej i organizacyjnej, które w sposób bezpośredni lub pośredni przyczyniają się do powstawania i rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw. Program PO IG został przyjęty decyzją Komisji Europejskiej dnia 2 października 2007 roku.

Na realizację projektów w ramach PO IG przeznaczono ogółem ok. 9,7 mld euro środków publicznych oraz środki prywatne. Na kwotę tę składają się środki publiczne pochodzące z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w wysokości 8,25 mld euro oraz publiczne środki krajowe w kwocie 1,45 mld euro.

W ramach PO IG będzie realizowanych 9 priorytetów:

1. Badania i rozwój nowoczesnych technologii,
2. Infrastruktura strefy B+R,
3. Kapitał dla innowacji,
4. Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia,
5. Dyfuzja innowacji,
6. Polska gospodarka na rynku międzynarodowym,
7. Społeczeństwo informacyjne – Budowa elektronicznej administracji,
8. Społeczeństwo informacyjne – zwiększanie innowacyjności gospodarki,
9. Pomoc techniczna.

Instytucją Zarządzającą PO Innowacyjna Gospodarka jest Minister Rozwoju Regionalnego, w imieniu którego obowiązki pełni Departament Zarządzania Programami Konkurencyjności i Innowacyjności w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego. Instytucjami Pośredniczącymi zostały ministerstwa właściwe ds. informatyzacji, gospodarki oraz nauki i szkolnictwa wyższego.

⁶⁰ Sprawozdanie okresowe z wdrażania Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w II półroczu 2010 roku, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa marzec 2011 roku.

⁶¹ Idea wskaźnika opiera się na założeniu, że tworzenie dobrobytu odbywa się przede wszystkim na poziomie przedsiębiorstw (prywatnych i państwowych), objętym badaniami w zakresie "konkurencyjności przedsiębiorstw" wg wyników badań prowadzonych przez International Institute for Management Development (IMD), publikowanych w cyklu rocznym (*World Competitiveness Yearbook*).

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w ramach PO Innowacyjna Gospodarka do realizacji w ramach listy projektów indywidualnych (LPI) przewidziano następujące projekty (stan na 28 luty 2011r.):

1. „*Rewitalizacja Kanału Elbląskiego na odcinku Jezioro Dłużno - Miłomłyn, Miłomłyn - Zalewo, Miłomłyn – Ostróda - Stare Jabłonki*”.
2. „*Pętla żuławska – rozwój turystyki wodnej*”.

Pierwszy projekt realizowany będzie ze względu na swoje niepowtarzalne walory przyrodniczo-krajobrazowe. W zakres prac wchodzić będzie poprawa funkcjonalności toru wodnego, pochylni oraz śluz jak również powstanie infrastruktury informacyjnej obejmującej wykonanie tablic obiektów, tablic ze schematami dróg wodnych, bakenów oraz odnowienie Izby Historii Kanału. Beneficjentem projektu jest Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

Drugi projekt realizowany przez Samorząd Województwa Pomorskiego w partnerstwie z: Samorządem Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Gdańsku oraz partnerami lokalnymi⁶² zakłada powstanie portów i przystani żeglarskich oraz pomostów cumowniczych służących zarówno aktywnemu uprawianiu sportów wodnych, jak również innym formom turystyki. Zaplanowane działania mają przyczynić się do wzrostu bezpieczeństwa żeglugi oraz do zwiększenia dostępności turystyki wodnej, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Wnioskowana wartość dofinansowania z EFRR dla powyższych projektów to 90,16 mln zł. Do 31 grudnia 2010 roku podpisano umowę na realizację projektu „*Pętla żuławska – rozwój turystyki wodnej*” (kwota dofinansowania z EFRR - 41,71 mln zł).

Poza projektami realizowanymi w trybie indywidualnym, beneficjenci mogli ubiegać się o dofinansowanie z UE projektów w naborach konkursowych. Do 31 grudnia 2010r. zatwierdzono 97 projektów (realizowanych na terenie województwa) do dofinansowania z EFRR na kwotę ponad 192,3mln zł (Tabela nr 16).

Tabela nr 16

Podpisane umowy o dofinansowanie projektów (tryb konkursowy) w województwie warmińsko-mazurskim w ramach PO IG (stan na 31.12.2010r.)

Nr osi/ działania	Nazwa osi/ działania	Liczba podpisanych umów	Całkowita wartość projektów (PLN)	Dofinansowanie z EFRR wg podpisanych umów (PLN)
1	Badania i rozwój nowoczesnych technologii	5	6 203 122,00	2 153 096,75
1.4	Wsparcie projektów celowych	5	6 203 122,00	2 153 096,75
2	Infrastruktura sfery B+R	1	11 420 581,44	9 707 494,22
2.1	Rozwój ośrodków o wysokim potencjale badawczym	1	11 420 581,44	9 707 494,22
3	Kapitał dla innowacji	1	523 807,00	176 632,12
3.3	Tworzenie systemu ułatwiającego inwestowanie w MSP	1	523 807,00	176 632,12
4	Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia	24	447 128 183,78	158 541 072,09

⁶² Partnerami lokalnymi są: Powiat Sztumski, Gmina Miasto Braniewo, Gmina Miasto Elbląg, Gmina Miasto Gdańsk, Gmina Miasto Krynica Morska, Gmina Miasto Malbork, Gmina Miasto Tczew, Gmina Braniewo, Gmina Cedry Wielkie, Gmina Stegna, Gmina Sztutowo, Gmina Frombork, Gmina Gniew, Gmina Tolkmicko, Gmina Nowy Dwór Gdański.

4.1	Wsparcie wdrożeń wyników prac B+R	5	38 293 526,00	16 832 932,50
4.2	Stymulowanie działalności B+R przedsiębiorstw oraz wsparcie w zakresie wzornictwa przemysłowego	5	70 798 890,00	26 092 110,00
4.3	Kredyt technologiczny	1	9 160 000,00	3 400 000,00
4.4	Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym	8	226 055 560,12	82 295 309,95
4.5	Wsparcie inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki	5	102 820 207,66	29 920 719,64
5	Dyfuzja innowacji	6	863 592,00	726 114,20
5.4	Zarządzanie własnością intelektualną	6	863 592,00	726 114,20
6	Polska gospodarka na rynku międzynarodowym	26	3 321 727,00	1 875 450,64
6.1	Paszport do eksportu	24	2 347 022,00	1 047 684,50
6.2	Rozwój sieci centrów obsługi inwestorów i eksporterów oraz powstawanie nowych terenów inwestycyjnych	2	974 705,00	827 766,14
8	Spółceństwo informacyjne – zwiększanie innowacyjności gospodarki	34	30 368 565,08	19 199 670,38
8.1	Wspieranie działalności gospodarczej w dziedzinie gospodarki elektronicznej	13	10 094 279,63	7 028 801,41
8.2	Wspieranie wdrażania elektronicznego biznesu typu B2B	8	4 088 531,16	1 813 455,44
8.3	Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu-eInclusion	8	10 703 064,72	7 742 681,40
8.4	Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie "ostatniej mili"	5	5 482 689,57	2 614 732,13
RAZEM		97	499 829 578,30	192 379 530,40

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2007-2013 „KSI SIMIK07-13” otrzymanych z Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Największym zainteresowaniem przedsiębiorców z województwa warmińsko-mazurskiego cieszyło się działanie 6.1 „Paszport do eksportu”, w ramach którego podpisano 24 umowy na kwotę dofinansowania z EFRR równą 1 047 684,50 zł. Projekty te skierowane są na kompleksowe wsparcie przedsiębiorców MSP zainteresowanych nawiązaniem kontaktów handlowych z partnerami zagranicznymi, obejmujących w szczególności szkolenia i doradztwo w zakresie promocji i sprzedaży za granicą, promocję eksportu, badania rynków zagranicznych oraz udział w imprezach targowo-wystawienniczych. Kolejnym pod względem ilości podpisanych umów było działanie 8.1 *Wspieranie działalności gospodarczej w dziedzinie gospodarki elektronicznej* tj. wsparcie dla nowo tworzonych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw świadczących eUsługi. W ramach powyższego działania podpisano 13 umów na kwotę dofinansowania z EFRR 7 028 801,41 zł.

Pod względem wielkości zakontraktowanego dofinansowania z EFRR przeważa działanie 4.4 *Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym* - podpisano 8 umów na kwotę dofinansowania 82 295 309,95 mln zł. Ww. projekty skierowane są na nowe inwestycje obejmujące zastosowanie nowych, wysoko innowacyjnych rozwiązań w szczególności technologicznych w produkcji i usługach, w tym prowadzących do zmniejszenia szkodliwego oddziaływania na środowisko.

Najmniejszym zainteresowaniem wśród przedsiębiorców cieszyło się działanie 3.3 *Tworzenie systemu ułatwiającego inwestowanie w MSP*. W ramach tego typu projektów, obejmujących aktywizację rynku inwestorów prywatnych poprzez tworzenie dogodnych

warunków inicjowania współpracy inwestorów prywatnych z przedsiębiorcami MSP poszukującymi środków finansowych na realizację innowacyjnych przedsięwzięć, podpisano 1 umowę na kwotę dofinansowania 176 632,12 zł.

Do końca 2010 roku, łącznie w całym kraju w ramach PO IG, podpisano 5 883 umowy o dofinansowanie z EFRR w kwocie 21,58 mld zł. Oznacza to, iż alokacja dla Programu na lata 2007-2013 została wykorzystana w 66%.

Najwięcej umów podpisano w ramach 81 osi priorytetowej *Spółeczeństwo informacyjne – zwiększanie innowacyjności gospodarki* (2 086 umów) oraz 6 osi priorytetowej *Polska gospodarka na rynku międzynarodowym* (1 447 umów).

W układzie regionalnym, najwięcej umów o dofinansowanie od uruchomienia Programu zostało podpisanych w województwie mazowieckim (1 206), wielkopolskim (702) oraz małopolskim (688). Natomiast najmniej w województwach: warmińsko-mazurskim (97), podlaskim (104), świętokrzyskim (111), lubuskim (145).

Według stanu na 31.12.2010r. zakończona została realizacja niespełna 1 100 projektów, jednakże ponad połowa z nich to niewielkie projekty dotyczące wsparcia rozwoju eksportu realizowane w ramach 6 osi priorytetowej *Polska gospodarka na rynku międzynarodowym*. W związku z faktem, iż znaczną część projektów realizowanych w ramach PO IG stanowią długotrwałe projekty inwestycyjne lub badawcze (o kilkuletnim horyzoncie realizacji) wg stanu na dzień 31.12.2010r. wartości wskaźników produktu i rezultatu są zerowe.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007-2013

Celem głównym Programu Kapitał Ludzki jest wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej. Realizacja programu przebiegała będzie m.in. poprzez aktywizację zawodową, rozwijanie potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, efektywnego zarządzania w administracji państwowej.

Program został zatwierdzony przez Komisję Europejską w dniu 28 września 2007 roku.

Budżet PO KL na lata 2007-2013 wynosi ponad 11,4 mld euro (ok. 9,7 mld euro to środki pochodzące z Europejskiego Funduszu Społecznego, a pozostałe 1,7 mld euro to środki krajowe), z czego region Warmii i Mazur będzie dysponował kwotą 265,87 mln euro.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki obejmuje 10 priorytetów, wdrażanych zarówno na poziomie centralnym, jak i regionalnym. W ramach komponentu centralnego wdrażanych będzie 5 priorytetów, natomiast 4 priorytety będą wdrażane w ramach komponentu regionalnego (Priorytet 10 to Pomoc techniczna). Około 60% środków przeznaczonych zostanie na wsparcie realizowane przez poszczególne regiony, natomiast 40% środków będzie wdrażanych w ramach tzw. komponentu centralnego przede wszystkim jako wsparcie dla struktur i systemów instytucjonalnych.

Komponent centralny PO KL obejmuje następujące priorytety:

1. Zatrudnienie i integracja społeczna,
2. Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących,
3. Wysoka jakość systemu oświaty,
4. Szkolnictwo wyższe i nauka,
5. Dobre rządzenie.

Komponent regionalny PO KL obejmuje poniższe priorytety:

6. Rynek pracy otwarty dla wszystkich,

7. Promocja integracji społecznej,
8. Regionalne kadry gospodarki,
9. Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach.

Funkcję Instytucji Zarządzającej pełni Minister Rozwoju Regionalnego, a w jego imieniu obowiązki pełni Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego. Instytucją Pośredniczącą zostały ministerstwa właściwe ds. pracy i polityki społecznej, oświaty i wychowania oraz szkolnictwa wyższego. W ramach priorytetów 6-9 rolę Instytucji Pośredniczącej pełnią poszczególne Zarządy Województw.

W ramach Programu Kapitał Ludzki potencjalni beneficjenci mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w dwóch trybach naborów wniosków – systemowym i konkursowym. Szczegółowa informacja odnośnie liczby podpisanych umów z województwa warmińsko-mazurskiego przedstawia tabela poniżej (Tabela nr 17).

Tabela nr 17

Podpisane umowy o dofinansowanie projektów w województwie warmińsko-mazurskim w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (stan na 31.12.2010 r.)

Nr osi/ działania	Nazwa osi/ działania	Liczba podpisanych umów	Całkowita wartość projektów (PLN)	Dofinansowanie z EFS wg podpisanych umów (PLN)
2	Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących	35	18 872 734,22	11 183 361,56
2.1	Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki	35	18 872 734,22	11 183 361,56
3	Wysoka jakość systemu oświaty	24	61 901 140,69	52 615 969,59
3.3	Poprawa jakości kształcenia	20	60 029 408,68	51 024 997,38
3.4	Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie	4	1 871 732,01	1 590 972,21
4	Szkolnictwo wyższe i nauka	4	15 304 023,21	13 008 419,74
4.1	Wzmocnienie i rozwój potencjału dydaktycznego uczelni oraz zwiększenie liczby absolwentów kierunków o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy	3	13 751 867,21	11 689 087,14
4.2	Rozwój kwalifikacji kadr systemu B+R i wzrost świadomości roli nauki w rozwoju gospodarczym	1	1 552 156,00	1 319 332,60
5	Dobre rządzenie	25	33 286 956,54	28 293 913,06
5.2	Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej	18	26 257 168,94	22 318 593,60
5.4	Rozwój potencjału trzeciego sektora	5	6 302 264,40	5 356 924,74
5.5	Rozwój dialogu społecznego	2	727 523,20	618 394,72
6	Rynek pracy otwarty dla wszystkich	175	366 951 892,17	309 203 457,52
6.1	Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie	103	311 457 555,62	262 033 271,46
6.2	Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia	15	52 825 915,34	44 902 028,04
6.3	Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich	57	2 668 421,21	2 268 158,03
7	Promocja integracji społecznej	265	125 698 787,72	106 843 969,56
7.1	Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji	131	87 403 715,98	74 293 158,58
7.2	Przeciwdziałanie wykluczeniu i	74	35 428 598,26	30 114 308,52

	wzmocnienie sektora ekonomii społecznej			
7.3	Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji	60	2 866 473,48	2 436 502,46
8	Regionalne kadry gospodarki	191	152 067 167,95	121 630 430,65
8.1	Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie	172	120 133 083,58	96 026 066,66
8.2	Transfer wiedzy	19	31 934 084,37	25 604 363,99
9	Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach	535	169 838 207,21	142 706 620,89
9.1	Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty	196	88 612 372,72	75 239 014,86
9.2	Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego	94	47 492 986,78	39 579 757,56
9.3	Upowszechnienie formalnego kształcenia ustawicznego	24	15 692 191,06	13 338 362,40
9.4	Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty	25	8 750 570,85	6 659 101,14
9.5	Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich	196	9 290 085,80	7 890 384,93
Razem		1256	970 306 218,76	807 913 655,26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z elektronicznej bazy projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2007-2013 „KSI SIMIK07-13” otrzymanych z Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Do końca 2010 r. w ramach PO KL z województwa warmińsko-mazurskiego wybrano do dofinansowania 1256 projektów: najwięcej w ramach działania 9.1 *Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty* (196) oraz 9.5 *Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich* (196). Najwyższą wartość dofinansowania z EFS przyznano dla projektów realizowanych w ramach działania 6.1 *Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej regionie* – 262 033 271,46 zł.

W skali całego kraju w ramach PO KL do końca 2010 roku zawarto prawie 23 tys. umów o dofinansowanie z EFS na kwotę 21,7 mld zł. Wartość przyznanego dofinansowania stanowiła 56,3% alokacji dostępnej w latach 2007-2013.

W ramach komponentu centralnego podpisano ponad 1,8 tys. umów o wartości dofinansowania z EFS ok. 7,5 mld zł. Największą liczbę umów (560) zawarto w ramach Priorytetu 2 *Zatrudnienie i integracja społeczna*. Z kolei pod względem przyznanego dofinansowania przeważa Priorytet 4 *Szkolnictwo wyższe i nauka* (niemal 2 mld zł przyznanego dofinansowania).

Na komponent regionalny PO KL przypada zdecydowana większość podpisanych umów – 21,1 tys. umów o wartości dofinansowania z EFS ok. 13,5 mld zł. Liderem pod względem liczby podpisanych umów w komponencie regionalnym jest Priorytet 9 *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach* (7,9 tys. umów). Natomiast pod względem wartości przyznanego dofinansowania z EFS dominuje Priorytet 6 *Rynek pracy otwarty dla wszystkich* (ponad 5,3 mld zł przyznanego dofinansowania).

Do końca 2010 roku w skali całego kraju zanotowano następujące efekty realizacji PO Kapitał Ludzki⁶³:

- wsparciem objęto ponad 1 mln osób w wieku 15-24 lata, co stanowiło ok.35% ogółu uczestników Programu,

⁶³ Informacja prasowa z dnia 26.07.2011r. pt. „program Kapitał Ludzki przynosi efekty”, www.mrr.gov.pl

- udział w projektach rozpoczęło ponad milion mieszkańców obszarów wiejskich, 270 tys. osób długotrwale bezrobotnych oraz 92,7 tys. osób niepełnosprawnych,
- blisko 539 tys. osób ukończyło udział w projektach aktywizacji zawodowej, w tym 194,4 tys. osób młodych oraz 53,7 tys. osób w wieku 50+,
- w obszarze zatrudnienia 55% osób bezrobotnych i poszukujących pracy, które ukończyły udział w projektach w 2009 roku podjęło zatrudnienie w ciągu następujących 18 miesięcy,
- poziom zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata wzrósł z poziomu 54,5% w roku 2006 do poziomu 59,3% w 2010 roku,
- wsparto blisko 2,6 tys. ośrodków wychowania przedszkolnego, a programy rozwojowe wdrożyło 8,3 tys. szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych,
- odsetek dzieci uczestniczących w wychowaniu przedszkolnym wyniósł w 2010r. 70% (wzrost o 11,5 pp. względem roku 2006), ponadto na obszarach wiejskich poziom upowszechnienia edukacji przedszkolnej w tym samym okresie wzrósł o 24 pp. I wyniósł 43% w roku 2010,
- ponad 29,1 tys. nauczycieli uczestniczyło w programach doskonalenia zawodowego, a 188 podstaw programowych objęto przeglądem w celu lepszego zorientowania ich na potrzeby rynku pracy,
- 13,7 tys. studentów rozpoczęło studia na kierunkach zamawianych przez ministra szkolnictwa wyższego, takich jak automatyka i robotyka, biotechnologia, budownictwo czy informatyka,
- ponad 3,1 tys. pracowników sektora B+R ukończyło szkolenia dot. zarządzania badaniami naukowymi.

Europejska Współpraca Terytorialna 2007-2013

W 2007 r. Europejska Współpraca Terytorialna (EWT) i Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa (EISP) zastąpiły przedsięwzięcia realizowane w ramach Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III 2004-2006. W latach 2007-2013 współpraca w wymiarze transgranicznym, transnarodowym i międzyregionalnym jest realizowana w ramach odrębnego trzeciego celu polityki spójności Unii Europejskiej – EWT. Polska alokacja z UE przeznaczona na realizację programów w ramach EWT wyniesie 557,8 mln euro z EFRR. Dodatkowo 173,3 mln euro zostanie przeznaczonych przez Polskę na współpracę transgraniczną z państwami nie należącymi do Unii Europejskiej, w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (EISP). Państwa spoza UE uczestniczące w realizacji *Programów* w ramach EISP muszą zapewnić współfinansowanie ze środków własnych w wysokości min 10%.

W perspektywie na lata 2007-2013 powstał nowy Program Współpracy Transgranicznej Południowy Bałtyk (w województwie warmińsko - mazurskim obszarem kwalifikowanym jest podregion elbląski na zasadzie elastyczności⁶⁴) oraz Program Współpracy Transgranicznej Litwa - Polska (w województwie warmińsko-mazurskim obszar kwalifikowany to podregion ełcki oraz olsztyński na zasadzie elastyczności). Program Sąsiedztwa Polska - Litwa - Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej INTERREG IIIA, realizowany we współfinansowaniu ze środków TACIS/CBC, znalazł swoją kontynuację w programie Polska - Litwa - Federacja Rosyjska. W Programie całe województwo należy do obszaru kwalifikowanego tego Programu.

⁶⁴ Zasada elastyczności oznacza, że podregion który przyłączono do obszaru głównego Programu traktowany jest jako przyległy do tego obszaru i razem z innymi podregionami przyłączonymi na tej zasadzie może wykorzystać tylko 20 % całego budżetu Programu, oznacza to w praktyce, że najlepiej składać projekty w najwcześniejszych naborach wniosków.

Do dnia 31.12.2010 roku w ramach 3 naborów otwartych z Programu Współpracy Transgranicznej Litwa – Polska podpisanych zostało ogółem 11 umów z beneficjentami z województwa warmińsko-mazurskiego na łączną kwotę dofinansowania z EFRR 8 371 075,73 euro oraz 1 umowę na projekt strategiczny⁶⁵.

Tabela nr 18

Wnioski wybrane do dofinansowania z EFRR, w trybie konkursowym, w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Litwa – Polska (stan na 31.12.2010 r.)

Priorytet/działanie *	Liczba podpisanych umów **	Całkowite wydatki kwalifikowane (w euro)	Wartość przyznanego dofinansowania z EFRR (w euro) ***
I. Wzrost konkurencyjności i produktywności regionu transgranicznego	5	7 318 529,04	3 788 453,39
I.3. Rozwój zrównoważonej turystyki transgranicznej oraz zachowanie kulturowego i historycznego dziedzictwa	5	7 318 529,04	3 788 453,39
II. Spójność transgraniczna i ogólna poprawa jakości obszaru transgranicznego	6	7 642 565,26	4 582 622,34
II.1. Rozwój nowych i wzmacnianie istniejących sieci współpracy w obszarze społecznym i kulturalnym.	5	5 439 696,16	3 676 661,94
II.2. Poprawa środowiska życia	1	2 202 869,10	905 960,40
Razem	11	14 961 094,30	8 371 075,73

* Zestawienie obejmuje wyłącznie projekty złożone w ramach otwartych naborów wniosków, bez uwzględnienia projektów strategicznych oraz Funduszu Małych Projektów, w których udział biorą partnerzy z województwa warmińsko-mazurskiego.

** W każdym projekcie umowa o dofinansowanie podpisywana jest z Partnerem Wiodącym, choć jest wiążąca dla wszystkich partnerów projektu; z 11 powyższych projektów partnerzy z Warmii i Mazur są Partnerami Wiodącymi w 7.

*** Wskazane kwoty oznaczają dofinansowanie w poszczególnych projektach dla partnerów z województwa warmińsko-mazurskiego; kwoty te nie obejmują dofinansowania dla innych partnerów (np. partnerów litewskich oraz instytucji z województwa podlaskiego).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego w Olsztynie.

Projekty realizowane z udziałem partnerów z województwa warmińsko-mazurskiego wybrane do dofinansowania w trybie konkursowym w ramach Programu Litwa – Polska przedstawiają się następująco:

Tabela 19

Projekty wybrane do dofinansowania z udziałem partnera z województwa warmińsko-mazurskiego w ramach Programu Litwa Polska (stan na 31.12.2010r.)

Działanie	Partner Wiodący	Nazwa projektu	Wartość przyznanego dofinansowania (mln PLN)	Opis projektu
1.3	Gmina Šakiai, LT	Sintautai – Gołdap 1	143 520,80	Celem projektu jest powstanie dwóch kulturalno-rekreacyjnych parków wyposażonych w sceny, teren widowiskowy, obszary zielone do spędzania czasu wolnego – po obu stronach granicy : w Sintautai i w Grabowie, w których odbywać się będą imprezy rekreacyjno-kulturalne, spotkania partnerów z regionu, mieszkańców, ich rodzin oraz turystów. Projekt realizowany będzie przez trzech partnerów: Administrację Rejonu Šakiai, Dom Kultury w Gołdapi oraz Biuro Euroregionu Sesupa.
1.3	Administracja Regionu Alytus, LT	Transgraniczny rozwój aktywnych usług turystycznych na Litwie i w Polsce	332 352,38	Celem projektu jest uatrakcyjnienie obsługi aktywnej turystyki w regionach współpracujących Litwy i Polski poprzez: zanalizowanie realności i przygotowanie dokumentacji technicznej odnowy baz wioślarskich oraz promocję amatorskiego wioślarstwa jako formy aktywnej turystyki.

⁶⁵ Projekty strategiczne Programu Litwa-Polska powinny mieć znaczący i zrównoważony wpływ na spójność społeczno-gospodarczą obszaru Programu oraz mieć istotne (strategiczne) znaczenie dla regionów przygranicznych. Takie projekty powinny charakteryzować się (miedzy innymi) wysoką złożonością zagadnień i zaangażowanych partnerów. Jak również być rozwijane i wdrażane w ścisłej współpracy transgranicznej. Przewidywane rezultaty projektów strategicznych muszą realnie łączyć terytorium, ludzi lub systemy po obu stronach granicy.

1.3	Samorząd Regionu Alytus	Rozwój turystyki transgranicznej – dziedzictwo kulturowe dla przyszłych pokoleń	1 032 218,75	Celem projektu jest wzmocnienie więzi pomiędzy przygranicznymi regionami Polski i Litwy poprzez przebudowę dwóch placów, organizację cyklicznych imprez z zakresu promowania kultury narodowej : Polsko – Litewski jarmark ludowy (Olecko), Spotkania Folklorystyczne (Simnas), koncert kolęd (Olecko) oraz organizację trzech wycieczek.
1.3	Powiat Piski, PL	Aktywna turystyka nad jeziorami pogranicza	2 291 773,27	Celem projektu jest poprawa standardu usług oferowanych przez ośrodki turystyczno-sportowe, a także rozwój pod względem turystycznym miast Pisz i Alytus. Projekt przewiduje działania inwestycyjne w Międzyszkolnym Ośrodku Sportowym w Pieszku oraz Bazie Wioślarskiej w Daugai w celu unowocześnienia istniejącej infrastruktury i dostosowania ośrodków dla aktywnych usług turystycznych.
1.3	Elckie Centrum Kultury, PL	Transgraniczne Centrum Integracji Kulturalnej „Scena na granicy”	2 420 584,46	Celem projektu jest wybudowanie 2 amfiteatrów po jednym w Eiku i Alytusie, które będą wykorzystywane w ramach współpracy transgranicznej na polu kultury, turystyki oraz rozwoju regionalnego oraz wydanie Katalogu Kultury Transgranicznej, który będzie służył jako przewodnik przybliżający ofertę turystyczną i kulturalną regionów partnerskich.
2.1	Izba Celna w Olsztynie, PL	Bezpieczna Unia Europejska – wzmocnienie współpracy transgranicznej służb celnych Polski i Litwy	640 506,06	Celem projektu opracowanego przez Izbę Celną w Olsztynie w partnerstwie z Izbą Celną w Białymstoku i Terytorialnym Urzędem Celnym w Kownie jest wzrost efektywności działań polskich i litewskich służb celnych. Celem bezpośrednim jest wyposażenie mobilnych grup kontrolnych po obu stronach granicy w sprzęt łącznościowy, specjalistyczne środki transportu, wyposażenie dwóch Punktów Kontaktowych w sprzęt komputerowy i lingwistyczny oraz przeprowadzenie cyklu warsztatów i działań operacyjnych.
2.1	Fundacja „Rodowo”, PL	Transgraniczna sportowa wymiana młodzieży	178 500,00	Celem projektu jest wzmocnienie więzi pomiędzy społecznościami lokalnymi po obu stronach polsko-litewskiej granicy poprzez rozwój sieci wymiany młodzieży, rozwój transgranicznych młodzieżowych centrów sportu i rekreacji oraz zakup wyposażenia sportowego. Projekt realizowany jest we współpracy Fundacji „Rodowo”, Centrum Sportu i Rekreacji z Alytus i Administracji Miasta Alytus.
2.1	Gmina Olecko, PL	Transgraniczna współpraca młodzieży	2 980 891,35	Celem projektu jest wzmocnienie więzi pomiędzy przygranicznymi regionami Polski i Litwy poprzez rozwój programów wymiany dzieci i młodzieży w wymiarze sportowym. Projekt polegać będzie na organizacji cyklicznych imprez i obozów sportowych.
2.1	Administracja Samorządowa Rejonu Šakiai, LT	Tęcza Sztuk - 1	102 532,95	Celem projektu jest promowanie zrównoważonej współpracy kulturalnej młodzieży z Šakiai i gminy Gołdap poprzez zorganizowanie wspólnych letnich warsztatów artystycznych i muzycznych dla młodzieży (15-19 lat), uczniów z lokalnych szkół artystycznych (36 uczniów i 8 nauczycieli), jak również prezentację wyników tych warsztatów dla mieszkańców i turystów podczas dni miast Šakiai i Gołdap (planowane jest zorganizowanie jednej wystawy i koncertu w każdym miesiącu partnerskim oraz wydanie katalogu w 3 językach z pracami powstałymi podczas warsztatów).
2.1	Powiat Giżycki, PL	Rozwój infrastruktury i współpracy w obszarze sportu i edukacji	721 566,36	Celem projektu jest wzmocnienie współpracy transgranicznej między Litwą i Polską poprzez edukację sportową, rozwój infrastruktury sportowej w Giżycku i Alytus oraz wymianę młodzieży.
2.2	Powiat Giżycki, PL	Zwiększenie wydajności energetycznej budynków edukacyjnych oraz promowanie	1 872 438,73	Projekt zakłada realizację szeregu działań: wprowadzenie systemów monitorowania zużycia energii w szkołach, przeprowadzenie szkolenia z zakresu systemów zarządzania

		odnawialnych źródeł energii		środowiskowego, przeprowadzenie termomodernizacji, instalację odnawialnych źródeł energii, opracowanie strategii na temat wprowadzania odnawialnych źródeł energii w budynkach szkolnych, wymianę urządzeń zużywających nadmiernie energię, wprowadzenie do szkolnych programów zagadnień dot. oszczędzania energii oraz zainicjowanie polsko-litewskiej sieci Eko-Szkół.
--	--	-----------------------------	--	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji przekazanych przez Biuro Współpracy Terytorialnej Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

W realizację projektu strategicznego pod nazwą „PL-LT 112. System zarządzania działaniami ratowniczymi i obsługi europejskiego numeru ratunkowego” zostało zaangażowanych siedem podmiotów (Komendy Straży Pożarnej: w Polsce z województwa podlaskiego i warmińsko-mazurskiego oraz na Litwie z województwa Marijampole oraz Alytus). Partnerem Wiodącym projektu jest Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku. Strategicznym celem projektu jest stworzenie bezpiecznego społeczeństwa na obszarze transgranicznym Polski i Litwy poprzez usprawnienie powiadamiania służb ratowniczych za pośrednictwem numeru 112. Całkowita wartość dofinansowania inwestycji z EFRR wyniesie 3 876 251,66 euro a wnioskowana kwota dofinansowania przypadająca na partnera z naszego województwa jest równa 998 750 euro. Okres rzeczowej realizacji inwestycji obejmuje lata 2010 – 2012.

W ramach Programu Współpracy Transgranicznej Południowy Bałtyk do dnia 31.12.2010r. z województwa warmińsko-mazurskiego zaakceptowano do realizacji 4 projekty na łączną kwotę dofinansowania z EFRR 514 210,90 euro. Jednakże w przypadku projektu pn. „BaltNet South Baltic Networking Development for Labour Market Integration” partner wiodący – Euroregion Bałtyk -wycofał się z realizacji.

Tabela nr 20

Projekty realizowane w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Południowy Bałtyk z udziałem partnera z województwa warmińsko-mazurskiego (stan na 31.12.2010 r.)

L.p.	Wyszczególnienie	Partner	Opis projektu	Wartość przyznanego dofinansowania z EFRR (w euro)
1.	MOMENT Modern Water Management in the South Baltic Sea Area	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego	Celem projektu było polepszenie zarządzania wodą w ramach partnerstwa opartego na strukturze Euroregionu Bałtyk. W ramach projektu rozwinięto i przetestowano model zarządzania polegający na współpracy z aktorami lokalnymi tzw. Partnerstwa Użytkowników Wody, przeprowadzono 11 działań pilotażowych m.in. na 6 mniejszych rzekach na terenie Polski, Litwy i Szwecji. Działania projektu dotyczyły problemów zanieczyszczeń przez rolnictwo i gospodarstwa domowe, użytkowania terenów leśnych, postępowania z wodą opadową oraz lepszej wymiany wiedzy i komunikacji.	42 618,15

2.	Yc3 Youth Cross-Border Cooperation and Communication Project	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego	Projekt miał na celu wzmocnienie udziału młodzieży w politycznych procesach decyzyjnych poprzez powołanie Rady Młodzieżowej działającej przy Euroregionie Bałtyk, składającej się z młodzieży z Danii, Szwecji, Polski, Litwy oraz Rosji. Rada Młodzieżowa umożliwiła wzmocnienie dialogu międzykulturowego pomiędzy młodzieżą oraz stanowiła platformę współpracy, wymiany doświadczeń oraz sieciowania tematów przedsiębiorczości, promowania równości, mobilności i ochrony środowiska.	34 212, 50
3.	DISKE Development of Innovative Systems through Knowledge Exchange	Urząd Miasta Elbląg	Projekt polegał na współpracy pomiędzy instytucjami naukowymi a parkami technologicznymi, inkubatorami oraz władzami lokalnymi mającej przynieść zwiększenie dostępu do innowacji małych i średnich przedsiębiorstw z obszaru Południowego Bałtyku, podniesienia ich konkurencyjności, potencjału ekonomicznego oraz wzajemnej współpracy.	416 130,25
Razem				492 960,90

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego w Olsztynie.

W ramach współpracy transnarodowej swoją kontynuację na lata 2007-2013 znalazł Program Współpracy Transnarodowej Region Morza Bałtyckiego. Do końca 2010 r. odbyły się 4 nabory wniosków, a ostatni nabór zakończył się w II kwartale 2011 roku. Z województwa warmińsko-mazurskiego zaakceptowane do realizacji zostały 4 projekty na łączną kwotę dofinansowania z EFRR 436 001,55 euro.

Tabela nr 21

Projekty realizowane w ramach Programu Współpracy Transnarodowej Region Morza Bałtyckiego z udziałem partnera z województwa warmińsko-mazurskiego (stan na 31.12.2010 r.)

L.p.	Wyszczególnienie	Partner	Opis projektu	Wartość przyznanego dofinansowania z EFRR (w euro)
1.	Baltfood BaltFood - The BSR Food Cluster: Innovation and Competitiveness in Action	Warmińsko-Mazurska Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości	Celem projektu jest złączenie 6 różnych klastrów żywnościowych z różnych krajów w jeden wspólny klaster Regionu Morza Bałtyckiego a przez to wzmocnienie konkurencyjności rynku spożywczego na arenie Unii Europejskiej.	115 600,00
2.	Transbaltic Towards an integrated transport systems in Baltic Sea Region	Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko Mazurskiego	Celem projektu jest zintegrowanie systemów transportowych w Regionie Morza Bałtyckiego, harmonizacja planów infrastruktury w tym korytarzy paneuropejskich, wypracowanie wspólnych planów działań dotyczących rozwoju transportu w Regionie Morza Bałtyckiego, oraz stworzenie planów biznesowych związanych z rozwojem transportu.	94 004,05

3.	IBI Net Intercountry Business Incubators' Network	Miasto Elbląg	Projekt ma na celu wzmocnienie współpracy pomiędzy inkubatorami przedsiębiorczości w Regionie Morza Bałtyckiego poprzez ustanowienie sieci inkubatorów przedsiębiorczości z Łotwy, Polski, Białorusi, Niemiec oraz Szwecji, poprzez tę transnarodową współpracę projekt ma przynieść korzyść dla MŚP poprzez wzrost jakości usług, podniesienie wydajności inkubatorów oraz tym samym ma wypracować skuteczne rozwiązania sprzyjające pokonaniu kryzysu ekonomicznego.	90 397,50
4.	BSR QUICK Qualification, Innovation, Cooperation and Keybusiness for SMEs	Warmińsko-Mazurska Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości	Projekt dotyczy wzmocnienia absorpcji innowacyjności MŚP, poprzez wprowadzenie rozwiązań opartych na badaniach i rozwoju, stworzenie sieci współpracy MŚP, stałej sieci współpracy uniwersytetów, współpracy pomiędzy tymi sektorami oraz poprawę ogólnych polityk dotyczących przedsiębiorców poprzez podniesienie jakości pracy, stworzenie metodologicznych i praktycznych wytycznych i wskazówek dla sektora przedsiębiorstw.	136 000,00
Razem				436 001,55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego w Olsztynie.

Program współpracy transnarodowej CADSES został zastąpiony Programem Współpracy Transnarodowej Europa Środkowa. W ramach programu ogłoszono dwa nabory wniosków.

Do końca 2010 r. z województwa warmińsko-mazurskiego zaakceptowano do realizacji 2 projekty, przy czym w przypadku jednego projektu partner z województwa warmińsko-mazurskiego wycofał się. W ramach programu jest realizowany jeden projekt „*Strengthening the energetic use of biomass in Central and Eastern Europe by establishing a standardised transnational consulting net for regions*” z udziałem partnera z województwa warmińsko-mazurskiego na kwotę dofinansowania z EFRR 32 606 euro. Projekt ma na celu przeprowadzenie cyklu działań edukacyjnych promujących energię odnawialną i dotyczy promowania zwłaszcza produkcji biomasy, jej roli ekonomicznej i ekologicznej. W ramach projektu powstała specjalistyczna sieć konsultacyjna dla państw Europy Środkowej.

Program współpracy międzyregionalnej INTERREG III C w nowej perspektywie został zastąpiony Programem INTERREG IV C. Do 31 grudnia 2010 roku w ramach Programu INTERREG IV C z województwa warmińsko-mazurskiego zaakceptowano do realizacji 3 wnioski na kwotę dofinansowania z EFRR 296 226,70 euro.

Tabela nr 22

Projekty realizowane w ramach Programu INTERREG IV C z udziałem partnera z województwa warmińsko-mazurskiego (stan na 31.12.2010 r.)

L.p.	Wyszczególnienie	Partner	Opis projektu	Wartość przyznanego dofinansowania z EFRR (w euro)
1.	NEEBOR Networking for Enterprises in the Eastern External Border Regions	Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego	Projekt powstał w ramach Sieci Współpracy Wschodnich Regionów Granicznych Unii Europejskiej (NEEBOR). Głównym celem projektu jest wypracowanie innowacyjnych rozwiązań dla przedsiębiorstw działających w regionach granicznych Unii Europejskiej,	66 045,00

			zwłaszcza dla handlu z państwami pozaunijnymi, lepszego dostępu do wiedzy i finansowania w peryferyjnych granicznych regionach UE a także wymiany doświadczeń i dobrych praktyk w sektorze przedsiębiorstw w tych regionach.	
2.	B2N Business to Nature - Interregional Approach to SMEs and Entrepreneurship Policies in Natural Areas	Warmińsko- Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego	Projekt ma na celu promocję przedsiębiorczości w słabo rozwiniętych i peryferyjnych obszarach charakteryzujących się wysokimi walorami przyrodniczymi co wpływa różnorodnie na ich potencjał. Projekt zakłada przeprowadzenie analiz dotyczących obecnego stanu przedsiębiorstw pod kątem walorów przyrodniczych oraz wypracowanie nowych polityk i strategii a także metodologii dla rozwoju przedsiębiorstw w takich obszarach.	146 310,50
3.	SURF Nature Sustainable Use of Regional Funds for Nature	Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko- Mazurskiego	Projekt ma na celu optymalizację regionalnych polityk i praktyk zmierzającą do promocji terenów środowiska naturalnego objętych ochroną. Projekt zakłada także przeprowadzenie oceny wpływu udostępnionych pierwszy raz w Europejskim Funduszu Rozwoju Regionalnego tak wysokich środków finansowych na ochronę środowiska oraz promocję tychże możliwości finansowych UE do tworzenia projektów ochrony przyrody.	83 871,20
Razem				296 226,70

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego w Olsztynie.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 jest dokumentem, który określa zakres i formę wsparcia obszarów wiejskich w Polsce w kolejnym okresie programowania, to jest w latach 2007-2013. Duża część przewidzianych w Programie działań jest kontynuacją instrumentów wdrażanych w latach 2004-2006 w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006, realizującego w Polsce tzw. działania towarzyszące Wspólnej Polityce Rolnej oraz Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz obszarów wiejskich 2004-2006”, realizującego cele Polityki Spójności UE.

PROW 2007-2013 został zatwierdzony przez Komisję Wspólnot Europejskich w dniu 7 września 2007 roku. Łączna kwota dofinansowania w ramach Programu wyniosła ponad 17,4 mld euro, z czego ok. 13,4 mld euro pochodzi z budżetu Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – EFRROW⁶⁶.

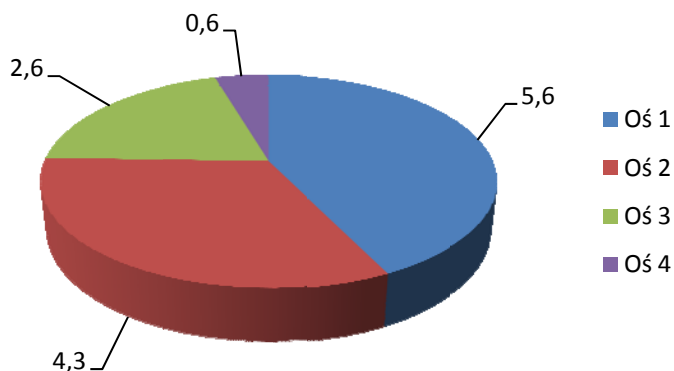
Działania PROW 2007-2013 realizowane są w ramach czterech osi priorytetowych:

- Oś 1 (gospodarcza) „Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego”,
- Oś 2 (środowiskowa) „Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich”,
- Oś 3 (społeczna) „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej”,
- Oś 4 LEADER.

Podział środków pochodzących z EFRROW w podziale na osie przedstawia rycina nr 26.

Rycina nr 26

Podział środków z PROW 2007-2013 w rozbiciu na osie (w mld euro na cały okres programowania)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (www.minrol.gov.pl).

Od początku realizacji Programu do końca 2010 r. ogółem zostało złożonych 3 561 024 wniosków o przyznanie pomocy, natomiast liczba zawartych umów lub wydanych decyzji wyniosła 3 307 501. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela nr 23.

⁶⁶ Bieżąca informacja o stanie realizacji PROW – dane na dzień 31.12.2010r., Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, www.minrol.gov.pl

Tabela nr 23

Liczba złożonych wniosków i podpisanych umów/wydanych decyzji w ramach PROW 2007-2013 (stan na 31.12.2010r.)*

Kod działania	Nazwa działania	Złożone wnioski		Zawarte umowy/wydane decyzje	
		Liczba	Wnioskowana wartość dofinansowania z EFRROW (zł)	Liczba	Wartość dofinansowania umów/decyzji z EFRROW (zł)
Oś 1	Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego	128 973	12 488 956 637,12	88 233	6 190 617 818,81
111	Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie	321	183 410 586,00	52	35 113 518,75
112	Ułatwianie startu młodym rolnikom	20 585	1 014 393 750,00	15 746	774 168 750,00
113	Renty strukturalne	28 528	23 010 273,04	13 678	12 313 447,66
114	Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów	15 418	44 937 450,00	10 884	29 263 950,00
121	Modernizacja gospodarstw rolnych	43 235	4 491 813 600,63	34 223	3 530 867 458,61
123	Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej	2 614	5 183 428 962,47	923	1 092 573 762,68
125	Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa	373	1 254 619 558,65	246	594 229 901,55
126	Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz wprowadzenie odpowiednich działań zapobiegawczych	2 203	121 465 987,84	10	460 444,36
132	Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności	15 183	59 490 532,50	11 984	47 096 670,00
133	Działania informacyjne i promocyjne	8	34 871 193,25	3	220 509,75
142	Grupy producentów rolnych	505	77 514 742,76	484	74 309 405,45
Oś 2	Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich	3 376 319	3 563 499 698,85	3 202 502	7 024 165 704,73
211/212	Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)	2 997 781	-----	2 868 231	4 191 632 067,41
214	Program rolnośrodowiskowy	367 429	2 963 681 877,20	327 925	2 571 101 959,00
221/223	Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne	10 833	181 841 964,53	6 261	110 013 725,44
226	Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych	276	417 975 857,12	85	151 417 952,80
Oś 3	Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej	40 608	9 802 488 079,16	12 553	4 746 866 493,03
311	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	16 698	1 076 096 795,70	4 853	302 767 358,96
312	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	15 523	2 155 485 470,30	2 408	276 461 719,68
321	Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	2 329	4 466 053 836,76	1 925	3 147 391 252,76
313/322/323	Odnowa i rozwój wsi	6 067	2 104 851 976,40	3 367	1 020 246 161,63
Oś 4	LEADER	15 124	1 196 475 662,71	4 213	372 054 132,57
413	Wdrażanie Lokalnych Strategii	13 971	764 112 664,60	3 516	263 448 659,72

	Rozwoju				
421	Wdrażanie projektów współpracy	135	3 318 456,37	29	983 275,84
431	Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja	1 018	429 044 541,74	668	107 622 197,01
Razem		3 561 024	27 051 420 077,72	3 307 501	18 333 704 149,00

*bez Pomocy Technicznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych w opracowaniu „PROWieści_styczeń_2011” Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Do końca roku 2010 uruchomione zostały wszystkie działania w ramach PROW 2007-2013. Dodatkowo w 2010 roku wprowadzono do programu nowe działanie „Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz wprowadzanie odpowiednich działań zapobiegawczych”. Pomoc ma być skierowana do poszkodowanych w wyniku powodzi lub obsunięcia się ziemi.

Najwięcej, bo aż 2 868 231 decyzji, wydano w ramach działania „Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)”. Suma dokonanych wypłat wyniosła ponad 4,1 mld zł. Dopłaty ONW otrzymuje co roku około 750 tys. rolników.

Ponad 327 925 beneficjentów otrzymało wsparcie z działania „Program rolnośrodowiskowy”. Wypłacone do końca 2010 roku środki (2,57 mld zł) otrzymały m.in. gospodarstwa przechodzące na ekologiczne metody produkcji, utrzymujące rodzime rasy zwierząt i cenne genetycznie gatunki roślin oraz stosujące technologie zapobiegające erozji gleb.

Dużym zainteresowaniem cieszyło się również działanie „Modernizacja gospodarstw rolnych”, w ramach którego podpisano 34 223 umowy na kwotę dofinansowania z EFRROW równą 3 530 867 458,61 zł. Większość inwestycji wykonanych w ramach tego działania dotyczyła zakupu nowych ciągników, maszyn i urządzeń rolniczych.

Najmniej umów – zaledwie 3, podpisano w działaniu „Działania informacyjne i promocyjne”.

Z uwagi na wymogi unijne (rozporządzenie rady 1698/2005 z dn. 20.09.2005r.) w okresie od maja do listopada 2010 r., na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, przeprowadzono ocenę średniookresową Programu Rozwój Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Przedmiotem badania były wszystkie działania PROW 2007-2013, w tym również te stanowiące kontynuację zobowiązań podjętych w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006. W ramach badania dokonano oceny Programu w oparciu o dane z lat 2007-2009, z uwzględnieniem niektórych informacji dot. również roku 2010. Wykonawcą badania było konsorcjum pod przewodnictwem Agrotec Polska Spółka z o.o.

Badanie obejmowało cztery moduły:

- Moduł A – Weryfikacja trafności strategii programu.
- Moduł B – Ocena postępu wdrażania poszczególnych działań programu i programu jako całości oraz trafności i efektywności założeń programowych.
- Moduł C – Ocena skuteczności programu.
- Moduł D – Ocena spodziewanego oddziaływania społeczno-ekonomicznego i wpływu na priorytety wspólnotowe oraz spodziewanej trwałości.

Wyniki oceny średniookresowej PROW 2007-2013 w zakresie Modułu A wskazały na aktualność zdiagnozowanych w Programie problemów związanych z konkurencyjnością sektora, stanem środowiska oraz aspektami społeczno-ekonomicznymi. Program w swoim ujęciu koncepcyjnym nadal stanowi odpowiedź na problemy z jakimi boryka się sektor rolno-żywnościowy oraz obszary wiejskie. Stwierdzono, iż wprowadzony horyzontalny model zarządzania PROW upraszcza znacznie system instytucjonalno-prawny, a wprowadzone

jednocześnie mechanizmy gwarantują dostosowanie potrzeb Programu do potrzeb i specyfiki poszczególnych województw (regionalne limity oraz różnicowanie kryteriów dostępu, powiązanie działań z regionalnymi potrzebami).

Można uznać, iż PROW 2007-2013 jest programem realizującym koncepcję zrównoważonego i wielofunkcyjnego rozwoju gospodarczego kraju, jest spójny wewnętrznie oraz występuje w jego ramach komplementarność między osiami i działaniami. Zachowana jest także spójność zewnętrzna PROW z innymi politykami, dokumentami krajowymi i wspólnotowymi (np. SKR, Strategią Lizbońską, Health Check). Program jest również spójny i komplementarny wobec innych programów – zawarto w nim szczegółowe kryteria demarkacyjne dla działań stanowiących wspólne obszary interwencji z innymi instrumentami wsparcia.

Analiza postępu wdrażania PROW w Polsce - Moduł B, wykazała, iż stan realizacji Programu jest dość niski jednak nie ma zagrożenia jeśli chodzi o pełne wykorzystanie dostępnych środków i osiągnięcia zaplanowanych celów.

Postęp we wdrażaniu jest różny w poszczególnych działaniach ze względu na różne terminy uruchamiania. Sytuacja związana z opóźnieniami w realizacji PROW w Polsce była podobna do występującej w większości krajów członkowskich UE.

Na koniec 2009 roku najwięcej środków wydatkowano w ramach działań: *Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW), Renty strukturalne, Program rolno środowiskowy oraz Modernizacja gospodarstw rolnych*. Płatności te w znacznej mierze dotyczyły zobowiązań podjętych jeszcze w poprzedniej perspektywie budżetowej na lata 2004-2006. Bardzo niski lub brak płatności wykazano w działaniach: *Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie, Korzystanie z usług doradczych czy Poprawianie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa*.

Analizując regionalną specyfikę wydatkowania wykazano, że najwięcej środków PROW do końca 2009 roku trafiło do województwa mazowieckiego, wielkopolskiego, lubelskiego i podlaskiego. Natomiast w odniesieniu do liczby mieszkańców wsi w poszczególnych regionach oraz liczby osób pracujących w sektorze rolniczym najwięcej środków na 1 mieszkańca przypadło w województwie podlaskim (2,2 tys. zł), warmińsko-mazurskim (1,16 tys. zł) oraz zachodniopomorskim (1,13 tys. zł). Najmniej środków na 1 mieszkańca wsi przypadło w województwach, które miały jednocześnie najniższe płatności, tj. śląskim (222 zł), małopolskim (284 zł) oraz podkarpackim (374 zł).

Ocena stopnia osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu - Moduł C, pokazała, że wartości docelowe powinny zostać osiągnięte na koniec okresu programowania. Różny termin uruchamiania poszczególnych działań programu sprawił, że są one na odmiennych etapach procesu wdrażania co bezpośrednio przekłada się na stopień osiągnięcia wskaźników docelowych produktu i rezultatu. Generalnie wyższy poziom realizacji przyjętych wskaźników docelowych charakteryzuje działania, które wdrażano już w okresie 2004-2006, a niższy instrumentów pierwszy raz wprowadzonych do programu PROW na lata 2007-2013. Stosunkowo najlepiej w ocenianym okresie (lata 2007-2009) prezentuje się stan realizacji osi 1 i 2, natomiast najgorzej osi 3 i 4.

Ze względu na niski stopień zaawansowania wdrażania działań, brak jest efektów, które pozwoliłyby na dokonanie oceny efektywności i skuteczności działań, jak również ich zgodności z przyjętymi celami. Jednakże można się spodziewać, iż założenia programowe zostaną zrealizowane, choć efekty nie będą spektakularne.

Dokonując oceny spodziewanego oddziaływania społeczno-ekonomicznego i jego wpływu na priorytety wspólnotowe – Moduł D, eksperci zauważyli, iż środki PROW przeznaczone na instrumenty bezpośrednio oddziałujące na poprawę konkurencyjności sektora rolnego i leśnego w Polsce stanowią ponad 20% łącznej kwoty Programu, a otrzymane wsparcie pozwala podnieść konkurencyjność.

Przeprowadzona symulacja modelowa PROW (konkurencyjność sektora rolnego i leśnego, poprawa środowiska naturalnego, polepszenie warunków życia na obszarach wiejskich) wskazuje, że pomoc finansowa PROW lepiej dopasowuje się do realizacji celów: konkurencyjność sektora rolnego i leśnego oraz poprawa środowiska naturalnego, niż celu - polepszenie warunków życia na obszarach wiejskich. Taki podział alokacji wydaje się być uzasadnionym, biorąc pod uwagę fakt, że PROW z założenia jest głównie programem sektorowym nakierowanym na rozwój rolnictwa, a poprawa warunków życia na obszarach wiejskich jest także wspierana przez inne programy strukturalne UE.

Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych 2008-2011

Program Wieloletni pn. „Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych 2008-2011” został zatwierdzony przez Radę Ministrów w dniu 28 października 2008 roku. Przedsięwzięcia realizowane w ramach Programu dotyczyć będą m. in.:

- przebudowy, budowy lub remontu kluczowych odcinków dróg gminnych i powiatowych, skutkujące zwiększeniem płynności i bezpieczeństwa ruchu drogowego (tj. przebudowy drogi gruntowej na drogę o twardej nawierzchni, zmiany geometrii drogi, podniesienia nośności konstrukcji, wyrównania nawierzchni, budowy chodników, azyli dla pieszych, oddzielenia ruchu pieszych od ruchu pojazdów, montażu sygnalizacji świetlnej czy barier ochronnych).
- stworzenia powiązań sieci dróg lokalnych z siecią dróg wojewódzkich i krajowych, tak, aby zwiększać dostępność lokalnych ośrodków gospodarczych.

Projekty realizowane będą od 31.10.2008 r. do 30.11.2011 r.

Corocznie w latach 2009-2011 rząd będzie przeznaczał kwotę 1 mld zł dotacji celowej, a jednostki samorządu terytorialnego co najmniej 1 mld zł wkładu własnego na realizację wybranych projektów.

W latach 2009-2010 środki były rozdzielane przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w równych proporcjach pomiędzy poszczególne województwa (po 62,5 mln zł), z czego 50% otrzymywały gminy i 50% powiaty. W dniu 15 września 2010 roku decyzją Rady Ministrów dokonano modyfikacji zapisów „Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych 2008-2011” wprowadzając m. in. zapis o skorelowaniu wielkości dotacji celowej z budżetu państwa ze zróżnicowaną skalą potrzeb JST w zakresie inwestycji drogowych w poszczególnych województwach, poprzez przyjęcie na lata 2010-2011 podziału dotacji pomiędzy województwa, uwzględniającego powierzchnię i liczbę ludności oraz łączną długość znajdujących się na ich obszarze dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni. W wyniku nowych zapisów województwo warmińsko-mazurskie otrzymało kwotę 56,32 mln zł do podziału na pół między gminy i powiaty.

Przedmiotem dofinansowania NPPDL może być:

- jeden projekt zgłoszony przez gminę,
- dwa projekty zgłoszone przez powiat,
- dwa projekty zgłoszone przez miasto na prawach powiatu (od września 2010r.)

Dofinansowanie jednego projektu nie może przekroczyć kwoty 3 mln zł rocznie jak również projekt nie może być dofinansowany ze środków innego programu UE czy też rezerwy subwencji ogólnej budżetu państwa.

W latach 2009-2011 z województwa warmińsko-mazurskiego złożono ogółem 318 projektów o dofinansowanie, z czego 160 zostało zatwierdzonych do realizacji. Szczegółowe dane prezentuje tabela nr 24.

Tabela nr 24

Wnioski złożone i zatwierdzone do dofinansowania w ramach NPPDL z województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2009-2011.

	2009		2010		2011	
	gminy	powiaty	gminy	powiaty	gminy	powiaty
Złożone	71	37	79	32	66	33
Wybrane do dofinansowania	39	31	19	23	25	23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie (www.olsztyn.gov.pl).

Wśród 77 projektów zatwierdzonych do realizacji, których beneficjentami były powiaty, największą skutecznością wykazały się powiaty: elbląski, ełcki, olsztyński i ostródzki (po 6 zatwierdzonych projektów), braniewski, giżycki, iławski, kętrzyński i szczycieński (po 5 projektów) działdowski, nidzicki, nowomiejski i piski (po 4 projekty), lidzbarski, mrągowski i olecki (po 3 projekty), węgorzewski (2 projekty) oraz bartoszycki i gołdapski (po 1 projekcie). Natomiast w ramach 83 wniosków wybranych do dofinansowania w gminach, projekty realizowane były na terenie 50 gmin: Bartoszyce, Braniewo, Pieniężno, Płoskinia, Działdowo, Lidzbark, Płośnica, Rybno, Elbląg, Młynary, Tolkmicko, Ełk, Kalinowo, Prostki, Gołdap, Giżycko, Miłki, Iława, Lubawa, Kętrzyn, Korsze, Lidzbark Warmiński, Lubomino, Mikołajki, Mrągowo, Nidzica, Nowe Miasto Lubawskie, Grodziczno, Kurzętnik, Olecko, Kowale Oleckie, Świętajno, Barczewo, Biskupiec, Dobre Miasto, Gietrzwałd, Jeziorany, Jonkowo, Olsztynek, Stawiguda, Ostróda, Dąbrówno, Pisz, Ruciane – Nida, Szczytno, Rozogi, Wielbark, Węgorzewo, Burdy i Pozezdrze.

W ramach wniosków wybranych do realizacji w latach 2009-2010 w województwie warmińsko-mazurskim udało się wybudować i/lub wyremontować ponad 353,5 km dróg powiatowych i gminnych. Natomiast wg projektów zatwierdzonych do dofinansowania na rok 2011 łączna długość wybudowanych i/lub wyremontowanych dróg wyniesie 167,66 km.

Wykaz źródeł wykorzystanych w opracowaniu:

- 1) Elektroniczna baza projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2004-2006 „System Rozliczania Projektów (SRP)”, Departament Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Dane wygenerowane na dzień 31.12.2010r. Otrzymane dnia 15.02.2011r. od pana Tomasza Złakowskiego.
- 2) Elektroniczna baza projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2007-2013 „LSI MAKS”, Departament Zarządzania Programami Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Dane wygenerowane na dzień 31.12.2010r. Otrzymane dnia 11.03.2011r. od pana Sebastiana Jędruszczaka.
- 3) Elektroniczna baza projektów współfinansowanych z funduszy UE na lata 2007-2013 „KSI SIMIK07-13”, Departament Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Dane wygenerowane na dzień 31.12.2010r. Otrzymane dnia 15.02.2011r. od pana Tomasza Złakowskiego.
- 4) Sprawozdanie roczne za 2010r. z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013, Departament Zarządzania Programami Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.
- 5) Sprawozdanie z realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013. Przebieg realizacji w 2010 roku, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa czerwiec 2011.
- 6) Sprawozdanie okresowe z wdrażania Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w II półroczu 2010 roku, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa marzec 2011 roku.
- 7) *Sprawozdania z realizacji NPR 2004–2006 w 2009r.*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010r.
- 8) „Stan wykorzystania środków na lata 2004 - 2006 dla poszczególnych działań SPO Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich” wg stanu na dzień 30.09.2009r., Wydział Monitorowania i Sprawozdawczości, Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
- 9) Sprawozdanie końcowe z realizacji Sektorowego Programu Operacyjnego „Rybołówstwo i Przetwórstwo Ryb na lata 2004-2006”, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 23.VI.2010r.
- 10) Sprawozdanie końcowe z realizacji Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006 w województwie warmińsko-mazurskim, Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie, 2009 rok.
- 11) Sprawozdanie końcowe z realizacji Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, lipiec 2010 roku.
- 12) Podsumowanie wdrażania Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, czerwiec 2009 roku.

- 13) „Sprawozdania z realizacji Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004-2006” za II półrocze 2008 roku, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, czerwiec 2009r.
- 14) Raport z postępu wdrażania Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006 w roku 2008, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, czerwiec 2009.
- 15) Przegląd stanu wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013. PSDB, Warszawa 2011r
- 16) „Szczegółowa analiza wartości wskaźników monitoringu określonych w ramach osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013”, Jednostka Ewaluacyjna RPO WiM, styczeń 2011r.
- 17) „PRZEWODNIK po Narodowej Strategii Spójności – Ogólne informacje, struktura organizacyjna, programy operacyjne, system wdrażania, dane kontaktowe”, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, kwiecień 2008r.
- 18) „*PROWieści_styczeń_2011*” Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
- 19) „Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz wsparcia systemu instytucjonalnego rynku pracy oraz pomocy społecznej w ramach EFS”, Instytut Badań Strukturalnych, czerwiec 2008.
- 20) „Ewaluacja zdolności absorpcyjnych systemu integracji zawodowej osób niepełnosprawnych”, PSDB Sp. z o.o. w konsorcjum z WYG International Sp. z o.o. i Fundacją Centrum Badania Opinii Społecznej (CBOS), luty 2008.
- 21) Od inicjatywy INTERREG III do Europejskiej Współpracy Terytorialnej, Doświadczenia Pomorskie, pod red. Tomasza Pactwy, Wyd. Pomorskie Studia Regionalne, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Gdańsk 2007.
- 22) Ocena ex-post sektorowego Programu Operacyjnego „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004-2006”, Agrotec Polska Sp. z o.o., Warszawa 2010r.
- 23) Ewaluacji ex post Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010r.
- 24) „*Polska i jej fundusze*”, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, maj 2007r.
- 25) Strony internetowe:
  - www.spot.gov.pl/
  - www.fundusze-strukturalne.gov.pl
  - www.up.gov.pl/
  - www.euroregion-tatry.pl/interreg
  - www.fundusze-europejskie.gov.pl
  - www.bip.uw.olsztyn.pl
  - www.bsrinterreg.net
  - www.eurob.org
  - www.mrr.gov.pl
  - www.wmar.olsztyn.pl,
  - www.darsa.pl,
  - www.parp.gov.pl

www.techno-park.pl
www.muratorplus.pl/inwestycje/inwestycje-publiczne
www.wodnecentrum.olsztyn.eu
www.powiatlidzbarski.pl
www.muzeum.olsztyn.pl
www.skyscrarercity.com
www.umelblag.pl,
www.rozbudowa.zsgs.olsztyn.pl,
www.zsr.elk.pl
www.jezioramazurskie.info.pl
www.zuokspytkowo.pl
www.jeziora.com.pl
www.piap.warmia.mazury.pl
www.szerokopasmowapolska.pl
www.wrota.warmia.mazury.pl
www.minrol.gov.pl
www.olsztyn.gov.pl

**URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO**

10-562 Olsztyn, ul. Emilii Plater 1

T: +48 89 521 93 00

E: dpr@warmia.mazury.pl

W: www.wrota.warmia.mazury.pl